

הקדמה

חברת 'עיקרי הנתונים והמגמות' מציגה את הנתונים העיקריים על תל-אביב-יפו ואת המגמות והשינויים שחלו בה בתחומים שונים, כגון: אוכלוסיית העיר ומאפייניה, פעילות כלכלית, חינוך ותרבות, תשתיות, שירותים עירוניים שונים ועוד. פירוט נוסף של הנתונים המופיעים בחוברת זו ניתן למצוא בשנתון הסטטיסטי מס' 53.

הנתונים שבחוברת זו נאספים ממקורות רבים: היחידות השונות בעירייה, הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הביטוח הלאומי וגופים ממשלתיים, ציבוריים ופרטיים. כל החומר שנאסף נבדק, עובד ונערך על ידי צוות המרכז למחקר כלכלי וחברתי בעיריית תל-אביב-יפו.

כאן גם המקום להודות לכל הגורמים ולכל בעלי התפקידים שסיפקו לנו את הנתונים ולא לה שסייעו בהפקת חוברת זו.

בברכה,

ד"ר אטל פרידמן
מנהלת המרכז למחקר
כלכלי וחברתי

כסלו התשע"ה - דצמבר 2014

תוכן העניינים

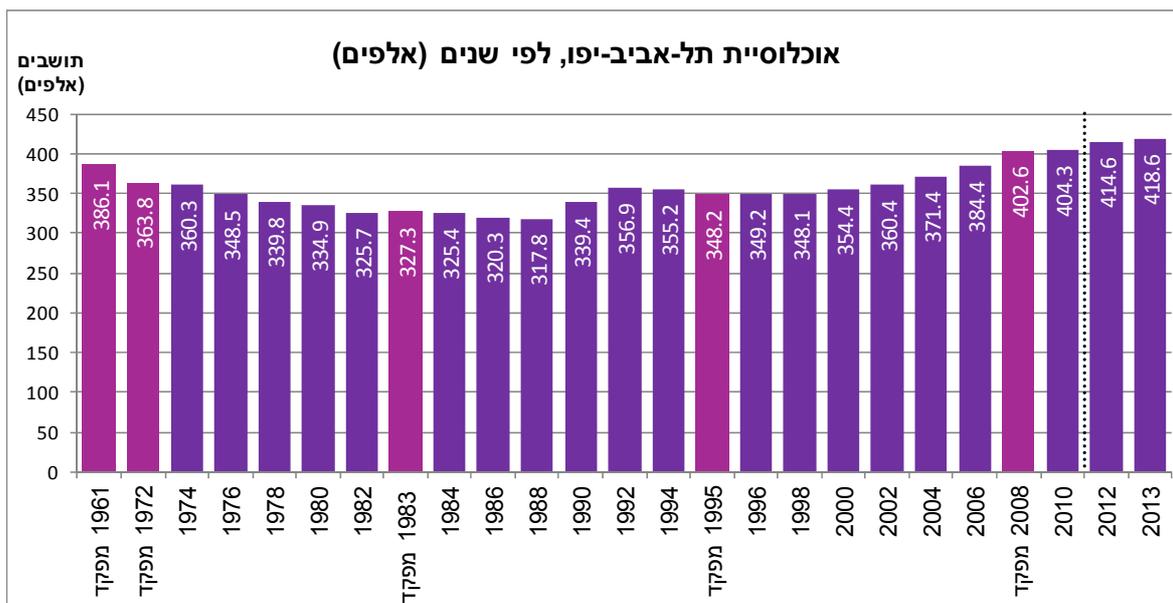
5.....	אוכלוסייה
13.....	משקי בית ורמת חיים
21.....	שירותים חברתיים וביטוח לאומי
24.....	חינוך והשכלה
30.....	תרבות ופנאי
32.....	דיור ובנייה
35.....	עסקים ותעשייה
37.....	תעסוקה
41.....	תיירות
43.....	סדר ציבורי
44.....	קיימות
50.....	תקציב העירייה

אוכלוסייה

1. גודל האוכלוסייה

מאמצע שנות ה-90' אוכלוסיית העיר במגמת גידול עקבית. עם זאת, חלקה של האוכלוסייה בתל-אביב-יפו מכלל אוכלוסיית ישראל מצטמצם ובשנת 2013 הוא עמד על כ-5%.

בסוף 2013 אוכלוסיית העיר הגיעה לשיא מאז היווסדות העיר - 418,600 תושבים. חלקה של אוכלוסיית תל-אביב-יפו מכלל אוכלוסיית ישראל הלך והצטמצם עם השנים: בראשית שנות ה-60' אוכלוסיית העיר היוותה כ-18% מכלל ישראל וב-2013 היא היוותה כ-5% בלבד. תל-אביב-יפו היא העיר השנייה בגודלה בישראל, אחרי ירושלים שמנתה בסוף 2013 כ-829,900 תושבים, ולפני חיפה שמנתה באותה השנה כ-273,200 תושבים.

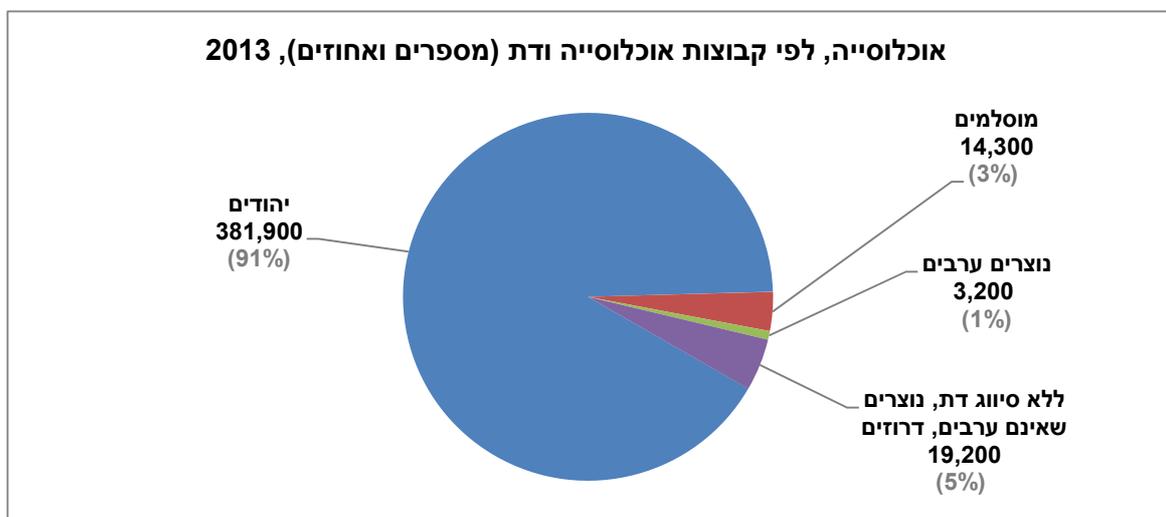

הערה: עד שנת 2010 השנים מוצגות בדילוגים.

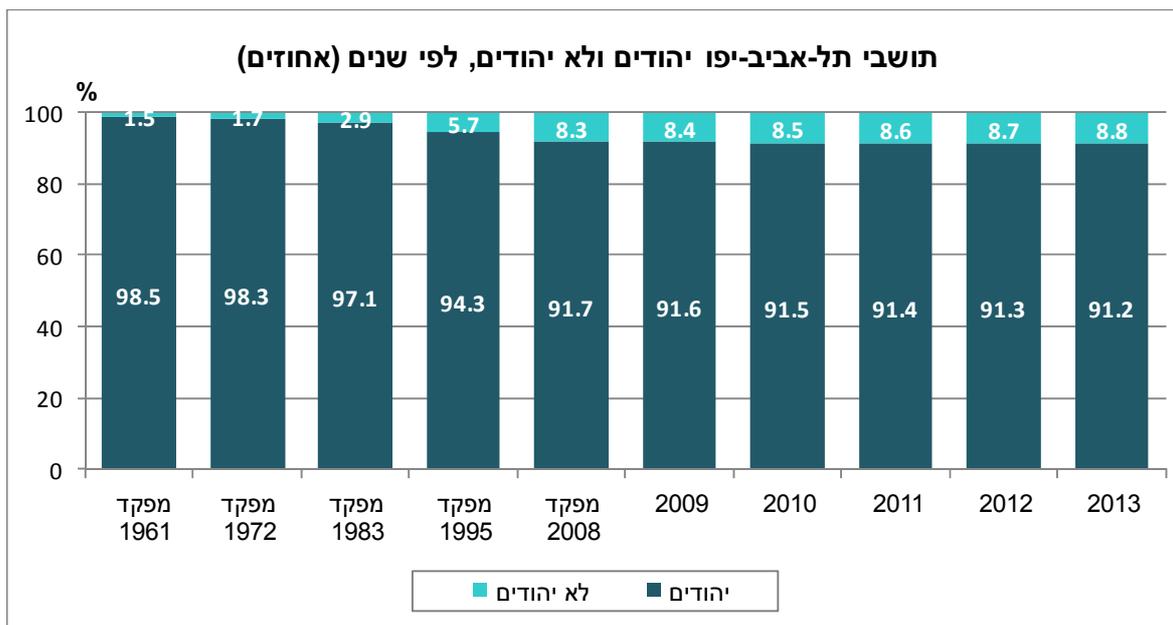
בעיר חיים גם כמה עשרות אלפי תושבים השייכים לקהילה הזרה - מהגרי עבודה (חלקם חוקיים וחלקם לא חוקיים) ופליטים המבקשים מקלט מדיני. הנתונים המוצגים כאן אינם כוללים אוכלוסייה זר.

קבוצות אוכלוסייה

אוכלוסיית העיר מורכבת מקבוצות אוכלוסייה שונות מבחינה דתית: יהודים, מוסלמים ונוצרים. הרוב המוחלט של האוכלוסייה הוא יהודים - 381,900 תושבים (כ-91%), בעוד שמספר הלא יהודים קטן יחסית - 36,700 ומתוכם כ-17,500 ערבים (מוסלמים ונוצרים).

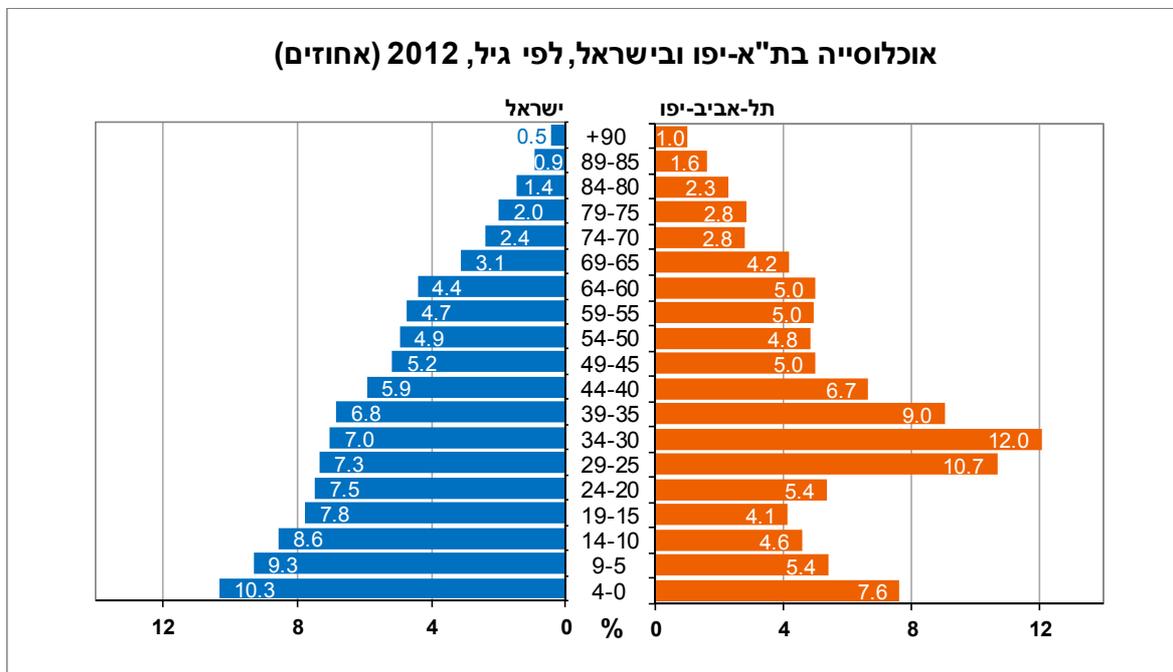

כאמור, האוכלוסייה היהודית היא הרוב בעיר, אך בחמישה העשורים האחרונים חלקה היחסי הצטמצם בהדרגה מכ-99% בתחילת שנות ה-60 לכ-91% בסוף שנת 2013, בעוד שחלקה של האוכלוסייה הלא יהודית גדל מכ-2% לכ-9%, בהתאמה.

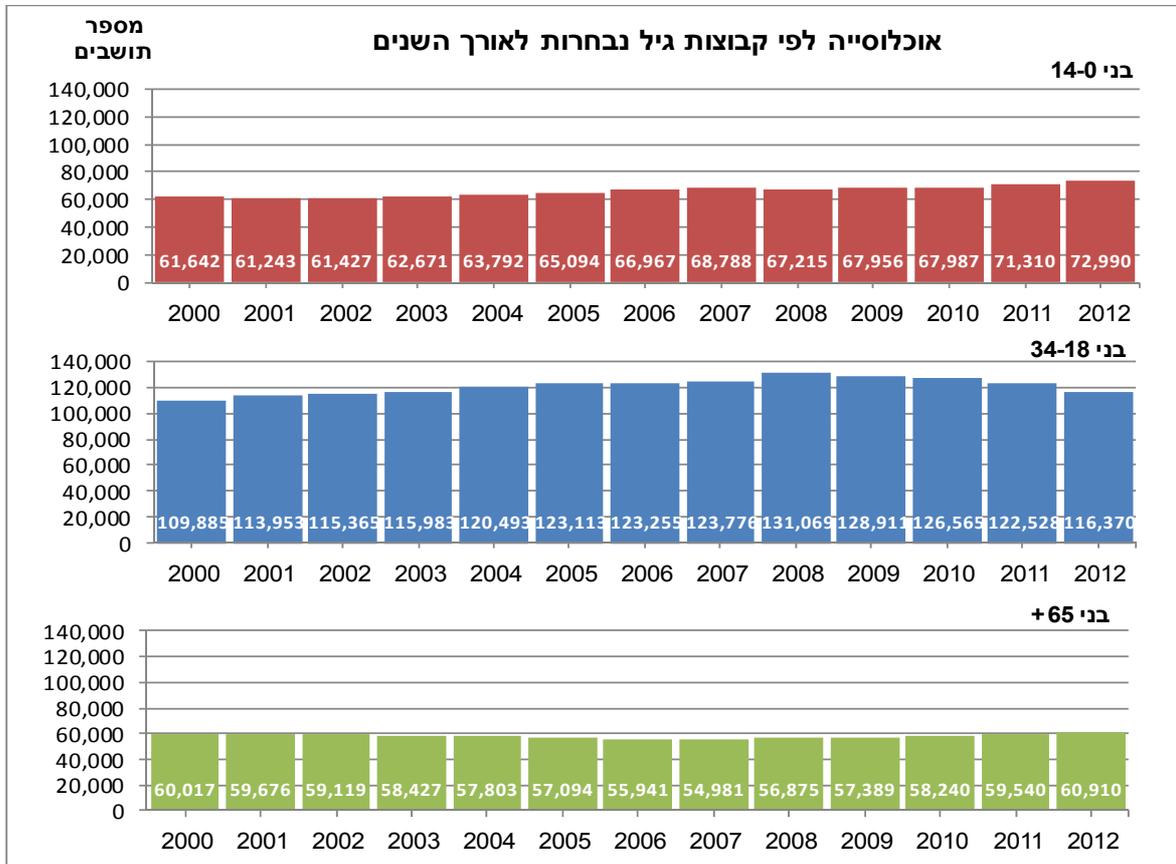
2. אוכלוסייה לפי גיל ואזור

לתל-אביב-יפו מבנה דמוגרפי שונה מהמבנה הדמוגרפי של ישראל ושאר הערים הגדולות (ירושלים, חיפה, ראשון לציון, אשדוד ופתח תקווה). בעיר ישנו אחוז גבוה של צעירים - כ-30% מהתושבים הם צעירים בגילאי 18 עד 35. כמו כן, בתל-אביב-יפו ישנו אחוז גבוה יחסית של אוכלוסייה מבוגרת ואחוז קטן יחסית של ילדים.

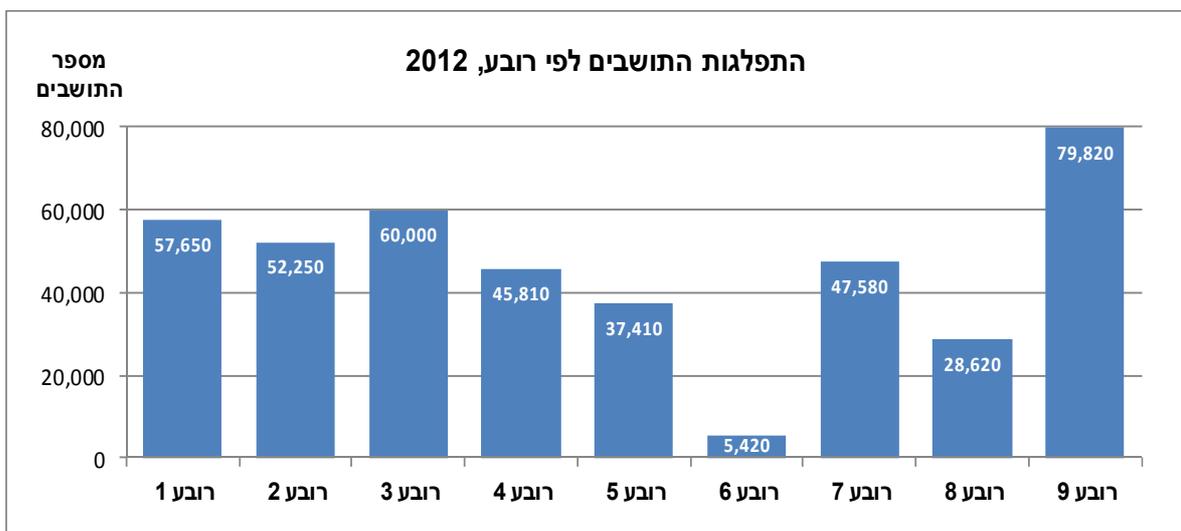
המבנה הדמוגרפי הייחודי של אוכלוסיית העיר בא לידי ביטוי בשלוש קבוצות עיקריות: קבוצת הצעירים, במיוחד בגילאי 25-34, שחלקם היחסי מתוך כלל האוכלוסייה בעיר גדול בהשוואה לחלקם היחסי באוכלוסיית ישראל (כ-23%, בהשוואה לכ-14%, בהתאמה); קבוצת בני ה-65 ומעלה, היא קבוצת גיל שחלקה היחסי מכלל אוכלוסיית העיר אף הוא גדול יותר בהשוואה לישראל (כ-15%, בהשוואה לכ-10%, בהתאמה); וקבוצת הילדים בגילאי 0-14, שחלקה היחסי קטן משמעותית בהשוואה לישראל (כ-18%, בהשוואה לכ-28%).

במהלך השנים חלו שינויים בקבוצות אלו: בעשור האחרון אוכלוסיית הצעירים בגילאי 18-34 גדלה - משנת 2000 חלה עלייה של כ-12%, אם כי בשנים האחרונות, מאז שנת 2008, החלה מגמת צמצום בקרב אוכלוסיית זו; בעשור האחרון (משנת 2000 עד שנת 2012), מספר הילדים בגילאי 0-14 נמצא במגמת עלייה - חל גידול של כ-16% במספר הילדים בעיר (וזאת למרות שהאחוז שלהם מכלל האוכלוסייה נשמר יציב לאורך השנים - כ-18%); אוכלוסיית בני 65 ומעלה לא השתנתה רבות בעשור האחרון - אוכלוסייה זו הצטמצמה מעט לקראת אמצע העשור, אבל החל בשנת 2008 היא שוב החלה לגדול, וכיום מספר בני 65 ומעלה דומה למספרם בשנת 2000.

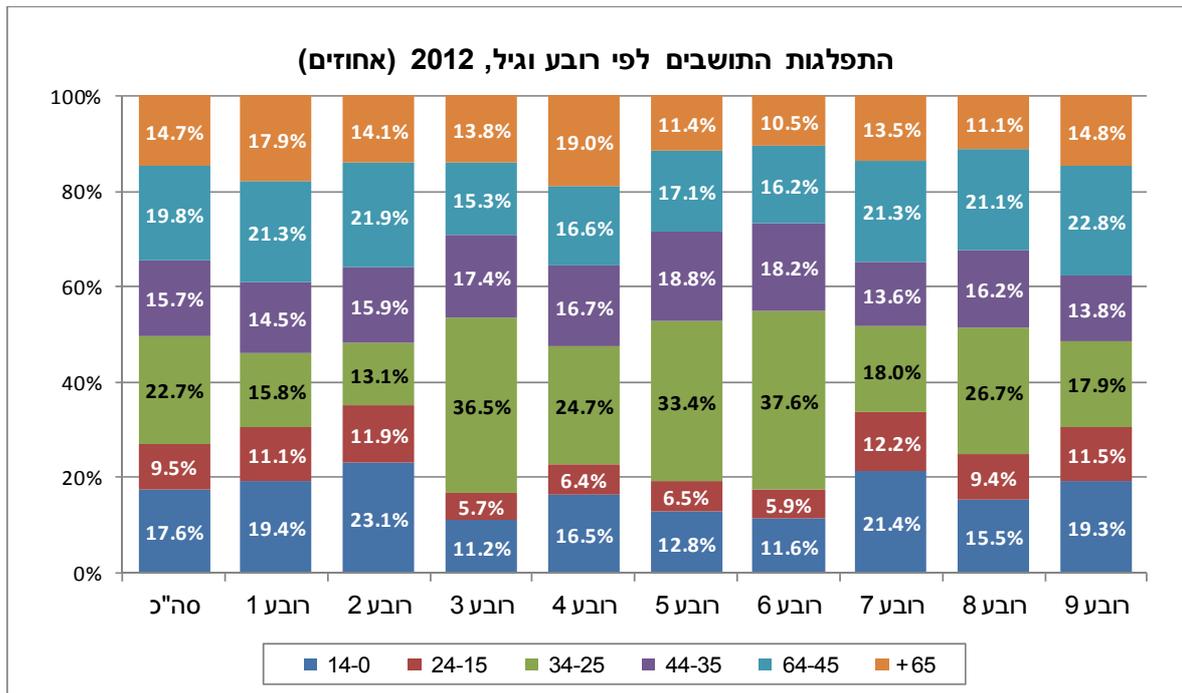

באופן כללי, אוכלוסיית העיר מבוגרת יותר בהשוואה לאוכלוסיית ישראל - חציון הגיל בתל-אביב-יפו הוא 35.1 לעומת חציון הגיל בישראל 29.4.

מבחינת התפלגות האוכלוסייה בעיר, רובע 9 (מזרחית לאילון), בולט בהשוואה לשאר הרבעים בשל היותו הרובע עם מספר התושבים הגדול ביותר (כ-80,000 תושבים).

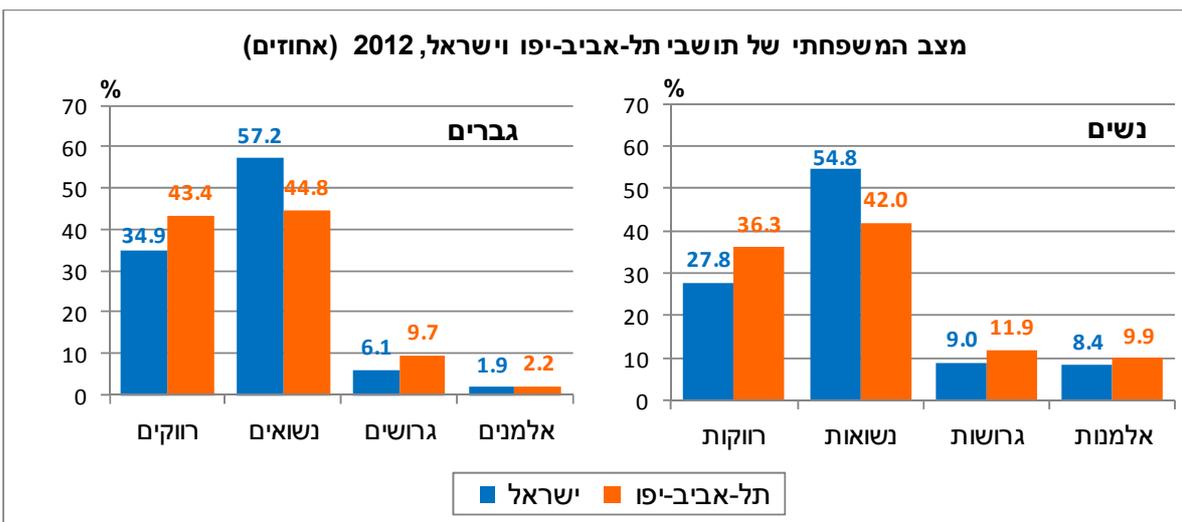
ברובע 9 אחוז גבוה של מבוגרים בגילאי 64-45 (כ-23%) ואחוז גבוה של ילדים בגילאי 0-14 (כ-19%) - גם ברובע 2 בעבר הירקון וברובע 7 ביפו אחוז גבוה יחסית של ילדים בני 0-14 (כ-23% וכ-21% בהתאמה). כמו כן, ברובע 9, אחוז נמוך יחסית של צעירים בגילאי 25-34 (כ-18%), וזאת בניגוד לאחוז הגבוה של קבוצה זו בכלל העיר (כ-23%).

גם רובע 3 (הצפון הישן) הוא רובע גדול יחסית בהשוואה לשאר הרבעים (כ-60,000 תושבים) - ברובע זה בולט האחוז הנמוך של ילדים בגילאי 0-14 (כ-11%) ומאידך, בולט האחוז הגבוה של צעירים, במיוחד בני 25-34 (כ-37%) - אחוז גבוה משמעותית בהשוואה לאחוז הצעירים האלה בכלל העיר (כ-23%). גם ברבעים 5 ו-6 במרכז העיר אחוז גבוה של צעירים בגילאי 25-34 (כ-33% וכ-38%, בהתאמה).

3. מצב משפחתי

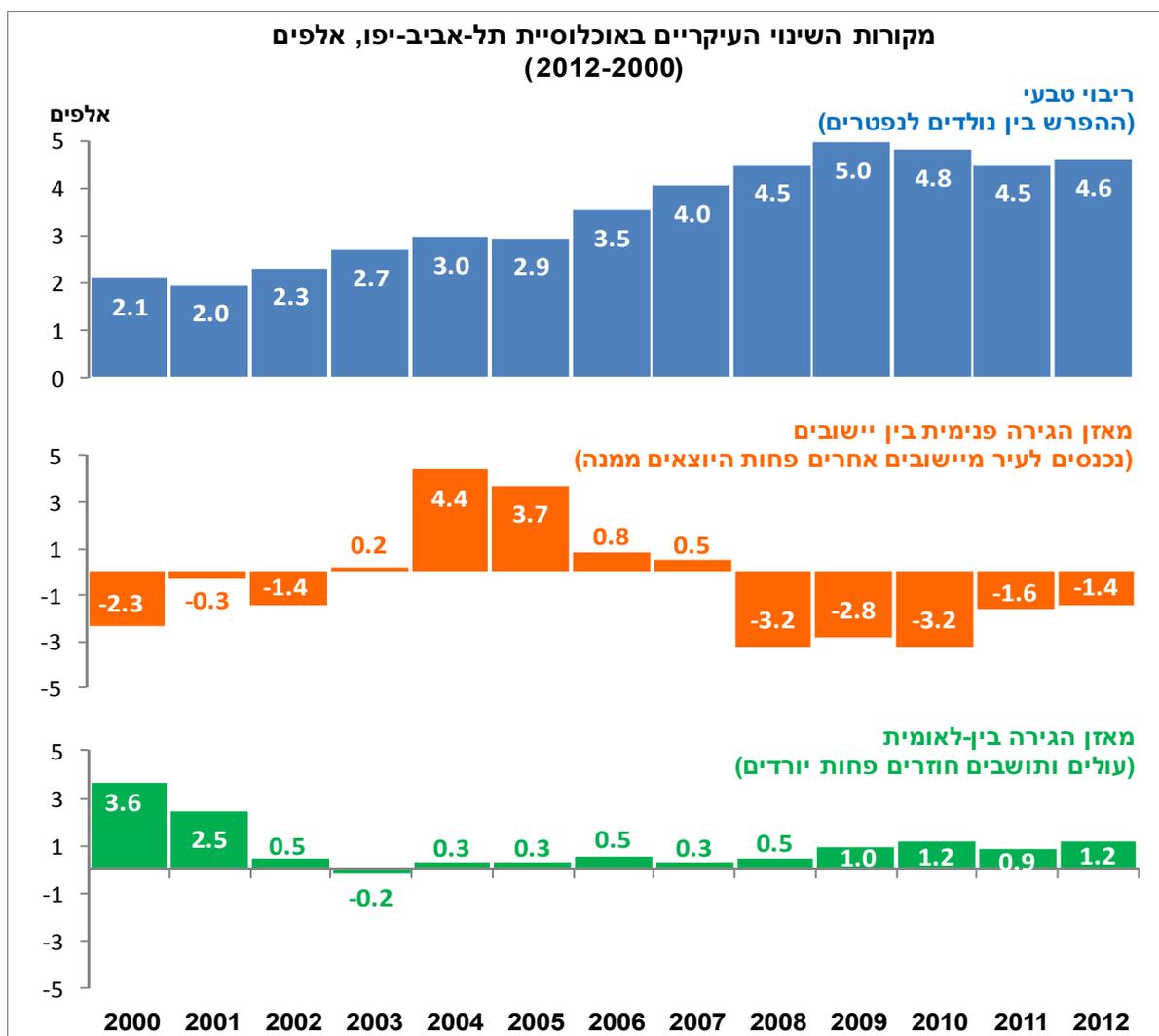
בתל-אביב-יפו אחוז גבוה של רווקים ושל רווקות בהשוואה לאחוז המקביל בישראל; הדבר בא לידי ביטוי במיוחד בקרב האוכלוסייה הצעירה בגילאים 25 עד 35.

בשנת 2012, בתל-אביב-יפו אחוז הרווקים מקרב הגברים בגילאי 15 ומעלה היה כ-43% ובישראל כ-35%; בקרב הנשים בגילאי 15 ומעלה אחוז הרווקות היה כ-36%, בעוד שבישראל הוא היה כ-28%. האחוז הגבוה של הרווקים והרווקות בולט במיוחד בקבוצות הגיל הצעירות: בקרב אוכלוסיית הגברים בגיל 25 עד 35 כ-69% היו רווקים, ובאותה קבוצת גיל בקרב הנשים כ-57% היו רווקות. בשני העשורים האחרונים אחוז הרווקים והרווקות במגמת עלייה - בשנת 1995 אחוז הרווקים והרווקות בקבוצת גיל זו עמד על כ-54% ו-42%, בהתאמה.

4. מקורות שינוי האוכלוסייה

המרכיבים הדמוגרפיים העיקריים שמשפיעים על גודלה של אוכלוסיית העיר הם: ריבוי טבעי ומאזן הגירה בין-לאומי, התורמים לעלייה בגודל האוכלוסייה ומצד שני, מאזן ההגירה בין יישובים, הגורם לצמצום באוכלוסיית העיר.

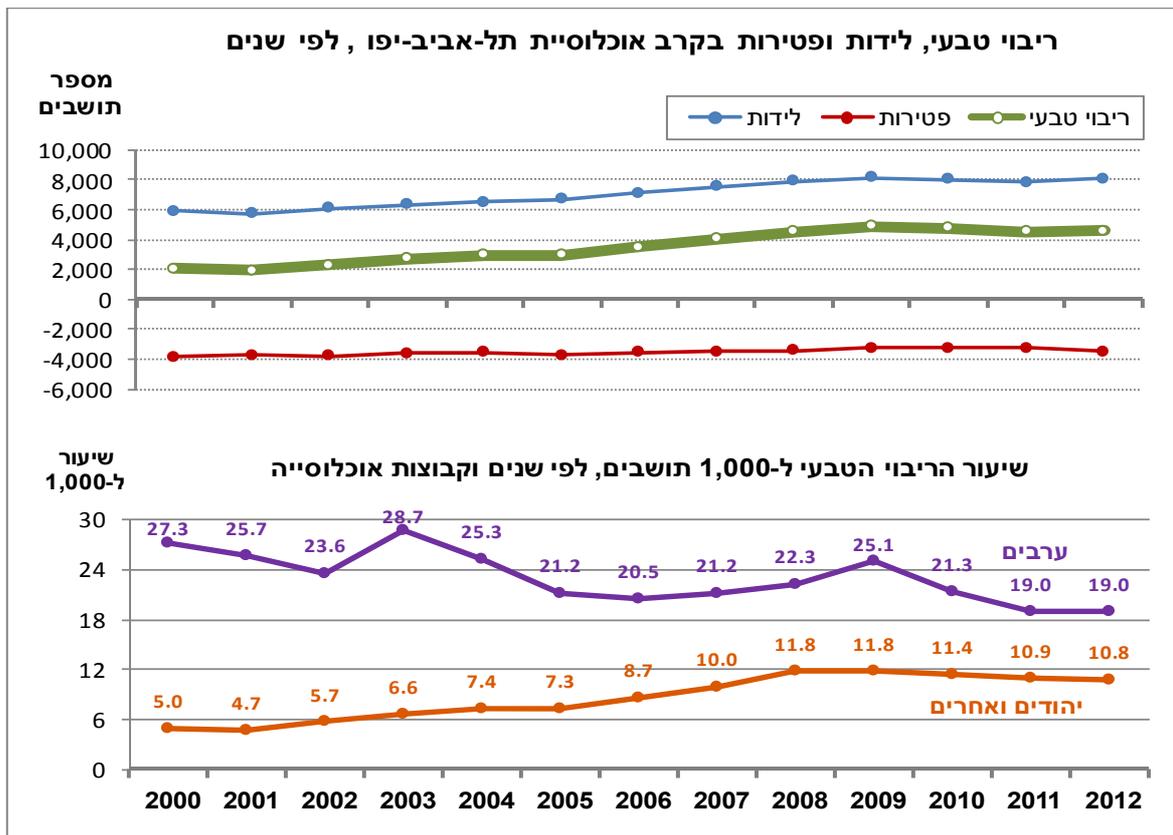
הערה: משנת 2008, לאחר מפקד האוכלוסין 2008, הנתונים מתוקננים במקדם ניפוח ייחודי, בשל המעבר לשיטת חישוב חדשה של אומדן האוכלוסייה.

ריבוי טבעי

הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו נמצא במגמת עלייה לאורך השנים, וזאת בעיקר כתוצאה מעלייה במספר הלידות.

הריבוי הטבעי הוא ההפרש בין מספר הנולדים לבין מספר הנפטרים בעיר. הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו תורם לגידול באוכלוסיית העיר, שכן מספר הנולדים גדול פי שניים, לערך ממספר הנפטרים. בשנת 2012 הריבוי הטבעי עמד על 4,560 נפשות (8,070 לידות ו-3,510 פטירות). לאורך השנים, הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו היה נמוך יחסית. מתחילת שנות ה-2000 נרשמה מגמת עלייה בריבוי הטבעי, כך שבהשוואה לתחילת העשור חלה עלייה של קרוב ל-120% במרכיב זה. מגמה זו היא תוצאה של עלייה עקבית במספר הלידות.

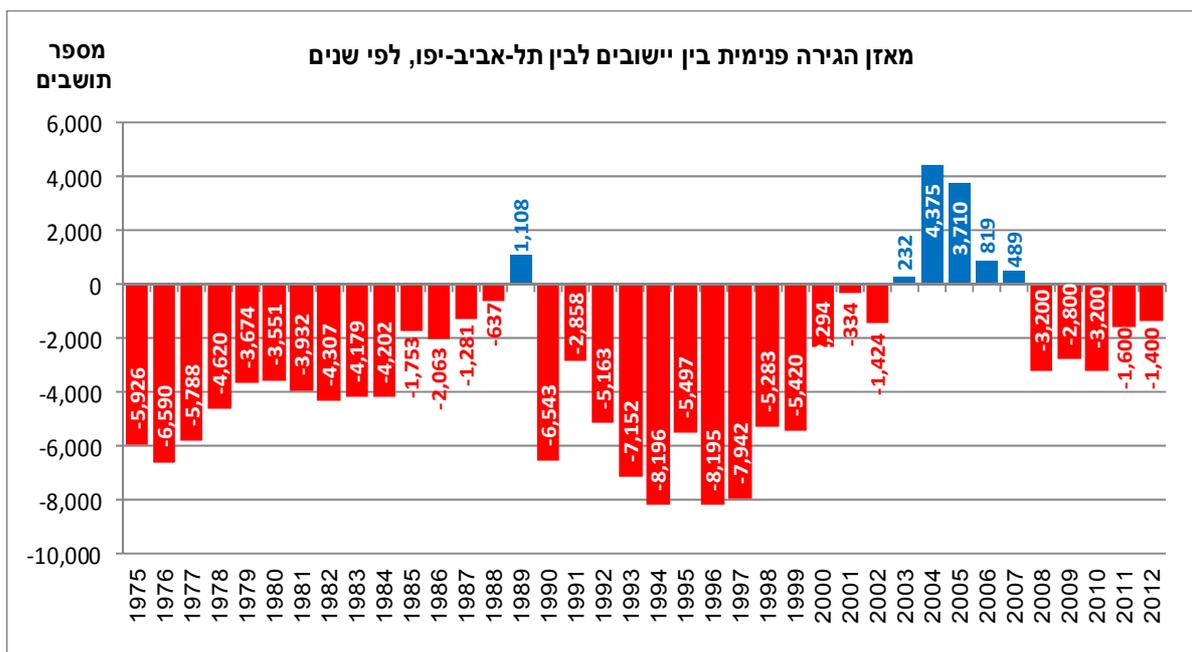
בשנת 2012 שיעור הריבוי הטבעי ל-1,000 תושבים בקרב האוכלוסייה הערבית גבוה בהשוואה לשיעור המקביל בקרב היהודים והאחרים - כ-19.0 בהשוואה לכ-11.0, בהתאמה. עם זאת, מתחילת שנות ה-2000, שיעור הריבוי הטבעי בקרב הערבים נמצא במגמת ירידה, בעוד שבקרב היהודים והאחרים הוא במגמת עלייה. באופן כללי, שיעור הריבוי הטבעי בתל-אביב-יפו נמוך מהשיעור בישראל בקרב שתי האוכלוסיות - בשנת 2012, בקרב היהודים והאחרים השיעור הארצי היה 14.8 ובקרב הערבים הוא היה 22.0.

תופעה נוספת היא דחיית גיל הלידה בקרב נשים, בתל-אביב-יפו תופעה זו בולטת יותר בהשוואה לישראל. בשלושה העשורים האחרונים (מאז שנת 1980), ירד חלקן של הלידות בקרב נשים יהודיות עד גיל 25 מ-34% לכ-5%, ואילו חלקן של הלידות בקרב נשים יהודיות בגיל 30 ומעלה עלה מ-30% לכ-75%.

הגירה פנימית בין יישובים

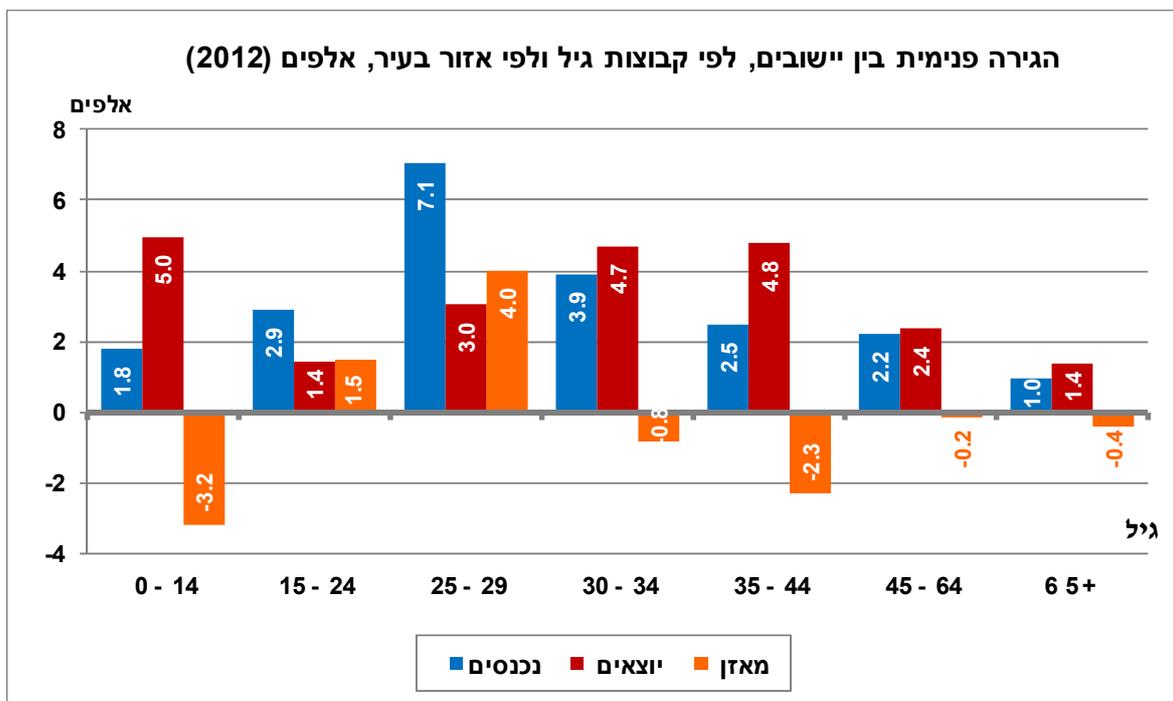
בשנת 2012 מאזן ההגירה בין תל-אביב-יפו לבין יישובים אחרים היה שלילי - כלומר, יותר תושבים יוצאו מהעיר בהשוואה לאלו שנכנסו אליה. עם זאת, בקבוצות הגיל הצעירות מאזן ההגירה חיובי, במיוחד בקרב הצעירים בגילאי 25 ועד 30. במהלך 2012 נכנסו לעיר מיישובים אחרים 21,290 תושבים ויצאו ממנה 22,640 תושבים (מאזן שלילי של כ-1,400 תושבים).

הערה: משנת 2008, הנתונים מתוקננים בשל המעבר לשיטת חישוב חדשה של אומדן האוכלוסייה לאחר מפקד האוכלוסין 2008.

במרבית השנים מאז שנות ה-70, מאזן ההגירה בין יישובים היה שלילי - מספר הנכנסים לעיר היה קטן ממספר היוצאים ממנה. משנות ה-60 ועד שנות ה-2000, מאזן ההגירה היה שלילי (למעט שנה אחת - 1989). מאמצע שנות ה-90 המאזן השלילי החל להצטמצם בהדרגה ובשנים 2003-2007, לראשונה בתולדות העיר, נרשם מאזן חיובי. כלומר, מספר הנכנסים לעיר היה גבוה ממספר היוצאים ממנה. בשנים שלאחר מכן מאזן ההגירה חזר להיות שלילי, אם כי הוא במגמת צמצום, כך שבשנת 2012 המאזן היה כ-1,400 תושבים.

מאזן ההגירה בין יישובים, למרות שבכללותו הוא שלילי, איננו שלילי בכל קבוצות הגיל. בקבוצות הגיל הצעירות כמו 15-24 ו-25-29, מאזן ההגירה בין היישובים הוא חיובי, כלומר לעיר נכנסים יותר צעירים מאלו היוצאים ממנה. סה"כ המאזן בשתי קבוצות הגיל הצעירות הללו עמד על כ-5,500+ תושבים, לעומת שאר קבוצות הגיל בהן המאזן היה שלילי.

כמו כן, מאזן ההגירה בין יישובים אינו שלילי בכל רובעי העיר. בחלק מהרבעים המאזן חיובי: ברובע 1 (עבר הירקון) ישנו מאזן חיובי - זהו רובע חדש יחסית, המתאפיין בכניסה של משפחות צעירות עם ילדים; המאזן חיובי גם ברובע 3 (הצפון הישן) וברבעים 5 ו-6 (לב ומרכז העיר) וזאת כתוצאה מכניסתם של צעירים רבים בגילאי 18 עד 35.

היקף ההגירה בין היישובים קשור גם למרחק בין היישובים השונים לבין תל-אביב-יפו. מאזן ההגירה בין יישובים הוא חיובי ביחס לערים מרוחקות מתל-אביב-יפו (ירושלים, חיפה, אשדוד, באר שבע וכו') ומצד שני, מאזן ההגירה הוא שלילי ביחס ליישובים קרובים לתל-אביב-יפו (פתח תקווה, הוד השרון, כפר סבא וכו') ושלילי במיוחד ביחס ליישובים הגובלים בתל-אביב-יפו (בת-ים, הרצליה, גבעתיים, חולון, רמת גן).

הגירה בתוך תל-אביב-יפו

במהלך השנה, כ-7% מתושבי העיר (כ-30,500 איש) עוברים מכתובת אחת לכתובת אחרת בתוך העיר. רוב התושבים שמשנים את מקום מגוריהם עושים זאת בתוך גבולות הרובע בו הם גרו לפני המעבר.

בנוסף להגירה בין היישובים, ישנה הגירת תושבים בתוך העיר עצמה - תושבים שמשנים מקום מגורים בתוך העיר. מספר התושבים ששינו את מקום מגוריהם בתוך תל-אביב-יפו עמד ב-2012 על 30,500 איש, המהווים כ-7% מכלל תושבי העיר. באופן כללי הנטייה של תושבי הצפון והדרום היא להישאר בתוך אותו אזור בו הם גרו.

הגירה בין-לאומית

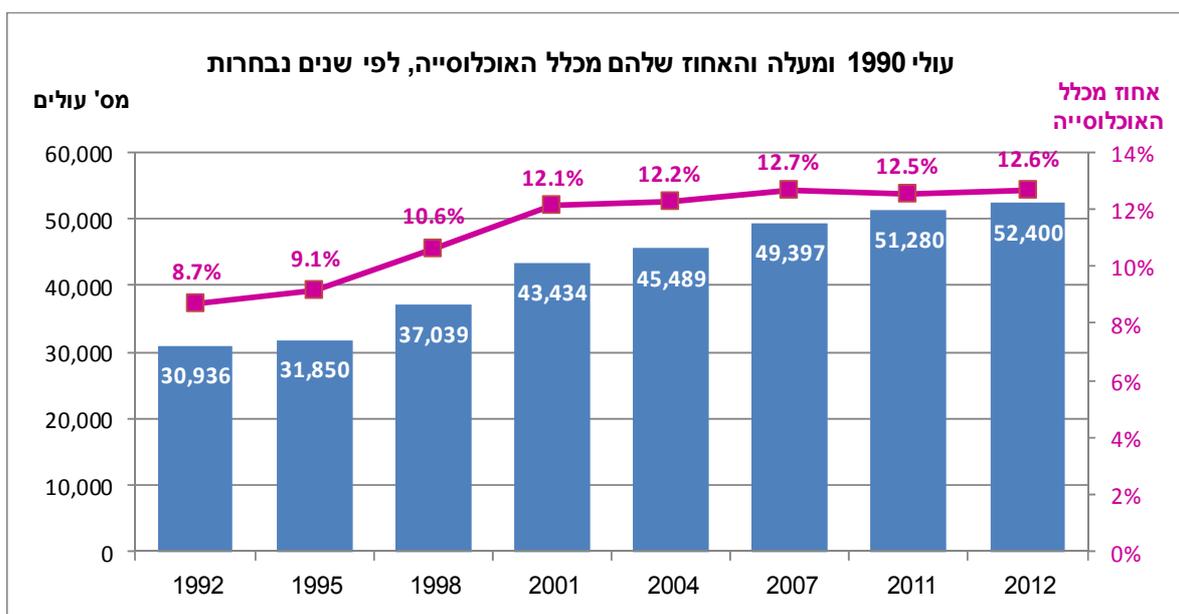
בהגירה הבין-לאומית נכללים מהגרים שמגיעים לישראל מכוח חוק השבות ("עולים") המשתקעים לראשונה בתל-אביב-יפו. בנוסף, בהגירה הבין-לאומית נכללים התושבים החוזרים לישראל, לאחר לפחות שנה של שהות רציפה בחו"ל שאורכה לפחות שנה, וכן תושבי העיר היוצאים לחו"ל ("יורדים"), השוהים ברציפות שנה אל מחוץ לגבולות המדינה.

מאזן ההגירה הבין-לאומית (ההפרש בין "עולים" ותושבים חוזרים לבין "יורדים") היה גבוה מאוד במהלך שנות ה-90 בשל גלי העלייה הגדולים מבריה"מ לשעבר. מאזן זה הלך והצטמצם עם השנים עד שהפך להיות שלילי בשנת 2003. משנת 2003 ואילך החלה מגמת עלייה הדרגתית במאזן זה, כך שהוא הפך לחיובי ובעל תרומה משמעותית לגידול באוכלוסיית העיר - כתוצאה מההגירה הבין-לאומית. נכון לשנת 2012, כתוצאה מההגירה הבין-לאומית נוספו לאוכלוסיית העיר כ-1,200 תושבים.

5. עולים חדשים

בעיר ישנם כ-52,000 עולים שעלו לישראל אחרי שנת 1990. העולים מתגוררים בעיקר במזרח העיר (רובע 9) וביפו (רובע 7).

נכון לשנת 2012, בעיר ישנם כ-52,400 העולים שהיגרו לישראל החל בשנת 1990, והם מהווים כ-13% מכלל תושבי העיר. אחוז העולים מכלל תושבי העיר עלה בצורה משמעותית בעשור הראשון של שנות ה-90, עם תחילת הגירתם של עולי ברית המועצות לשעבר, והתייצב במהלך שנות ה-2000.

העולים מהווים אחוז ניכר מהאוכלוסייה בדרום העיר, במיוחד ברובע 8 (כ-24%) וביפו - רובע 7 (כ-21%). בצפון העיר, אחוז העולים מתוך האוכלוסייה הוא קטן, במיוחד בעבר הירקון - ברובע 2 (כ-6%) ובצפון החדש - ברובע 4 (כ-7%).

6. תחזית

לפי תחזית האוכלוסייה שנערכה על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנת 2012 בעבור עיריית תל-אביב-יפו, אם המגמות הדמוגרפיות הנוכחיות יימשכו, עד שנת 2025 תגדל אוכלוסיית העיר בכ-14% ותעמוד על כ-471,000 איש. השינוי הבולט שצפוי להתרחש הוא הגידול המשמעותי באוכלוסיית הילדים בגילאי 0 עד 15 (גידול של כ-31%) ושל המבוגרים בני 45 עד 55 (גידול של כ-38%).

משקי בית ורמת חיים

משקי בית הם יחידות חברתיות קטנות, המאגדות בתוכן אדם אחד או מספר אנשים הגרים בדירה אחת ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון. משק בית יכול להיות משפחתי או לכלול אנשים שאינם קרובי משפחה. בתל-אביב-יפו, מרבית משקי הבית הם קטנים וכוללים אדם אחד או שניים. מספר הנפשות הממוצע במשק בית בתל-אביב-יפו קטן בהשוואה לערים אחרות ולישראל. כמו כן, בתל-אביב-יפו 44% ממשקי הבית הם משקי בית לא משפחתיים, כלומר משקי בית הכוללים אדם אחד או אנשים שאינם קרובי משפחה. נתון זה גבוה בהשוואה לכלל ישראל (20%).

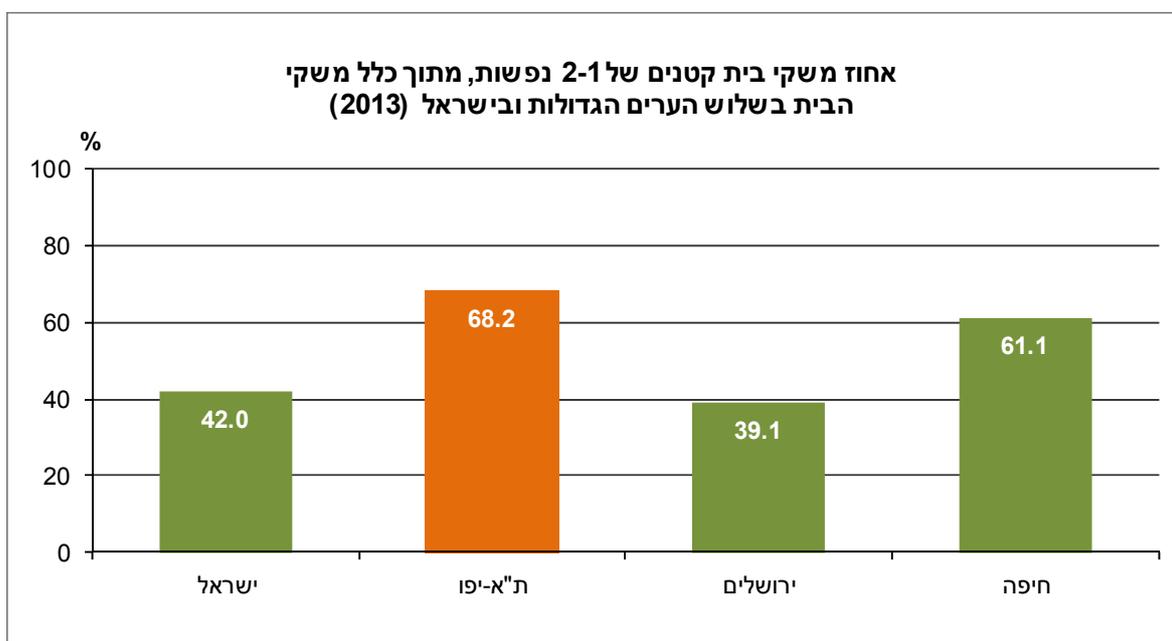
מאפיינים ייחודיים אלו של משקי הבית בתל-אביב-יפו, משתלבים עם מאפייני האוכלוסייה של תל-אביב-יפו לכדי תמונה אחת. לתל-אביב-יפו מבנה דמוגרפי שונה מהמבנה הדמוגרפי של ישראל ושאר הערים הגדולות, בעיר אחוז גבוה של צעירים המתגוררים בעיקר בצפון הישן ובמרכז העיר. אחוז גבוה מצעירים אלו מתגורר בשכירות. כמו כן, בעיר גם אחוז גבוה של בני 65+ שלרוב מתגוררים בגפם. מאפיינים אלו מסבירים את גודלם הקטן של משקי הבית בתל-אביב-יפו וכן את האחוז הגבוה של משקי הבית שאינם משפחתיים.

רמת החיים של משקי הבית בתל-אביב-יפו היא גבוהה כפי שמשתקף בנתונים שונים: הכנסות והוצאות גבוהות, מחירי דיור גבוהים ושיעור גבוה של נוסעים לנופש בארץ ובחו"ל. במקביל, תחולת העוני בעיר נמוכה בהשוואה לישראל ולערים אחרות.

1. משקי בית

שיעור משקי הבית הקטנים בתל-אביב-יפו הוא הגבוה ביותר בארץ: בשנת 2013 כ-70% ממשקי הבית בעיר היו משקי בית של נפש אחת או שתי נפשות, בעוד שב ישראל שיעור זה עמד על 42%. בשנת 2013 למעלה ממחצית ממשקי הבית בעיר (56%) היו משקי בית משפחתיים, רק רבע (24%) ממשקי הבית בעיר היו עם ילדים בגילאי 0-17 (כלומר, עד היום בו הגיע לגיל 18), ורבע (25%) ממשקי הבית בעיר התגורר אדם אחד לפחות בן 65 ומעלה.

בשנת 2013 היו בתל-אביב-יפו 184.6 אלף משקי בית, שהיוו כ-8% ממשקי הבית בישראל. 95% ממשקי הבית בעיר היו יהודיים. ממוצע נפשות במשק בית בתל-אביב-יפו הוא 2.2, והוא נמוך בהשוואה לירושלים (3.9 נפשות בממוצע), לחיפה (2.5) ולישראל (3.3).

משקי הבית נחלקים למשקי בית משפחתיים ולמשקי בית שאינם משפחתיים. בשנת 2013, כ-56% ממשקי הבית בעיר היו משקי בית משפחתיים, וכרבע ממשקי הבית בעיר (שהיוו 40% ממשקי הבית המשפחתיים), היו עם ילדים בגילאים 0-17 (כלומר, עד גיל 18).

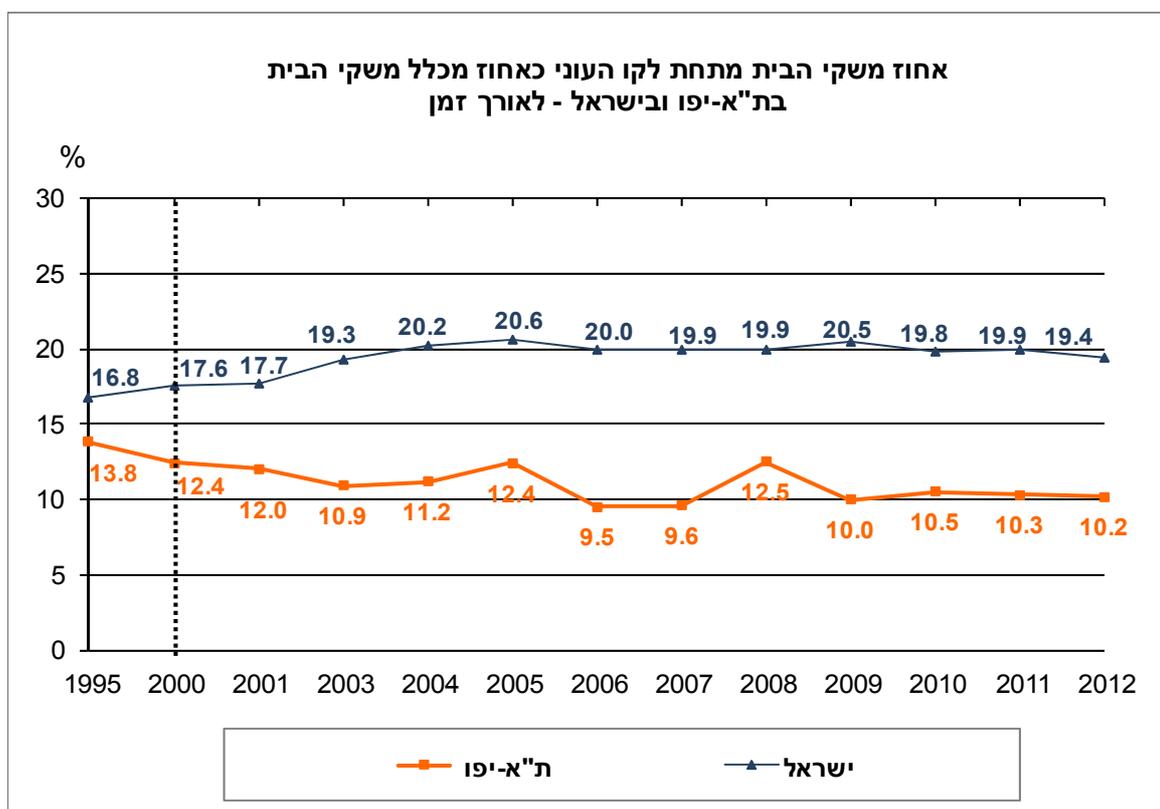
2. משפחות

בתל-אביב-יפו התגוררו בשנת 2013 כ-106 אלף משפחות המהוות כ-5.5% ממספר המשפחות החיות בישראל. 38% מהמשפחות בעיר הם זוגות ללא ילדים וכל היתר משפחות עם ילדים. על פי נתוני הביטוח הלאומי, בסוף שנת 2013, חיו בעיר כ-11 אלף משפחות חד-הוריות המהוות כ-21% ממספר המשפחות עם ילדים בגילאי 0-17 (כלומר, עד גיל 18). נתון זה גבוה בהשוואה לנתון המקביל בישראל (12%).

3. קו העוני

אחוז משקי הבית מתחת לקו העוני (תחולת העוני) בתל-אביב-יפו נמוך משמעותית בהשוואה לישראל. הפער בתחולת העוני בין תל-אביב-יפו לישראל גדל עם השנים, ובשנת 2012 אחוז משקי הבית מתחת לקו העוני בתל-אביב-יפו עמד על 10.2% ואילו בישראל על 19.4%. הפער גבוה במיוחד בקרב ילדים: תחולת העוני בקרב ילדים בתל-אביב-יפו (11%) נמוכה באופן משמעותי מהנתון המקביל בישראל (34%).

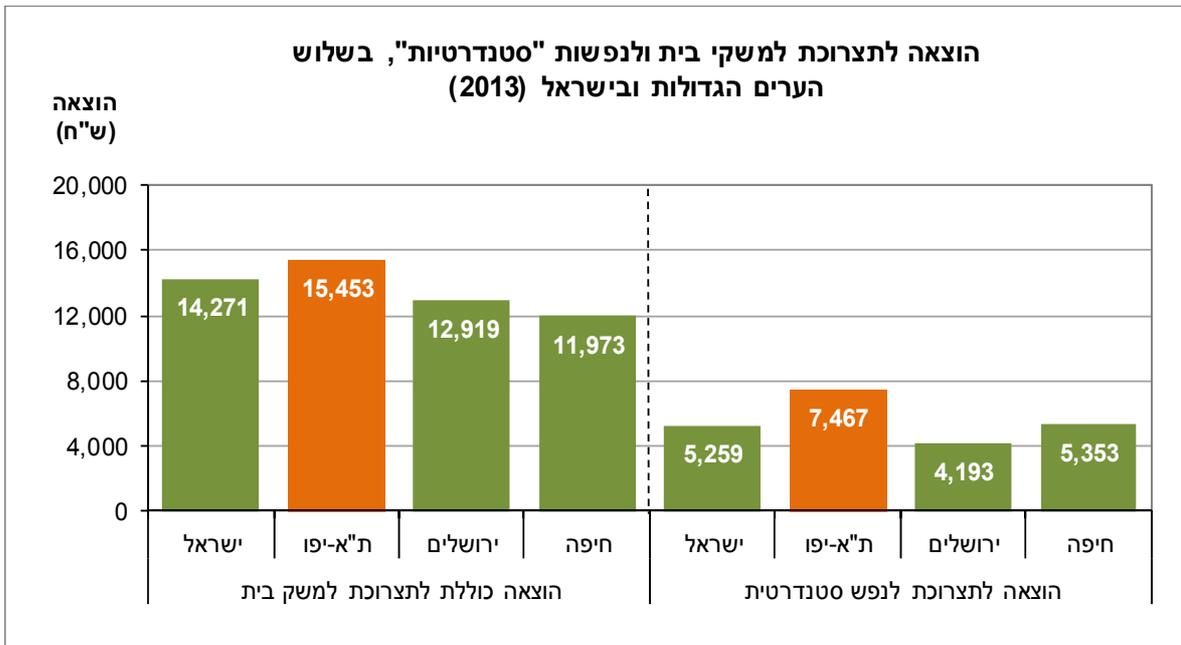
בשנת 2012, כ-18 אלף משקי בית, שהיוו כעשירית ממשקי הבית בתל-אביב-יפו, חיו מתחת לקו העוני. אחוז הנפשות מתחת לקו העוני שהתגוררו בעיר קצת יותר נמוך (9%). בקרב הילדים שהתגוררו בעיר, תחולת העוני עמדה על 11%. שיעורים אלה נמוכים משמעותית בהשוואה לנתונים הארציים (משקי בית -19%, נפשות -24%, ילדים -34%) ובהשוואה לנתונים של שתי הערים הגדולות: ירושלים וחיפה.

4. הכנסות והוצאות של משקי בית ורמת חיים

ההוצאות וההכנסות של משקי הבית בתל-אביב-יפו גבוהות בהשוואה לירושלים, לחיפה ולכלל ישראל. בשנת 2012 הגיעה ההכנסה הכספית החודשית ברוטו למשק בית ל-18,618 ש"ח וההוצאה החודשית הכוללת לתצרוכת למשק בית ל-15,453 ש"ח. נתונים אלה גבוהים בכ-8%-12% מהנתונים המקבילים בישראל.

על מנת ליצור בסיס להשוואת רמת החיים של משקי בית בעלי מספר נפשות שונה, נהוג להשוותם לפי הכנסה לנפש, עפ"י ההנחה שלכל נפש נוספת במשק הבית יש השפעה שולית פוחתת על הוצאות משק הבית. נפש סטנדרטית היא מושג המחושב לצורך זה.

בשנת 2012 ההוצאה הכוללת לתצרוכת לנפש סטנדרטית במשק בית בתל-אביב-יפו, הגיעה ל-7,467 ש"ח, והייתה גבוהה בכ-42% מהנתון המקביל בישראל.

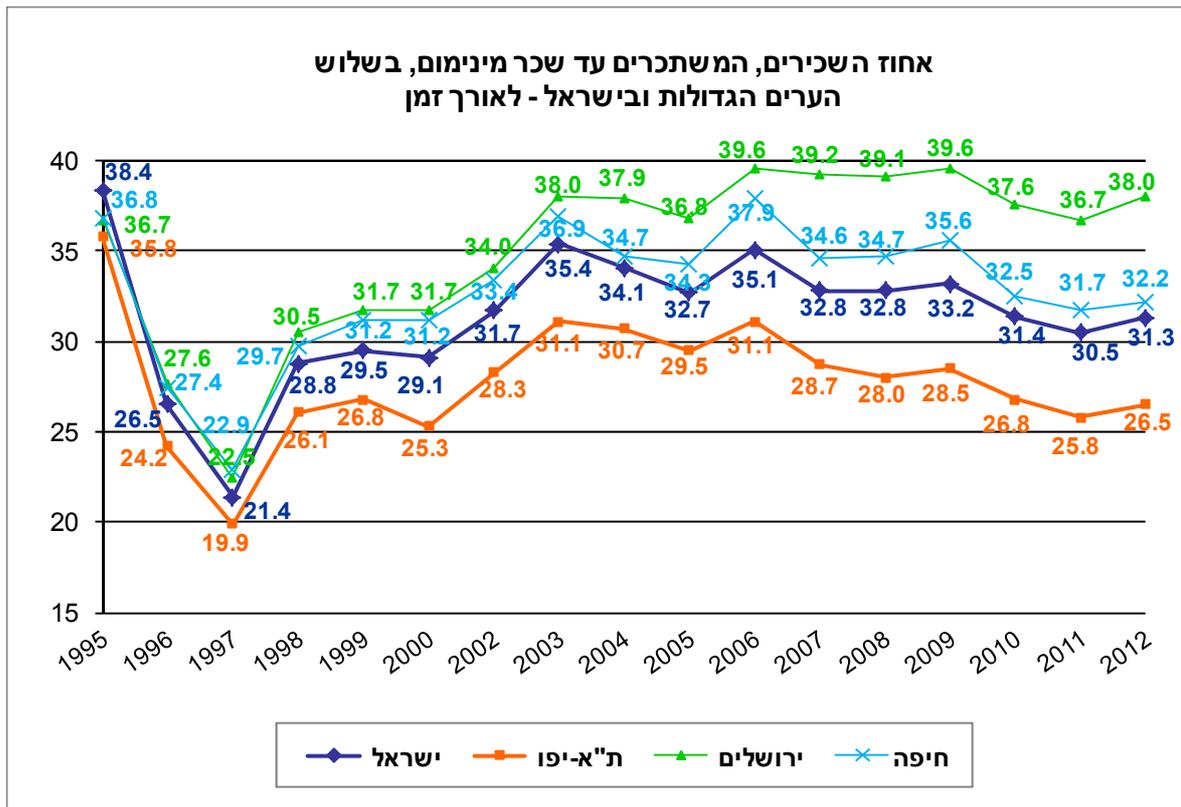
5. הכנסות שכירים ועצמאיים

הכנסות השכירים והעצמאיים תושבי העיר, גבוהות בהשוואה להכנסות השכירים והעצמאיים תושבי ערים אחרות ותושבי כלל ישראל.
 בשנת 2012, לפי הנתונים של הביטוח הלאומי, התגוררו בתל-אביב-יפו כעשירית מכלל העובדים העצמאיים בישראל. בשנת 2012, שיעור השכירים שהשתכרו עד שכר מינימום היה נמוך בתל-אביב-יפו (27%) בהשוואה לשיעור המקביל בירושלים, חיפה ובישראל.

ההכנסה הכספית הממוצעת משכר ברוטו, לשכיר בתל-אביב-יפו הייתה בשנת 2012 11,512 ש"ח. הכנסה זו הייתה גבוהה ב-51% מאשר בירושלים, בכ-15% יותר מבחיפה ובכ-26% יותר מבישראל.

שכירים ועצמאיים (מקור: הביטוח הלאומי, שנת 2012)

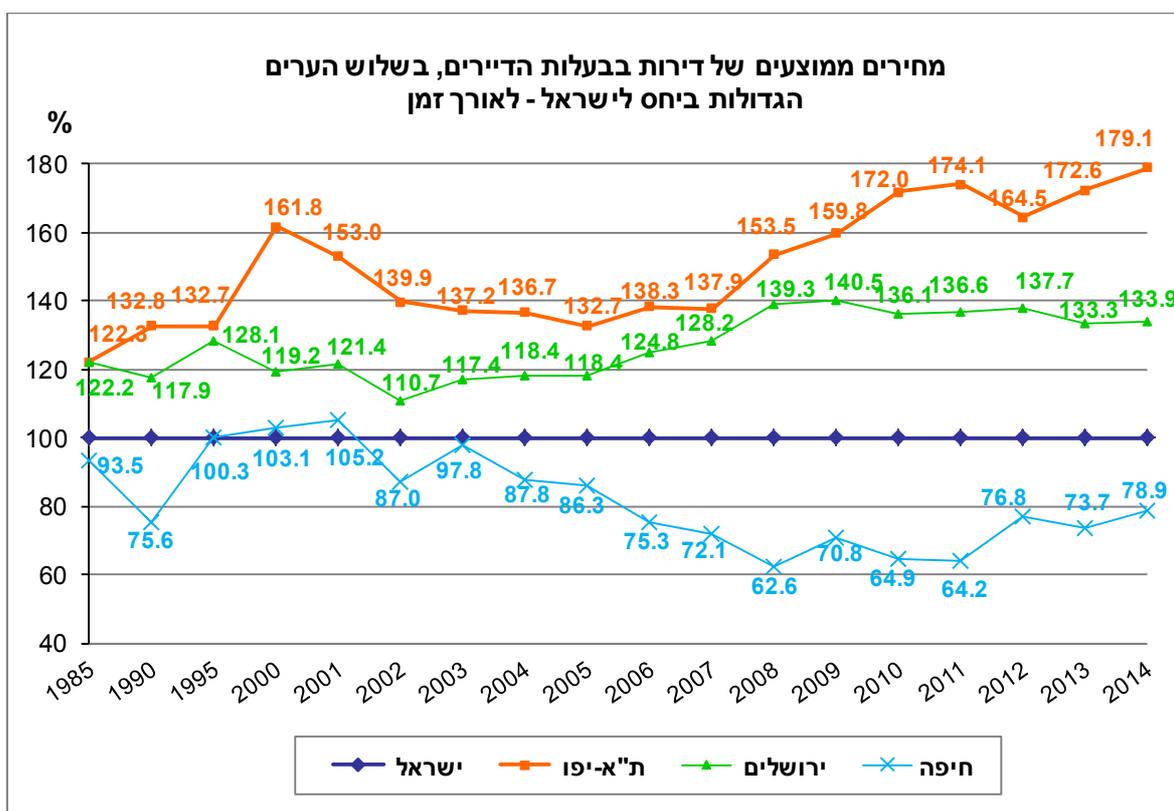
עצמאיים			שכירים			
מספר	אחוז מישראל	אחוז המשתכרים עד שכר מינימום	מספר	אחוז מישראל	אחוז המשתכרים עד שכר מינימום	
245,826		36.4%	3,282,251		31.3%	ישראל
21,952	8.9%	33.0%	209,202	6.4%	26.5%	תל-אביב-יפו
17,527	7.1%	47.3%	243,063	7.4%	38.0%	ירושלים
7,346	3.0%	37.6%	121,557	3.7%	32.2%	חיפה

לאורך השנים, המגמות בשיעור השכירים המשתכרים עד שכר מינימום, דומות בשלוש הערים הגדולות ובישראל. עם זאת, בתל-אביב-יפו חלה ירידה גדולה יותר בשיעור השכירים המשתכרים עד שכר מינימום, כך ששיעורם בתל-אביב-יפו נמוך בהשוואה לשיעור המקביל בישראל, בירושלים וביחיפה.

מחירי הדירות בתל-אביב-יפו גבוהים הרבה יותר בהשוואה למחירי הדירות בישראל. בשנת 2014 מחירה הממוצע של דירה בתל-אביב-יפו גבוה כמעט פי 2 בהשוואה למחיר הממוצע של דירה בישראל וגבוה כמעט פי 2.3 ממחיר ממוצע של דירה בחיפה. בדומה לכך, גם מחיר שכר הדירה בתל-אביב-יפו גבוה יותר בהשוואה לישראל (פי 1.5). שיעור המתגוררים בדירות שכורות בתל-אביב-יפו הוא הגבוה ביותר בישראל (46% בשנת 2012), והוא דומה לשיעור המתגוררים בדירות בבעלות (46%).

ברבע הראשון של 2014, המחיר הממוצע של דירה בתל-אביב-יפו היה 2,207,200 ש"ח - גבוה ב-79% ממחיר ממוצע של דירה בישראל, בכ-34% יותר ממחירן בירושלים וב-127% מאשר בחיפה.

לאורך השנים, הפער במחירי הדירות בין תל-אביב-יפו לישראל גדל משמעותית. בעקבות העלייה הגדולה במחירי הדיוור בישראל, שחלה בשבע השנים האחרונות (משנת 2008), מחירי הדיוור הגבוהים, שאפיינו את העיר גם בעבר, עלו עוד יותר (אף יותר מבערים אחרות), כך שמחירי הדיוור בתל-אביב-יפו הם מהגבוהים בישראל.

בעוד שבשנת 1985 מחיר ממוצע של דירה בתל-אביב-יפו ובירושלים היה גבוה בכ-22% בהשוואה למחיר ממוצע של דירה בישראל, בשנת 2014 מחיר ממוצע של דירה בתל-אביב-יפו גבוה ב-79% בהשוואה למחיר ממוצע של דירה בישראל. בירושלים, לעומת זאת, מחיר ממוצע של דירה גדול בכ-34% בהשוואה למחיר ממוצע של דירה בישראל.

שיעור המתגוררים בשכירות בתל-אביב-יפו הוא הגבוה בישראל. שיעור זה גדל עם השנים, כך שבשנת 2012, שיעור המתגוררים בשכירות היה דומה לשיעור המתגוררים בבעלות - 46%.

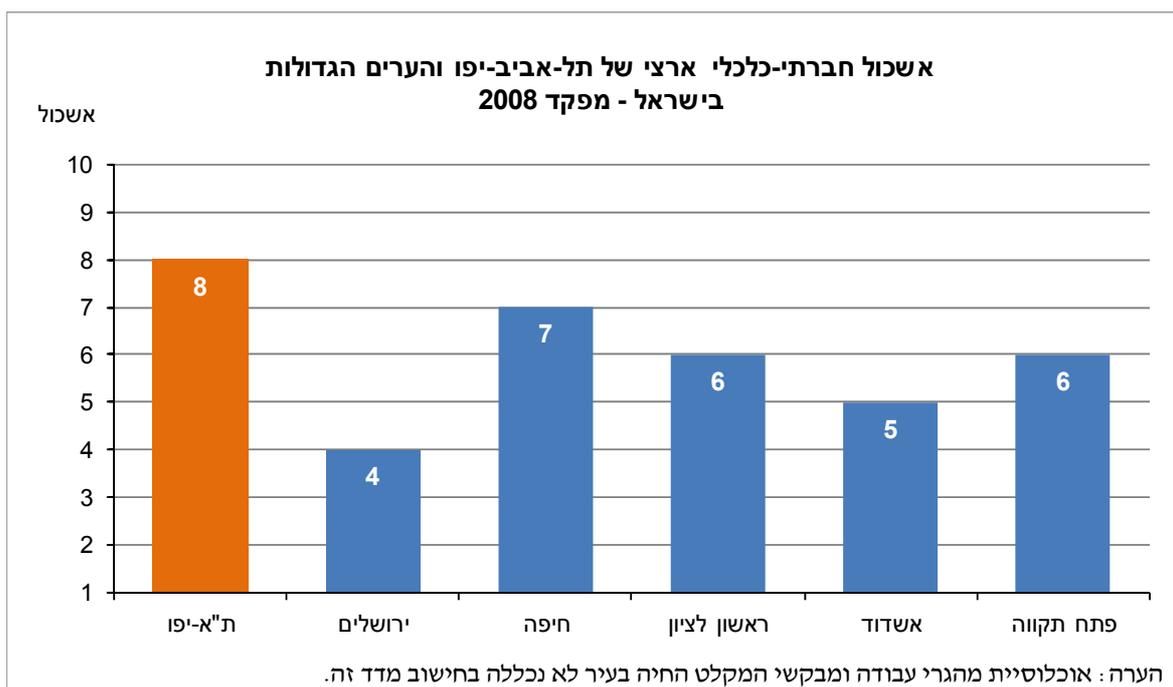
צפיפות הדיוור הממוצעת במשקי בית יהודיים בתל-אביב-יפו עמדה בשנת 2012 על 0.74 נפשות לחדר, בדומה לצפיפות הדיוור הממוצעת במשקי בית יהודיים בחיפה (0.70 נפשות לחדר), והיא נמוכה בהשוואה לצפיפות הדיוור בירושלים (0.93 נפשות לחדר) ובישראל (0.82 נפשות לחדר). יש לציין כי קיים הבדל בצפיפות הדיוור של אוכלוסייה יהודית בהשוואה לאוכלוסייה ערבית. מכיוון שמרבית משקי הבית בעיר הינם משקי בית יהודיים, צפיפות הדיוור המוצגת מתייחסת לאוכלוסייה זו.

7. אשכול חברתי-כלכלי של תושבי תל-אביב-יפו

מבין הערים הגדולות בישראל (המונות למעלה מ-200,000 תושבים), תל-אביב-יפו היא בעלת הדירוג החברתי-כלכלי הגבוה ביותר, והיא מדורגת באשכול 8 (בדירוג של 1-10), הנחשב גבוה יחסית. עם זאת, קיימת שונות רבה ברמה החברתית-כלכלית של התושבים בתוך תל-אביב-יפו.

מדד חברתי-כלכלי (לפי מפקד 2008)

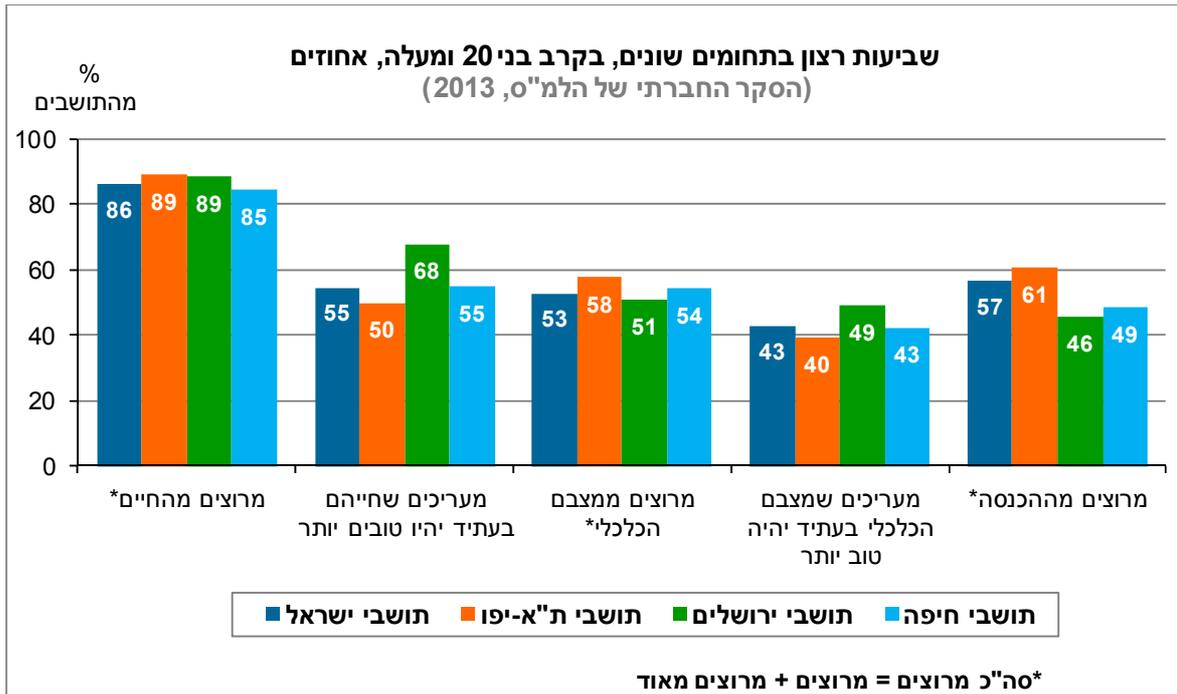
תל-אביב-יפו מדורגת באשכול 8 על-פי המדד החברתי-כלכלי הארצי. בחישוב המדד לא נכללה אוכלוסיית מהגרי העבודה ומבקשי המקלט הגרים בתל-אביב-יפו. באשכול 1 נמצאות הערים שהרמה החברתית-כלכלית של תושביהן היא הנמוכה ביותר ובאשכול 10 נמצאות הערים שהרמה החברתית-כלכלית של תושביהן היא הגבוהה ביותר. הרמה החברתית-כלכלית של תושבי תל-אביב-יפו גבוהה בהשוואה לערים הגדולות בישראל (ירושלים - אשכול 4, חיפה - אשכול 7).

בעוד שבהשוואה לשש הערים הגדולות בישראל, הרמה החברתית-כלכלית של תל-אביב-יפו גבוהה יחסית, בהשוואה לערי הטבעת הפנימית של המטרופולין המצב שונה. הרמה החברתית-כלכלית של תושבי תל-אביב-יפו (כפי שהיא מתבטאת באשכול החברתי-כלכלי) דומה לזו של תושבי גבעתיים והרצליה (גם הן שייכות לאשכול 8), אך נמוכה מזו של תושבי רמת השרון (השייכות לאשכול 9). הרמה החברתית-כלכלית של תושבי העיר גבוהה בהשוואה לזו של תושבי רמת גן (אשכול 7), בת ים (אשכול 5), חולון (אשכול 5) ובני ברק (אשכול 3).

תל-אביב-יפו היא עיר הטרוגנית, יש בתוכה אזורים בהם הרמה החברתית-כלכלית של התושבים גבוהה יחסית, ואזורים בהם הרמה החברתית כלכלית של התושבים נמוכה יחסית. באופן כללי, הרמה החברתית-כלכלית של תושבי צפון העיר (רבעים 1-4), כפי שהיא מתבטאת באשכול החברתי-כלכלי, גבוהה יותר בהשוואה לזו של תושבי מרכז העיר (רובע 5), דרום העיר (רבעים 7 ו-8) ומזרח העיר (רובע 9), כפי שניתן לראות במפה בעמוד הבא. במפה מוצג אשכול חברתי-כלכלי ארצי לאזורים סטטיסטיים. על בסיס מדד זה סווגו כל האזורים הסטטיסטיים בישראל ל-20 אשכולות (1-20): אשכול 1 מעיד על מצב חברתי-כלכלי נמוך יחסית לאזורים סטטיסטיים אחרים בישראל ואשכול 20 מעיד על מצב חברתי-כלכלי גבוה יחסית לאזורים אחרים בישראל. על בסיס סיווג זה ניתן להשוות גם בין אזורים בתוך תל-אביב-יפו וגם בין אזורים בתל-אביב-יפו לאזורים ולרשויות מקומיות אחרות בישראל.

8. שביעות רצון בתחומים שונים

על-פי הסקר החברתי שנערך על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשנת 2013, עולה כי תושבי תל-אביב-יפו בני 20 ומעלה מרוצים יותר ממצבם הכלכלי ומהכנסתם בהשוואה לתושבי ירושלים, תושבי חיפה וכלל תושבי ישראל. ממצא זה עולה בקנה אחד עם הנתונים שהוצגו בתחילת הפרק לגבי ההכנסות הגבוהות יותר של תושבי העיר בהשוואה לתושבי ירושלים, חיפה וכלל ישראל.

שירותים חברתיים וביטוח לאומי

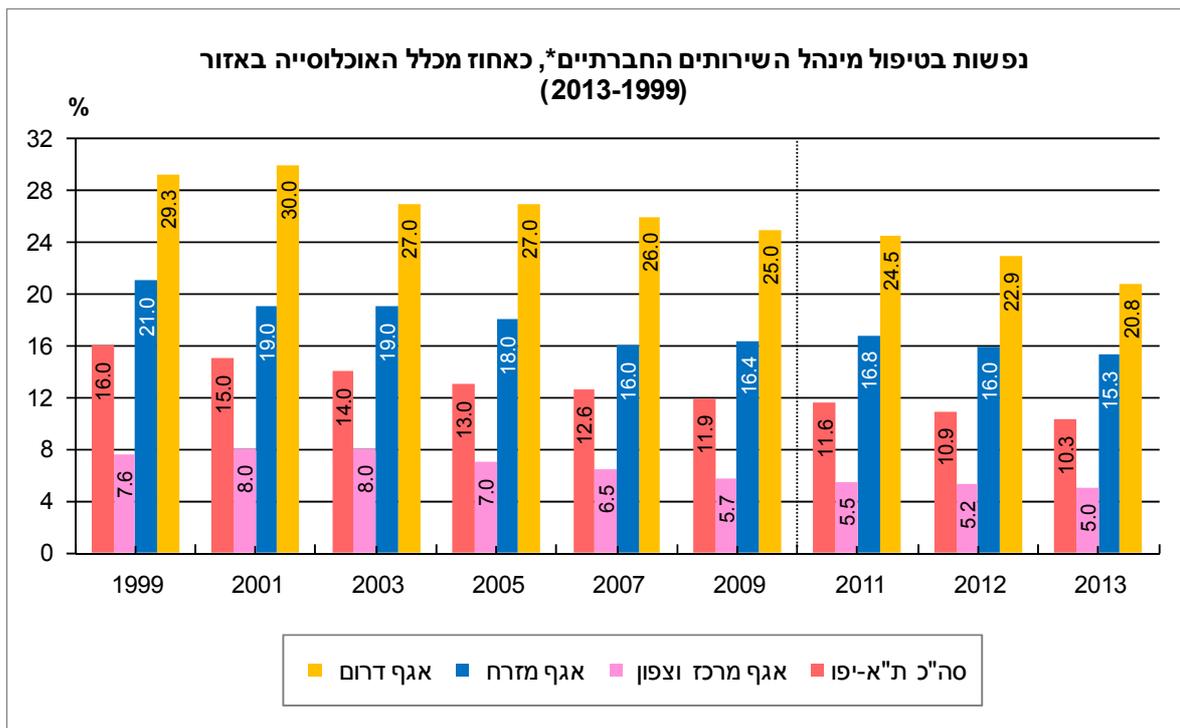
1. שירותים חברתיים

בעשור האחרון ישנה מגמת ירידה במספר בתי האב והנפשות בטיפול מינהל השירותים החברתיים - ירידה של כ-12% במספר בתי האב שבטיפול. עם זאת, קיים הבדל ניכר בשיעור המטופלים באזורים השונים בעיר.

נפשות בטיפול

בשנת 2013 שירותי הרווחה בעיר טיפלו ב-42,661 נפשות אשר להם תיק במינהל השירותים החברתיים, המהווים כ-10% מתושבי העיר. נתון זה נמוך בהשוואה למספר הרשומים במחלקות לשירותים חברתיים של משרד הרווחה בכלל הארץ, אשר היוו בשנת 2013 כ-16.3% מהאוכלוסייה במדינה. בעשור האחרון ישנה מגמת ירידה במספר הנפשות המטופלות במינהל השירותים החברתיים ובחלקם היחסי מאוכלוסיית העיר, מ-14% מכלל האוכלוסייה בתל-אביב-יפו בשנת 2003 ל-10% בשנת 2013. בשנה האחרונה נרשמה ירידה של כ-5% במספר המטופלים, בהשוואה לשנת 2012.

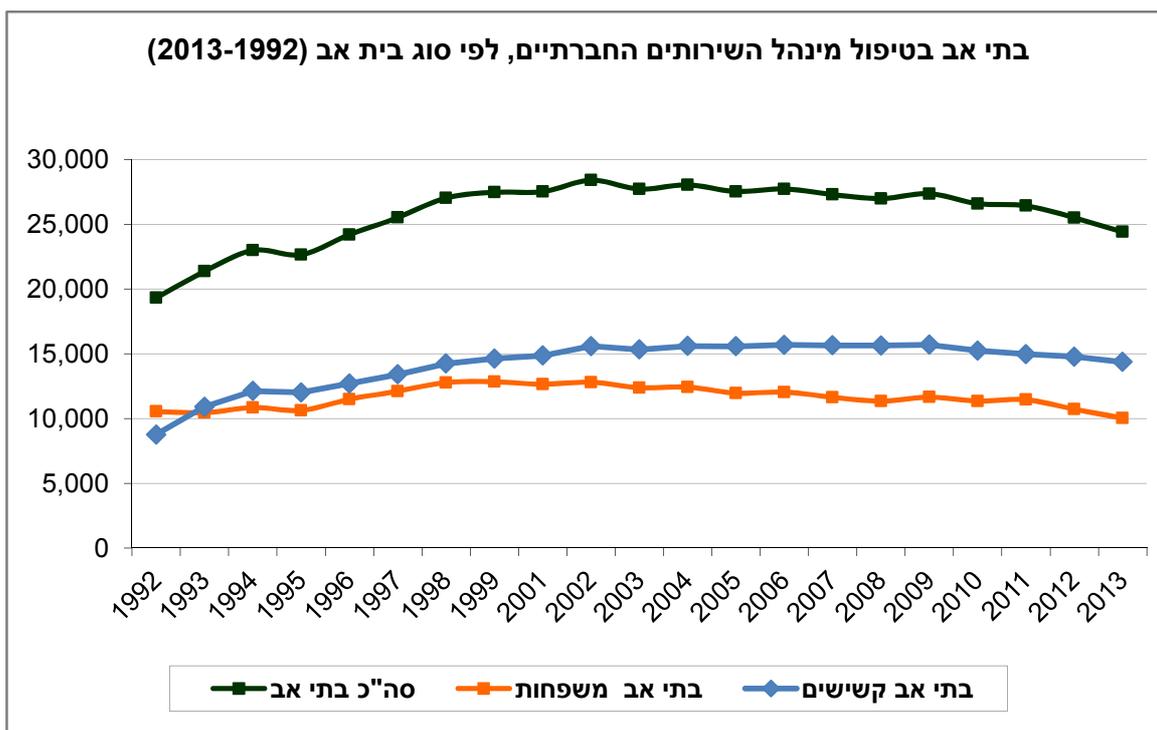
שיעור המטופלים מקרב האוכלוסייה שונה משמעותית באזורים השונים בעיר: במרכז ובצפון העיר (רבעים 1-6) - כ-5% מכלל האוכלוסייה באזור נמנו עם המטופלים (עם תיק) במחלקות המינהל לשירותים חברתיים. במזרח העיר (רובע 9) כ-15%, ובאזור דרום העיר (רבעים 7 ו-8) - כ-21%. בנוסף למטופלים שלהם תיק במינהל השירותים החברתיים, בשנת 2013 קיבלו שירות עוד כ-75,000 אנשים שלהם לא נפתח תיק. מהם כ-70% קיבלו שירות במסגרת אגף בריאות הציבור, שירות זה כלל בדיקות שיניים לתלמידי בתי הספר ופעילויות לקידום הבריאות. כ-8% קיבלו שירות במסגרת תוכניות סיוע לעולים חדשים, והיתר בתוכניות שונות של מינהל השירותים החברתיים.

*מטופלים שיש להם תיק במינהל השירותים החברתיים. עד שנת 2011 הנתונים מוצגים בדילוגים של שנתיים; משנה זו הנתונים מוצגים עבור כל שנה.

בתי אב בטיפול

בעשור האחרון חלה ירידה של כ-12% במספר בתי האב המטופלים במינהל השירותים החברתיים, מכ-27,700 בשנת 2003 לכ-24,400 בסוף שנת 2013. מתוך כלל בתי האב, שטופלו על ידי מינהל השירותים החברתיים בשנת 2013, כ-41% הם בתי אב של משפחות, מרביתם בדרום ומזרח העיר (כשני שלישים), וכרבע מתוכם הן משפחות חד-הוריות; כ-59% מכלל בתי האב שבטיפול הם בתי אב של קשישים, כ-46% מהם במרכז ובצפון העיר, אזור בו מתגוררים קשישים רבים.

מלבד האגפים והמחלקות האזוריות, במנהל השירותים החברתיים ישנן מספר יחידות פונקציונליות, המספקות שירות לכלל תושבי העיר: שירות לנכויות התפתחותיות (מלבד נכים אחרים המטופלים באגפים ובמחלקות האזוריות) - 880 מטופלים; במרכז רב שירותים לעיוור - 1,039 לקויי ראייה; יחידה לדרי רחוב - 469 מטופלים. בשנים האחרונות בולטת העלייה במספר המטופלים ביחידה לדרי רחוב, עלייה של כ-15% בין השנים 2008 ל-2013.

2. ביטוח לאומי

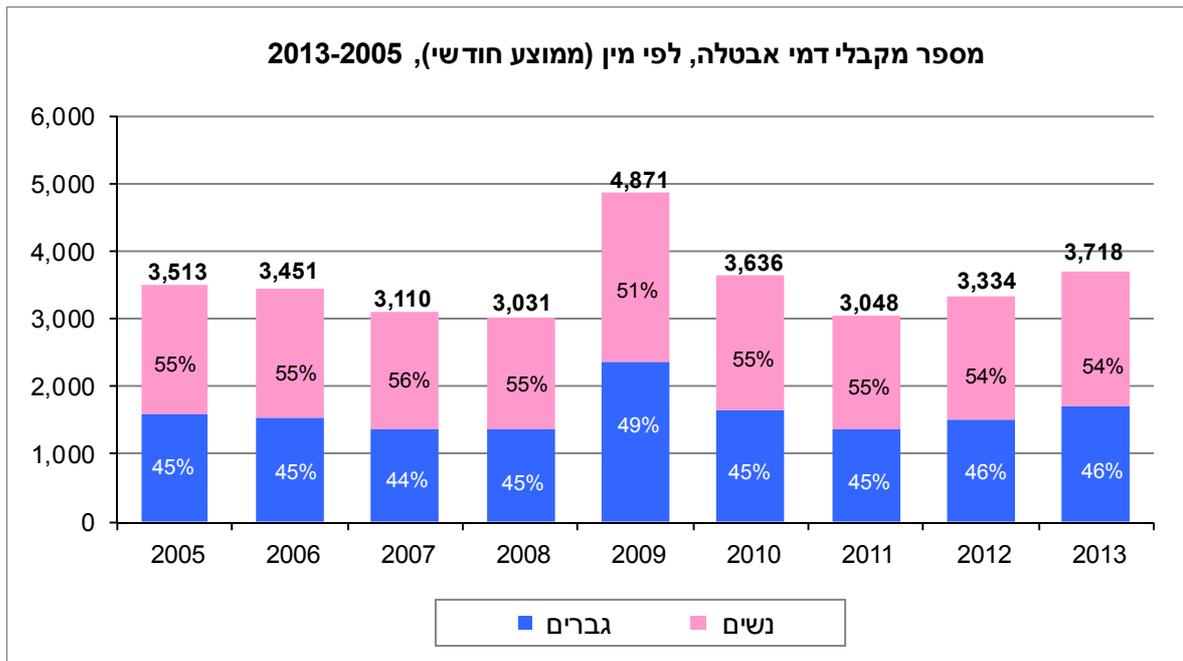
מספר מקבלי קצבת זקנה נותר יציב בעשור האחרון. שיעור מקבלי השלמת הכנסה בקרב מקבלי קצבת זקנה נמצא במגמת ירידה.

קצבת זקנה ושארים

בדצמבר 2013 הגיע מספר מקבלי קצבאות זקנה בעיר ל-54,889 ומקבלי קצבת שאירים ל-6,768 - סה"כ 61,657. לאורך השנים מספר מקבלי קצבת זקנה נותר יציב, ומספר מקבלי קצבת שאירים נמצא במגמת ירידה עקבית: בין השנים 2000-2013 ירד מספר מקבלי קצבת שאירים בכ-41%. מגמה זו בולטת בהשוואה לירידה בישראל באותה התקופה - ירידה של כ-5%.

כ-12% ממקבלי קצבת זקנה בתל-אביב-יפו מקבלים השלמת הכנסה בנוסף לקצבה. שיעור זה נמוך בהשוואה לאוכלוסייה המקבילה בישראל - כ-22%. אחוז מקבלי השלמת הכנסה מקרב מקבלי קצבת זקנה שונה בין האזורים השונים בעיר. בדרום העיר ובמזרחה שיעור מקבלי השלמת הכנסה מקרב מקבלי קצבת זקנה עומד על כ-31% וכ-20% (בהתאמה), בעוד שבמרכז וצפון העיר השיעור עומד על כ-5%.

לאורך השנים חלה ירידה בשיעור מקבלי השלמת הכנסה בקרב המקבלים קצבת זקנה בתל אביב-יפו, מכ-17% בשנת 2000 לכ-12% בשנת 2013. מגמת ירידה זו מתונה ביחס למגמה המקבילה בישראל (מכ-30% בשנת 2000 לכ-22% בשנת 2013). הירידה המשמעותית ביותר נרשמה ברבעים 8 (דרום העיר) ו-9 (מזרח העיר), מכ-35% ו-28% (בהתאמה) בשנת 2000, ל-27% ו-20% (בהתאמה) בשנת 2013.

דמי אבטלה

בשנת 2013 חלה עלייה במספר מקבלי דמי האבטלה בעיר: ממוצע חודשי של 3,718 איש, בהשוואה ל- 3,334 איש בשנת 2012. נתונים אלו משקפים עלייה של כ-12% במספר מקבלי דמי האבטלה בעיר, ומצטרפים לעלייה שנרשמה בשנה הקודמת. העלייה במספר מקבלי דמי האבטלה בעיר זהה לנתון המקביל בכלל הארץ. ממוצע מקבלי דמי האבטלה בעיר בשנת 2013 הינו הגבוה ביותר בעשור האחרון, למעט בשנת 2009 (ממוצע של 4,871 איש) שאופיינה במשבר כללי במשק הישראלי והעולמי.

חינוך והשכלה

מערכת החינוך בתל-אביב-יפו כוללת מוסדות אשר מתוקצבים במשותף על-ידי משרד החינוך ועל-ידי העירייה, וכן מוסדות המתוקצבים על-ידי גורמים פרטיים וציבוריים אחרים שאינם עירוניים. משנת תשס"ג (2002/03) החינוך העירוני כולל גם את החינוך המשותף - מוסדות חינוך מתוקצבים במשותף ע"י העירייה ועל ידי גורמים נוספים (הורים או גופים פרטיים אחרים). נוסף על כן, בשנה"ל תשס"ה (2004/05) הצטרפו למוסדות העירוניים והמשתתפים מוסדות של החינוך המוכר שאינו רשמי (מוכש"ר) של החינוך החרדי.

נתוני התלמידים שמובאים בפרק זה מבוססים על עיבוד קובץ התלמידים העירוני, מעודכן לחודש נובמבר 2013 (התשע"ד). בשל השינויים בהגדרות מערכת החינוך (כמו הכלת המוסדות המשותפים והמוסדות המוכרים שאינם רשמיים בחינוך העירוני), בהמשך יוצגו רק המגמות שחלו בעשור האחרון החל בשנה"ל תשס"ה (2004/05) שכלל את השינויים הללו.

תלמידים במערכת החינוך בתל-אביב-יפו

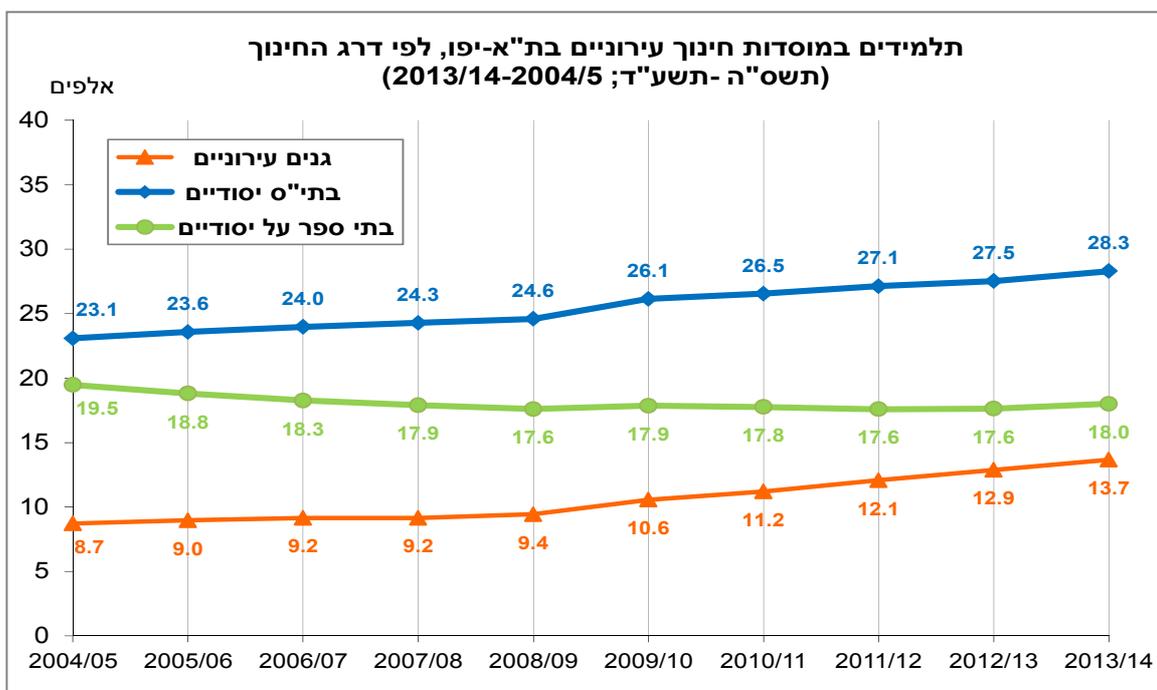
בשנת הלימודים תשע"ד (2013/14) היו רשומים בתל-אביב-יפו כ-72,250 תלמידים בכל המסגרות: מחינוך גן ועד חינוך על-יסודי, מתוכם כ-67,570 תלמידים שלמדו במוסדות החינוך בעיר (מוסדות עירוניים, משותפים ופרטיים), והשאר למדו במוסדות חינוך מחוץ לעיר.

1. מערכת החינוך העירונית והמשתתפת

בשנת הלימודים תשע"ד (2013/14) מספר הלומדים במוסדות החינוך העירוניים והמשתתפים (לא פרטיים) היה כ-59,970. מתחילת שנות האלפיים (2004/05) אוכלוסיית התלמידים הרשומים במוסדות העירוניים והמשתתפים גדלה בכ-17%. בשנת 2013 ההשתתפות של הממשלה בתקציב הרגיל לחינוך בתל-אביב-יפו הסתכמה בכ-330 מיליון ש"ח, בעוד שההשתתפות העירונית בחינוך בתקציב הרגיל הסתכמה בכ-750 מיליון ש"ח.

בתשע"ד (2013/14), מכלל התלמידים שהיו רשומים בתל-אביב-יפו במערכת החינוך (כ-72,250 תלמידים), כ-59,970 תלמידים למדו בחינוך העירוני והמשותף. בגני הילדים העירוניים והמשתתפים היו כ-13,700 ילדים, בחינוך היסודי למדו כ-28,300 תלמידים ובחינוך העל-יסודי עירוני ומשותף למדו כ-18,000 תלמידים.

רוב התלמידים למדו בחינוך הממלכתי - כ-76%, בחינוך הממלכתי דתי למדו כ-9%, בחינוך החרדי (כולל מוכש"ר - מוכר שאינו רשמי) למדו כ-7%, בחינוך הערבי כ-5% ובחינוך המיוחד למדו כ-3%.

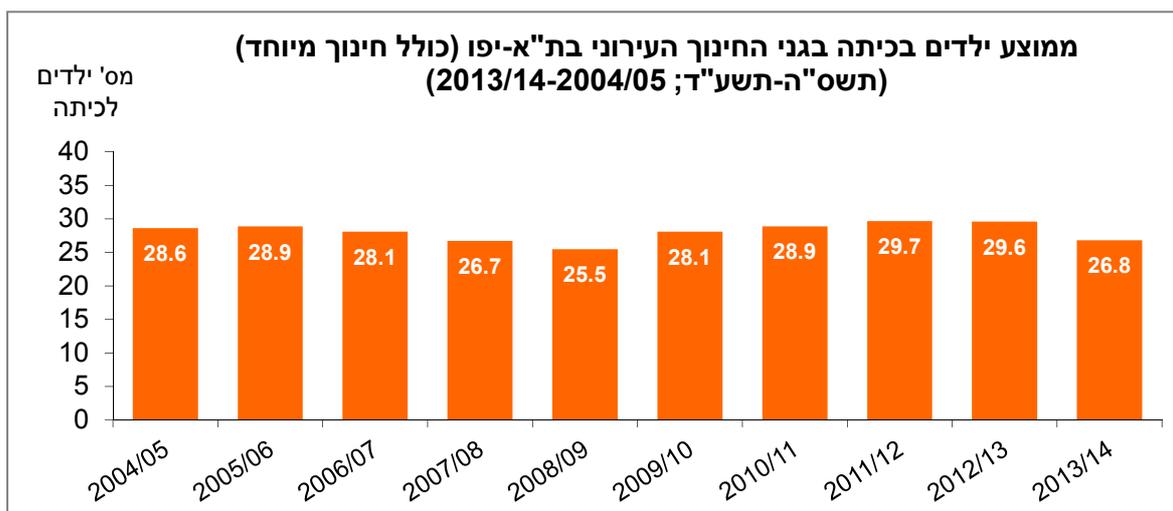
משנת הלימודים 2004/05 עד שנת הלימודים 2013/14 נרשם גידול משמעותי במספר ילדי הגנים (גידול של כ-57%) ובמספר תלמידי החינוך היסודי (גידול של כ-23%), ואילו בתקופה זו, בבתי הספר העירוניים והמשתתפים העל-יסודיים חל צמצום במספר התלמידים (צמצום של כ-8%).

גני ילדים

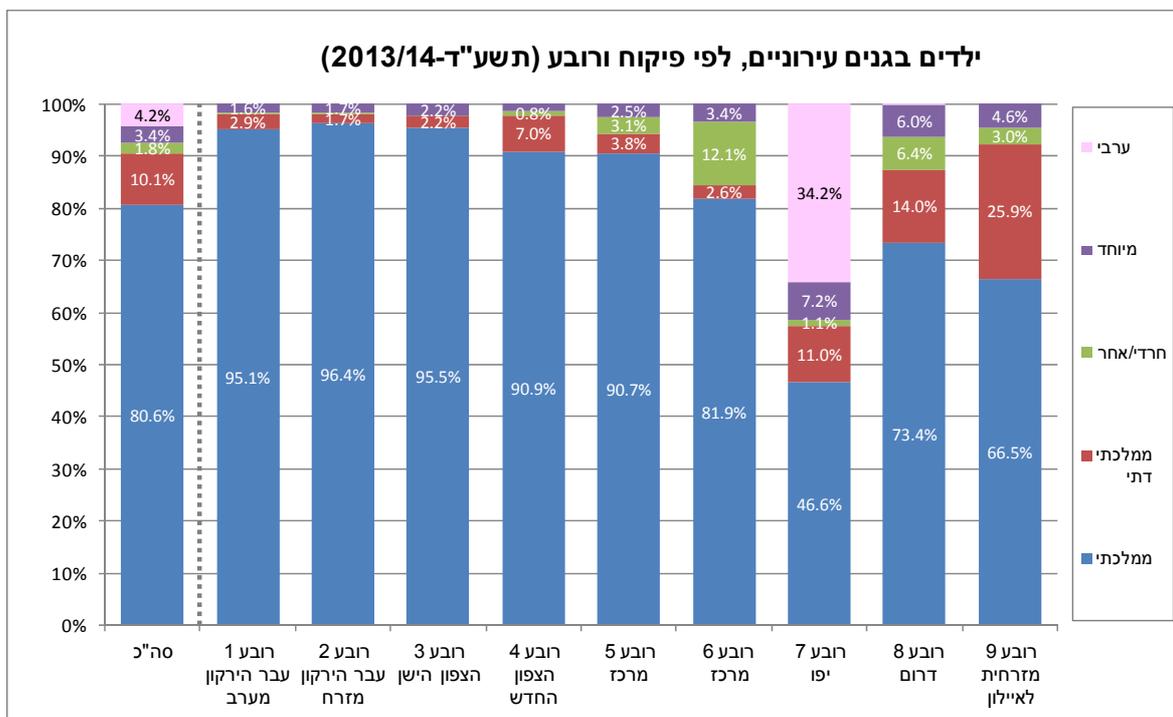
בתשע"ד (2013/14), בגני הילדים העירוניים היו כ-13,700 ילדים, מספר הילדים הגבוה ביותר שנרשם מאז תחילת שנות ה-2000. יש לציין שבתשע"ג (2012/13), על-פי החלטת ממשלת ישראל, נכנס לתוקף חוק חינוך חובה לילדים בגילאי 3-4, המחייב את הרשות לאפשר את קליטתם של כלל הילדים בגילאים המוגדרים, דבר שהביא לעלייה במספר ילדי הגנים.

מכלל הילדים בגנים העירוניים כ-25% היו בגני טרום-טרום-חובה (לגילאי 3), כ-38% היו בגני טרום-חובה (לגילאי 4) ועוד כ-37% בגני חובה (לגילאי 5 ומעלה). רוב הילדים (כ-77%) לומדים במסגרות שבפיקוח החינוך הממלכתי עברי, כ-10% בגנים שבפיקוח ממלכתי דתי, כ-6% בגנים חרדים (כולל מוכש"ר - מוכר שאינו רשמי), כ-5% בגנים שבפיקוח ממלכתי ערבי וכ-3% מהילדים היו בגנים של החינוך המיוחד.

בשנת 2013/14 היו בממוצע כ-27 ילדים בכיתה, בהשוואה לכ-29 ילדים בכיתה בשלוש השנים האחרונות 2012/13-2010/11.

בתשע"ד (2013/14), בצפון ובמרכז העיר (רבעים 1-5), למעלה מ-90% מילדי הגנים היו בגנים בפיקוח ממלכתי עברי. בדרום ובמזרח העיר (רבעים 7-9) אחוז הילדים בגנים בפיקוח ממלכתי עברי נמוך משמעותית, במיוחד ברובע 7 (כ-47%) וזאת משום שחלק גדול מילדי הרובע לומדים במוסדות שבפיקוח ממלכתי ערבי. ברבעים 8 ו-9 בדרום ובמזרח העיר, היה אחוז גבוה של ילדים שלמדו בחינוך הממלכתי דתי (כ-14% וכ-26% בהתאמה).

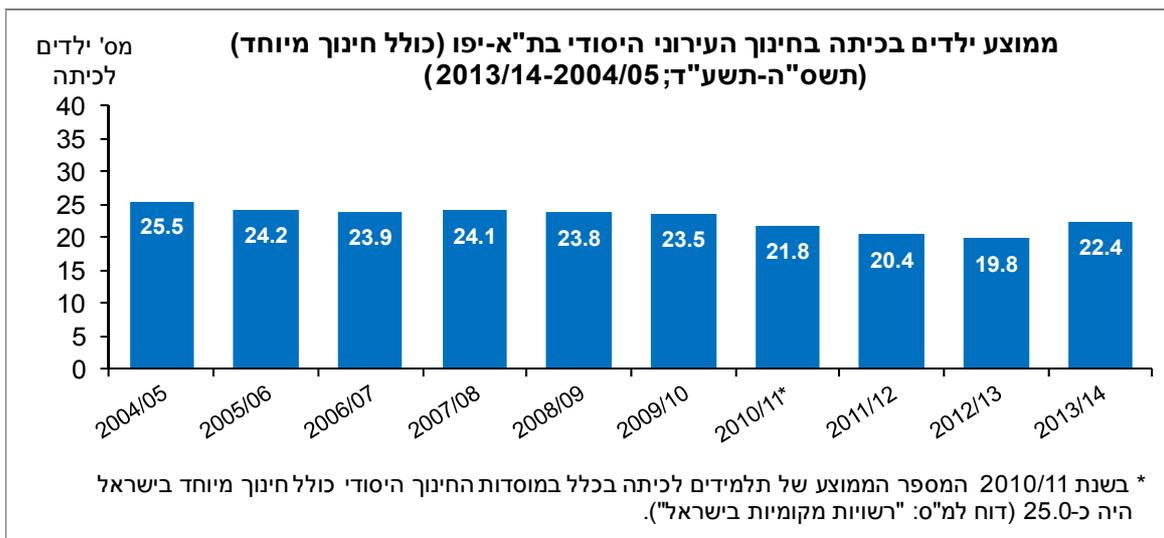

חינוך יסודי

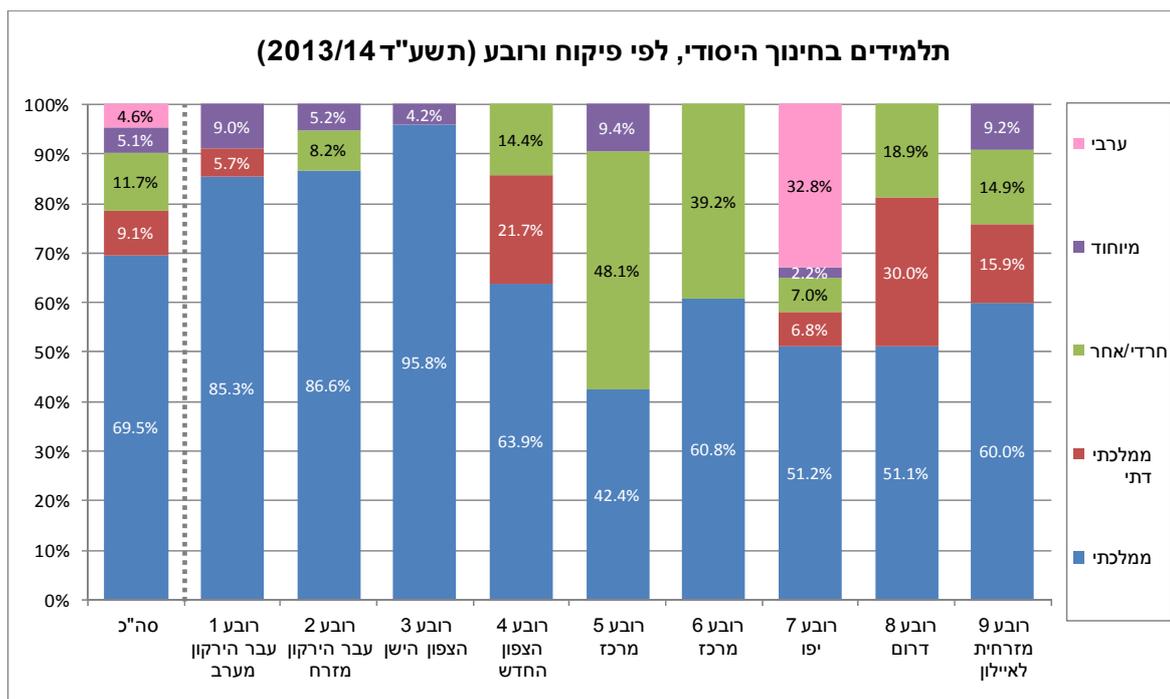
החינוך היסודי עבר לאורך השנים שינויים רבים בכל הקשור למסגרות הלימוד שנכללו בו (לדוגמה, עד שנות ה-90 החינוך היסודי העירוני כלל את החינוך היסודי לנערים עובדים שלאחר מכן הוצא ממסגרת זו). משנות ה-2000 הגדרת החינוך היסודי כמעט ולא השתנתה ועל כן מתאפשרת ההשוואה בין השנים.

מתחילת שנות ה-2000 חלה עלייה של כ-23% במספר התלמידים בחינוך היסודי בעיר - מכ-23,100 תלמידים בתשס"ה (2004/05) לכ-28,300 תלמידים בתשע"ד (2013/14). מכלל התלמידים בחינוך היסודי, כ-70% למדו בחינוך שבפיקוח ממלכתי, כ-9% היו בחינוך שבפיקוח ממלכתי דתי, כ-12% בחינוך שבפיקוח חרדי (ומוכש"ר - מוכר שאינו רשמי), כ-5% בחינוך בפיקוח ממלכתי ערבי ועוד כ-5% בחינוך המיוחד.

מספר התלמידים הממוצע לכיתה בחינוך היסודי (כולל חינוך מיוחד) היה במגמת ירידה לאורך העשור האחרון - בתשס"ה (2004/05) היו בממוצע כ-26 תלמידים בכיתה ובתשע"ג (2012/13) היו בממוצע כ-20 בכיתה תלמידים בכיתה. בשנה האחרונה, בתשע"ד (2013/14) מספר התלמידים הממוצע לכיתה גדל ועמד על כ-22 תלמידים.

תלמידים מאזור עבר הירקון (רבעים 1 ו-2) ומצפון הישן (רבע 3) למדו ברובם הגדול בחינוך שבפיקוח ממלכתי עברי (85%, 87%-96%, בהתאמה). ברבעים האחרים התמונה שונה: ברובע 8 בדרום העיר וברובע 4 בצפון החדש, בלט אחוז התלמידים שלמדו במוסדות שבפיקוח החינוך הממלכתי דתי (כ-30%-22%, בהתאמה); ברובע 7 ביפו בלט האחוז הגבוה של הלומדים בחינוך שבפיקוח ממלכתי ערבי (כ-33%); וברבעים 6 ו-5 במרכז העיר, בלט האחוז הגבוה יחסית של תלמידים שלמדו בפיקוח חרדי (או מוכש"ר) - כ-39%-48%, בהתאמה).

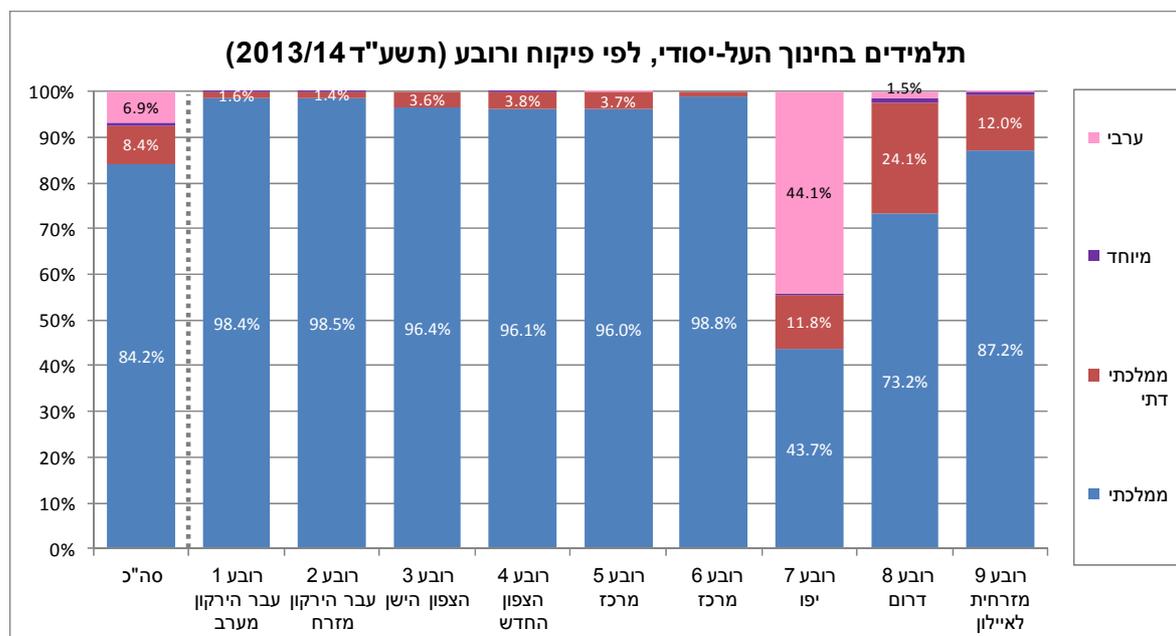
חינוך על-יסודי

לאורך העשור האחרון, מספר התלמידים במוסדות החינוך העל-יסודיים העירוניים והמשותפים ירד בצורה מתונה - במסגרת החינוך העל-יסודי העירוני והמשותף למדו בשנת תשס"ה (2004/05) כ-19,500 תלמידים ובתשע"ד (2013/14) כ-18,000 תלמידים.

מספר התלמידים הממוצע לכיתה בחינוך העל-יסודי העירוני והמשותף נשמר יציב יחסית לאורך השנים, עם עליות וירידות קטנות - בסך הכל היו בממוצע לאורך התקופה כ-27 עד כ-28 תלמידים לכיתה. בשנה"ל תשע"ד (2013/14) מספר התלמידים הממוצע לכיתה עמד על כ-27 תלמידים.

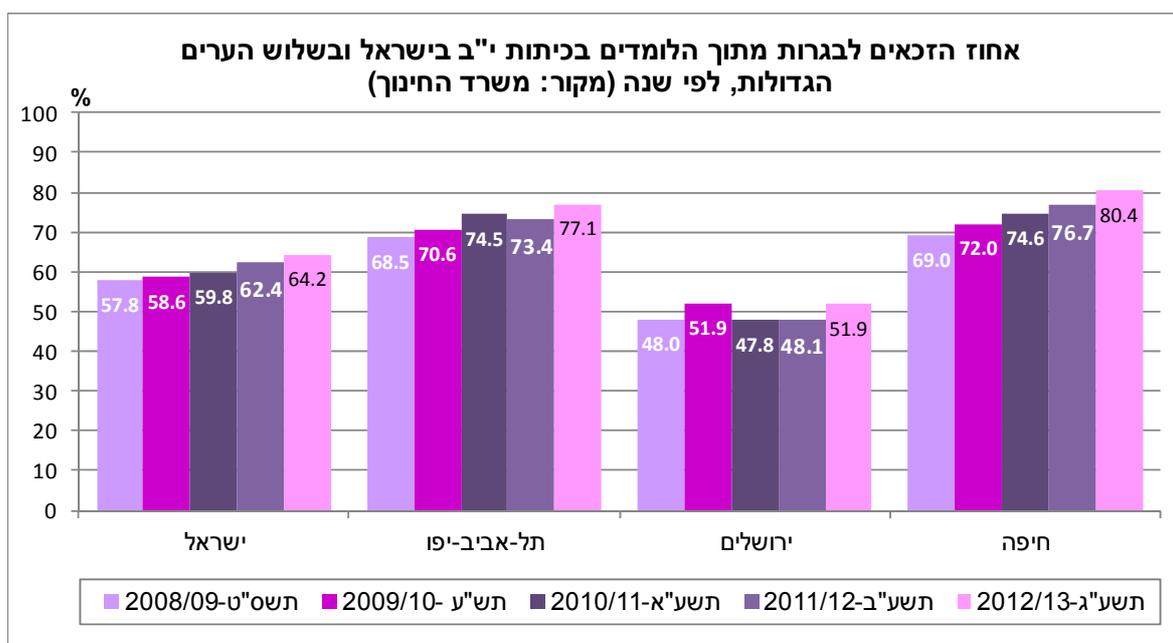
בשנת תשע"ד (2013/14) בעבר הירקון (רבעים 1 ו-2), בצפון העיר (רבעים 3 ו-4) ובמרכז העיר (רבע 5 ו-6) בין 96% לבין 99% מהתלמידים למדו בבתי ספר בפיקוח ממלכתי עברי. במזרח העיר (רבע 9) כ-87% מהתלמידים למדו בבתי ספר בפיקוח ממלכתי עברי ובדרום (ברובע 8) כ-73% מהתלמידים למדו במסגרות שבפיקוח ממלכתי עברי. ביפו (רבע 7), בו מתגוררת מרבית האוכלוסייה הערבית בעיר, כ-44% מהתלמידים למדו בחינוך שבפיקוח ממלכתי ערבי. בדרום ובמזרח העיר (רבעים 7-9) ישנו אחוז ניכר של תלמידים שלמדו במוסדות החינוך הממלכתי דתי (12%, 24% ו-12%, בהתאמה).

2. זכאות לבגרות

לפי נתוני משרד החינוך, אחוז הזכאים לבגרות מקרב הלומדים בכיתות י"ב בכלל מוסדות הלימוד בעיר, עלה בארבע השנים האחרונות מכ-69% בתשס"ט (2006/07) לכ-77% בתשע"ג (2012/13).

על-פי נתוני משרד החינוך המעודכנים לשנת תשע"ג (2012/13), בקרב הלומדים במוסדות החינוך בתל-אביב-יפו בכיתות י"ב (מוסדות עירוניים ולא עירוניים, ללא מוסדות החינוך המיוחד), שיעור הזכאים לתעודת בגרות היה כ-77% והוא גבוה מאחוז הזכאים בישראל (כ-64%) וכן גבוה משמעותית מאחוז הזכאים בירושלים (כ-52%), וקטן במעט בהשוואה לאחוז הזכאים בחיפה (כ-80%). בחמש השנים האחרונות, מאז תשס"ט-2008/09, אחוז הזכאים לתעודת בגרות מקרב תלמידי י"ב הלומדים בעיר עלה מכ-69% לכ-77%.

3. חינוך על-תיכוני

במהלך השנים האחרונות, החינוך העל-תיכוני בתל-אביב-יפו, שאינו מעניק תואר אקדמי מוכר, עבר שינויים משמעותיים - חלק ממוסדות החינוך העל-תיכוני בעיר נסגרו או העתיקו את מקומם לערים אחרות (לדוגמה: מכללת "תלפיות" עברה לעיר חולון בשנת 2011). בתחילת שנות האלפיים (תשס"ב - 2001/02), למדו במסגרות העל-תיכוניות בעיר במגוון מסלולי לימוד כ-10,900 תלמידים. בשנת תשע"ג (2012/13) למדו בחינוך העל-תיכוני בעיר כ-7,200 תלמידים, כלומר חל צמצום של כ-34% בהשוואה לתחילת התקופה.

4. השכלה גבוהה

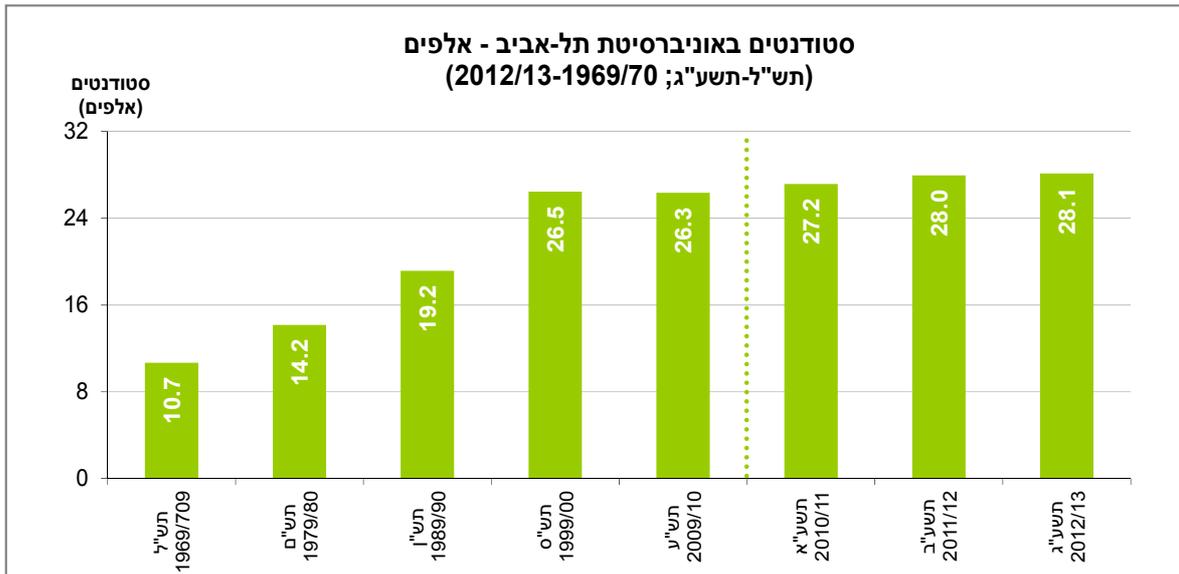
מאז שנות ה-70, מספר הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב נמצא במגמת עלייה - בשנת תש"ל (1969/70) היו כ-10,690 סטודנטים ובשנת תשע"ג (2012/13) היו כ-28,130 סטודנטים, סה"כ גידול של כ-163%. בנוסף, בתשע"ג (2012/13) כ-10,830 סטודנטים למדו במכללות שונות בתל-אביב-יפו המעניקות תארים אקדמיים מוכרים.

אוניברסיטת תל-אביב

מאז הקמתה של אוניברסיטת תל-אביב, מספר הסטודנטים הלומדים בה גדל בהתמדה. בשלושת העשורים הראשונים קצב הגידול היה גבוה (כ-30% בכל עשור). בשנת 2009/10, עם תחילת העשור הרביעי לקיומה של האוניברסיטה, לא נרשם גידול נוסף במספר הסטודנטים. עם זאת, בשנים האחרונות, מספר הסטודנטים החל לעלות בהדרגה ובשנת 2012/13 מספרם הגיע לשיא מאז הקמתה של האוניברסיטה - לכ-28,130 סטודנטים.

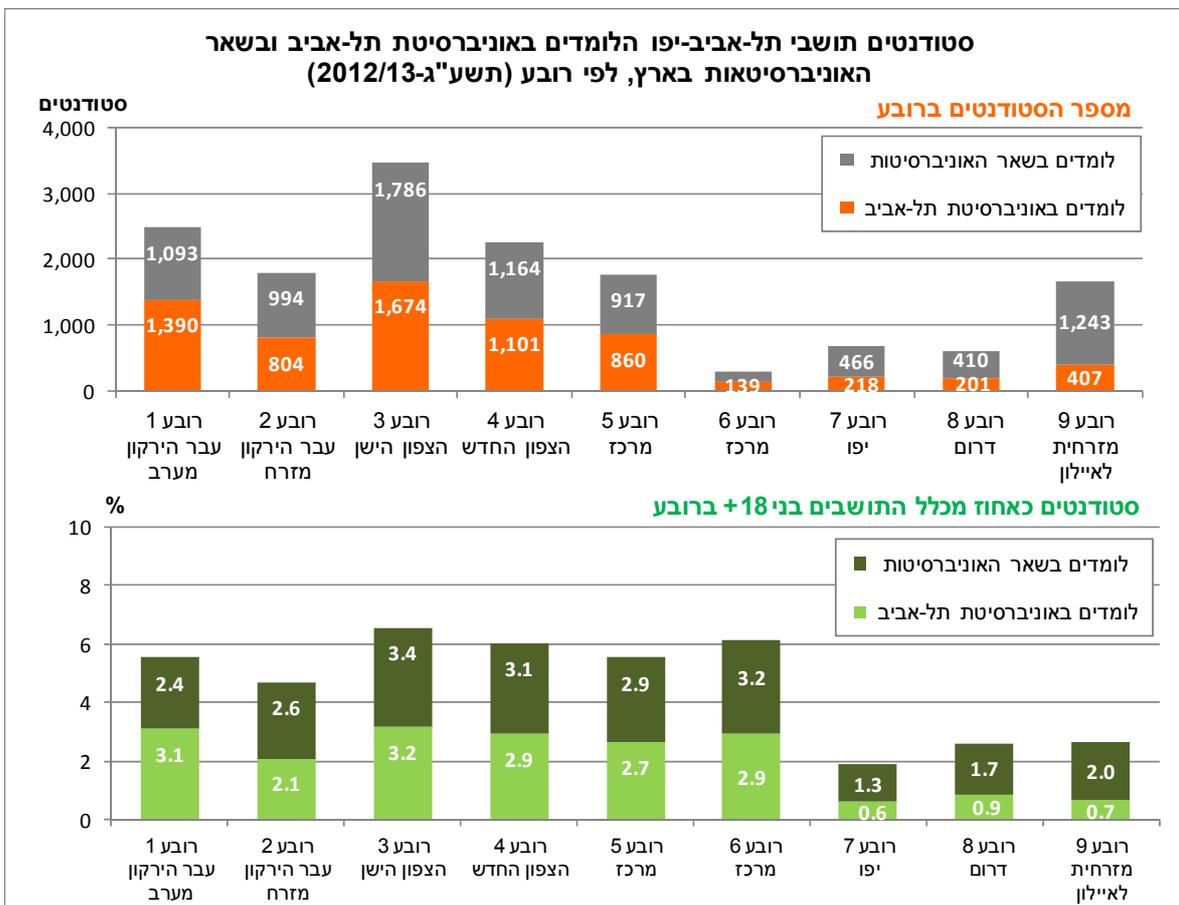
מקרב הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב כ-54% למדו לתואר ראשון, כ-37% לתואר שני, כ-8% לתואר שלישי וכאחוז אחד למדו לתעודה. תחומי הלימוד העיקריים הם: מדעי החברה (כ-14% מהסטודנטים),

עסקים ומדעי הניהול (כ-11%) והנדסה ואדריכלות (13%). חלקן של הנשים בקרב הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב עמד בשנת 2012/13 על כ-55% והוא נשמר יציב לאורך השנים. הנשים מהוות למעלה ממחצית הלומדים בכל אחד מהתארים (תואר ראשון ושלישי - 54% ותואר שני - 55%). באוניברסיטת תל-אביב חולקו כ-20% מכלל התארים שחולקו בכל האוניברסיטאות בארץ בשנת תשע"ג (2012/13).

הערה: עד 2010/11 הנתונים מוצגים בדילוגים של עשור; משנה זו הנתונים מוצגים ללא דילוגים בין השנים.

קרוב לרבע מכלל הסטודנטים (כ-24%) שלמדו בשנת תשע"ג (2012/13) באוניברסיטת תל-אביב התגוררו בעיר (סה"כ כ-6,800 סטודנטים). סטודנטים אלו התגוררו ברובם (73%) בצפון העיר (רובע 3 (רובע 4) ובעבר הירקון בחלק המערבי לנתיבי איילון (רובע 1) - סה"כ כ-4,970 סטודנטים.

אחוז הסטודנטים שלמדו לתואר באחת האוניברסיטאות בארץ (כולל אוניברסיטת תל-אביב), מכלל התושבים בגילאי 18 ומעלה היה גבוה יותר בצפון ובמרכז העיר - כ-5%-6% מבני 18 ומעלה ברובע.

מכללות אקדמיות

בתשע"ג (2012/13) כ-10,830 סטודנטים למדו ב-5 מכללות אקדמיות לא אוניברסיטאיות המעניקות תארים מוכרים. רובם למדו לתואר ראשון - 9,610 (כ-89%), ומקצתם לתואר שני - 1,121 (כ-11%). כ-47% מהסטודנטים למדו במכללות לחינוך והשאר במכללות במסלולים שונים, כגון: מדעי החברה, כולל תקשורת וכלכלה (כ-21%), הנדסה ואדריכלות (כ-20%) ומדעי המחשב (כ-13%). האחוז הגבוה של נשים בולט גם במכללות - כ-61% מהסטודנטים שלמדו בתשע"ג (2012/13) במכללות האקדמיות היו נשים.

כ-15% מכלל הסטודנטים שלמדו בשנת תשע"ג (2012/13) במכללות האקדמיות בתל-אביב-יפו התגוררו בעיר (כ-1,570 סטודנטים).

תרבות ופנאי

הנתונים המוצגים לגבי מוסדות התרבות בעיר מתייחסים למוסדות תרבות המוכרים עפ"י ההגדרה של משרד התרבות והספורט (אלו מוסדות שמתקצבים במלואם או בחלקם ע"י משרד התרבות והספורט).

תל-אביב-יפו מהווה מרכז תרבותי משמעותי המציע מגוון פעילויות תרבות, אמנות ובידור לתושבי העיר, לתושבי מטרופולין תל-אביב ושאר תושבי ישראל. כשליש מכלל הביקורים במוזיאונים ובתיאטראות ולמעלה מרבע מהביקורים באולמות הקונצרטים בישראל מתקיימים בתל-אביב-יפו.

מוזיאונים

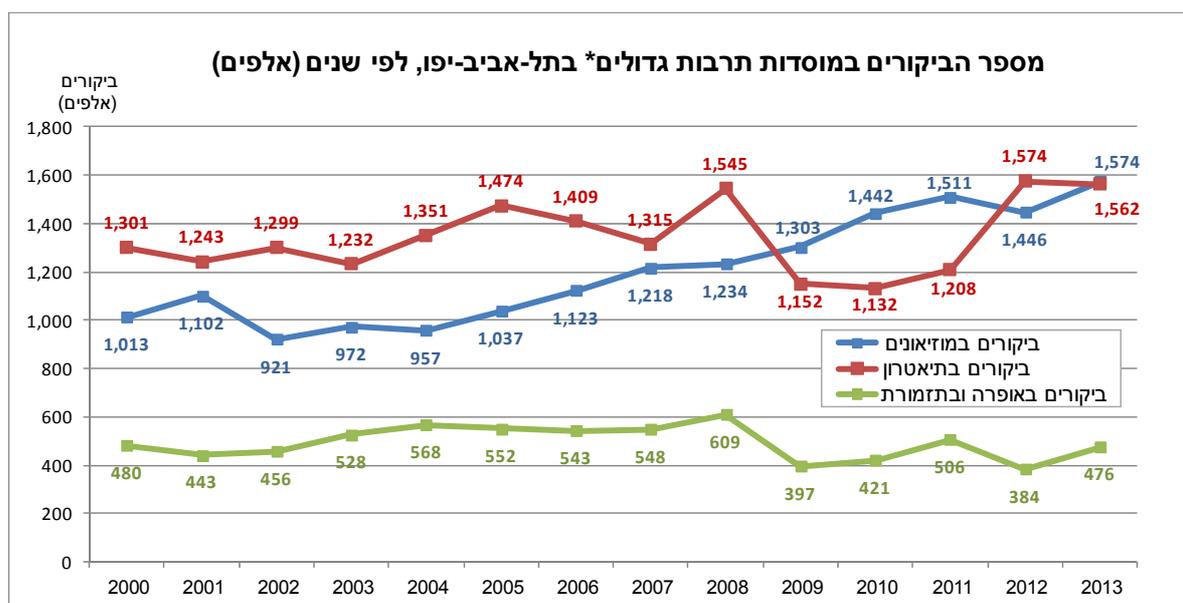
תל-אביב-יפו היא מרכז ארצי לפעילות תרבותית בתחום המוזיאונים - בשנת 2012 כשליש מכלל הביקורים במוזיאונים בארץ היו בעיר תל-אביב-יפו. בשנת 2013 מספר הביקורים הגיע לשיא ועמד על 1,574,000 ביקורים. משנת 2002, מספר הביקורים במוזיאונים המוכרים (ע"י משרד התרבות והספורט) בתל-אביב-יפו במגמה כללית של עלייה.

יש לציין שלצד פעילות זו מתקיימות פעילויות מגוונות במוסדות נוספים שאינם נתמכים על-ידי המדינה - קיימות בעיר עשרות גלריות פרטיות ושיתופיות לאמנות פלסטית אותן פוקדים מבקרים רבים.

תיאטראות

תל-אביב-יפו היא גם מרכז ארצי לפעילות בתחום התיאטרון - בשנת 2012 כ-30% מכלל הביקורים בתיאטראות בארץ היו בתל-אביב-יפו. בשנת 2013 נרשמו בחמשת התיאטראות הגדולים (הבימה, הקאמרי, בית לסיין, גשר ויידישפיל) כ-1,562,000 ביקורים. באופן כללי, משנת 2000 נרשמה מגמת עלייה במספר הביקורים, למעט בשנים 2009-2011, בהן נרשמה ירידה במספר הביקורים במוסדות התיאטרון הגדולים המוכרים.

בנוסף, פועלים בעיר מוסדות תיאטרון אלטרנטיבי, כמו תיאטרון פרינג' וקבוצות תיאטרון עצמאיות רבות.

* מוסדות תרבות גדולים: אלו מוסדות תרבות הנתמכים ע"י משרד התרבות והספורט וכוללים 17 מוזיאונים, חמישה תיאטראות (הבימה, בית-לסיין, הקאמרי, גשר ויידישפיל) ושלושה גופים מוזיקאליים (האופרה הישראלית החדשה, התזמורת הפילהרמונית ותזמורת הקאמרית הישראלית).

מוזיקה

בעיר פועלים שלושה מהגופים הגדולים במדינה בתחום המוזיקה - התזמורת הפילהרמונית הישראלית, התזמורת הקאמרית הישראלית והאופרה הישראלית החדשה. בשנת 2013 היו בשלושת המוסדות הללו כ-475,600 ביקורים.

משנת 2000 עד שנת 2008 נרשמה מגמה של עלייה במספר הביקורים בתזמורת הפילהרמונית הישראלית, בתזמורת הקאמרית הישראלית ובאופרה הישראלית החדשה; משנת 2009 עד שנת 2012 החלה ירידה מסוימת במספר הביקורים במוסדות אלו. בסך הכל, משנת 2000 ועד שנת 2013 חל צמצום של כ-10% במספר הביקורים במוסדות התרבות הללו.

קולנוע

תחום נוסף בנוף התרבות בעיר הוא הקולנוע. בכלל אולמות הקולנוע המסחרי בעיר (סה"כ 19 אולמות) היו בשנת 2013 כ-782,000 ביקורים. הקולנוע המסחרי איבד לאורך העשורים האחרונים את המרכזיות שלו. באופן כללי, החל בשנות ה-60 מספר הביקורים בקולנוע ירד משמעותית הן בכלל הארץ והן בתל-אביב-יפו - הצמצום בתקופה זו עמד על כ-94% בתל-אביב-יפו ועל כ-51% בישראל. לאורך השנים חל צמצום ניכר באחוז הביקורים בתל-אביב-יפו כאחוז מישראל, במיוחד בלט הדבר מתחילת שנות ה-2000 - אם בשנת 2000 היוו צופי הקולנוע בעיר כ-25% מכלל הצופים בישראל, הרי שבשנת 2013 הם היוו רק כ-6% מכלל הצופים.

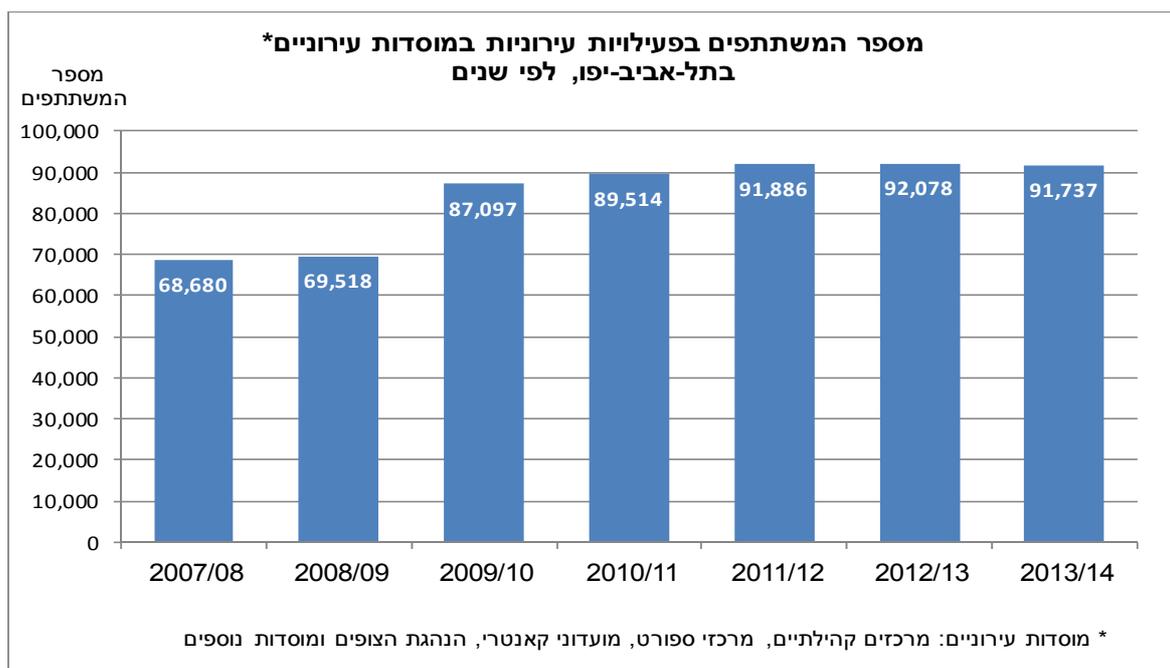
מוסד ייחודי הוא הסינמטק הישראלי הפועל בעיר ובו מתקיימת פעילות קולנועית ענפה הכוללת בין היתר הקרנת "סרטי איכות" (כ-2,500 סרטים), קיום ימי קולנוע לתלמידי בתי ספר, ארגון פסטיבלים ואירועים מיוחדים ועוד. במהלך העשור האחרון חלה מגמת עלייה במספר הביקורים בסינמטק תל-אביב, כך שבשנת 2000 היו כ-250,000 ביקורים בעוד שבמהלך 2013 היו כ-530,000 ביקורים - גידול של כ-112%.

ספריות עירוניות

העירייה מנהלת מערך של 21 ספריות. נכון לסוף 2013 היו בהן כ-860,000 ספרים (מספר זה כולל רק ספרים מקוטלגים במאגרים הממוחשבים של הספריות). לאורך השנים, מספר הספרים בספריות העירוניות הצטמצם (בשנת 2000 היו כ-953,000 ספרים). צמצום זה הוא בחלקו פועל יוצא של השינויים הטכנולוגיים - ספרים רבים נסרקו ומועברים למאגרים ממוחשבים שהגישה אליהם נעשית באמצעות האינטרנט. בספריות העירוניות היו רשומים בשנת 2013 כ-79,700 קוראים רשומים, מתוכם כ-35,000 קוראים פעילים (44%) ששאלו ספרים במהלך השנה.

חינוך משלים, ספורט ופעילות עירונית

העירייה מפעילה רשת רחבה של מוסדות לחינוך משלים ולפעילות חברתית ותרבותית (חוגים בשלל תחומי הלימוד, התרבות, היצירה והספורט), הפרושים על פני העיר כולה. בשנת 2013, פעלו במסגרת זו מרכזים קהילתיים, מרכזי ספורט, מועדוני קאנטרי קלאב ועוד.

בסך הכל, השתתפו בפעילויות השונות במוסדות העירוניים הללו כ-92,000 תושבים. מספר המשתתפים בפעילויות העירוניות גדל במיוחד בשנים האחרונות, חלק מזה כתוצאה מהרחבת הפעילויות, שיפור המתקנים והתאמתם לאוכלוסיות מגוונות: משנת הפעילות 2008/09 עד שנת הפעילות 2013/14 גדל מספר המשתתפים במוסדות העירוניים לתרבות, ספורט וחינוך משלים בכ-34%. בעיר רשת ענפה של מתקני ספורט ופעילות גופנית - סה"כ 632 מתקני ספורט (הכוללים: מגרשי טניס, אולמות ספורט, מגרשי כדורעף, מגרשי קט-רגל, בריכות שחייה, מגרשי ספורט פתוחים, מגרשי כדורסל וכיו"ב). בשנת 2012/13 היו בתל-אביב-יפו למעלה מ-9,000 ספורטאים ב-515 קבוצות ספורט ייצוגיות המאוגדות ב-54 אגודות ספורט.

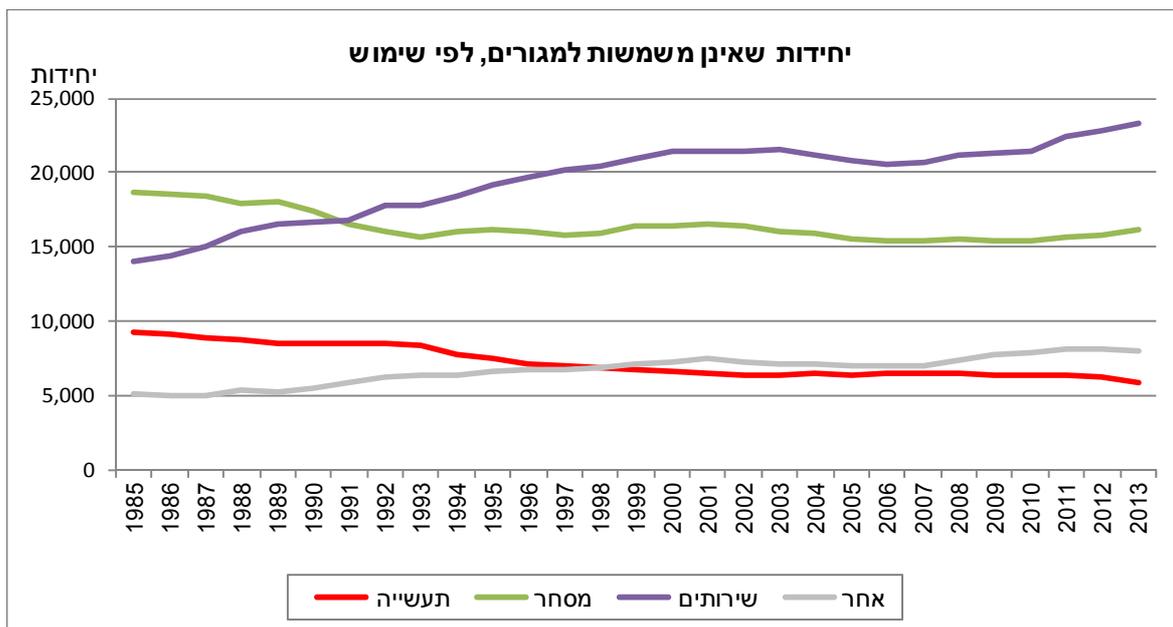
העירייה מקיימת מופעים ומפעילה אירועי תרבות וספורט ברחבי העיר ובחוצותיה. בעשור האחרון ניתן להבחין בשתי תקופות בולטות: משנת 2004 עד שנת 2008 חל צמצום קרוב לכ-40% הן במספר האירועים והן במספר המשתתפים: 2004 - כ-80 אירועים וכ-2 מיליון משתתפים; ובשנת 2008 - כ-50 אירועים וכ-1.3 מיליון משתתפים. במחצית השנייה של העשור, משנת 2009 עד שנת 2013, חלה עלייה של כ-70% במספר האירועים המופקים בעיר, אם כי מספר המשתתפים באירועים אלו כמעט ולא השתנה (עלה רק בכ-2%): 2009 - 60 אירועים, 720,000 משתתפים; 2013 - כ-100 אירועים וכ-740,000 משתתפים.

דיור ובנייה

1. דיור

בשלושים השנים האחרונות חלה עלייה במספר היחידות המשמשות לשירותים, וירידה במספר היחידות המשמשות לתעשייה.

בסוף שנת 2013 היו בתל-אביב-יפו כ-249 אלף יחידות למגורים ויחידות המשמשות למטרות אחרות, בשטח בנוי של כ-27 מיליוני מ"ר. מרבית היחידות הן למגורים: כ-196,000 דירות, וכ-54,000 יחידות משמשות למטרות שאינן מגורים: שירותים (כ-44%), מסחר (כ-30%), תעשייה (כ-11%) ושימושים אחרים (כ-15%).

כאשר בוחנים את היחידות שאינן משמשות למגורים, החל משנת 1990 ניתן לזהות שתי מגמות הפוכות: מספר היחידות המשמשות לתעשייה ירד בכ-30% ואילו מספר היחידות המשמשות לשירותים עלה בכ-40%.

כאשר בוחנים את הפריסה של היחידות הבנויות על פני רובעי העיר ניתן לראות כי אזור הצפון הישן (רובע 3) הוא אזור רווי בנייה במיוחד, ובו מרוכזות מספר היחידות למגורים ושלא למגורים הגבוה ביותר (כ-42 אלף בשנת 2013, המהוות כ-17% מכלל היחידות בעיר). באזור הקריה (רובע 6) קיים המספר הנמוך ביותר של יחידות (כ-11,000 בשנת 2013 המהוות 4% מכלל היחידות בעיר). אזור זה הוא האזור היחיד בעיר בו קיימות יותר יחידות שאינן למגורים בהשוואה ליחידות המשמשות למגורים.

אזורי המגורים המובהקים בעיר, בהם שיעור הדירות למגורים מסה"כ היחידות למגורים ושלא למגורים גבוה מ-85% הם: עבר הירקון וצפון העיר (רבעים 1-4), ומזרח העיר (רובע 9); מרכז העיר (רבעים 5 ו-6) ודרום העיר (רובע 8) הם אזורים מעורבים (עסקים ומגורים): ברובע 8 וברובע 5 מהוות

הדירות למגורים רק 65%-67% מכלל היחידות וברובע 6 הן מהוות 30% בלבד מסה"כ היחידות ברובע. באזורים אלו (רובע 5 ו-8) קיים ריכוז גבוה של יחידות המשמשות למסחר, ולמעשה כמעט מחצית מסה"כ יחידות המסחר בעיר נמצאות ברבעים אלה. 38% מסה"כ היחידות השייכות לענף השירותים הציבוריים, העסקיים והאישיים מתרכזות במרכז העיר (רבעים 5 ו-6) וכמחצית מבתי המלאכה ומפעלי התעשייה מתרכזים בדרום העיר (רובע 8) וביפו (רובע 7).

במספר הדירות המשמשות למגורים חלה עלייה לאורך השנים. כמו כן, שטח הדירה הממוצע בתל-אביב-יפו גדל משנת 1990 כמעט ב-10 מ"ר, והוא עמד בשנת 2013 על כ-80 מ"ר. שטח הדירה הממוצע באזור עבר הירקון (רבעים 1+2) הוא גדול יותר (109-111 מ"ר), ושטח הדירה הקטן ביותר הוא בדרום העיר (רובע 8): כ-61 מ"ר.

ע"פ הסקר החברתי של הלמ"ס משנת 2013, 89% מתושבי תל-אביב-יפו בני 20 ומעלה היו מרוצים או מרוצים מאוד מזירת מגוריהם. שיעור זה דומה לשיעור התושבים שהביעו עמדה דומה בראשון לציון, גבוה במעט משיעור התושבים שהביעו עמדה דומה בכלל ישראל (84%), בחיפה (83%) ובפתח תקווה (83%) וגבוה משיעור התושבים שהביעו עמדה דומה באשדוד (78%) ובירושלים (77%).

בסקר החברתי נבדק גם ותק המגורים בדירה. בסקר נמצא כי בשנת 2013 כ-41% מתושבי תל-אביב-יפו בני 20 ומעלה התגוררו בדירתם הנוכחית מעל 10 שנים. שיעור זה נמוך בהשוואה לישראל (51%), לירושלים (55%), לראשלי"צ (49%) ולאשדוד (49%) ודומה לזה שבחיפה ובפתח תקווה (44%).

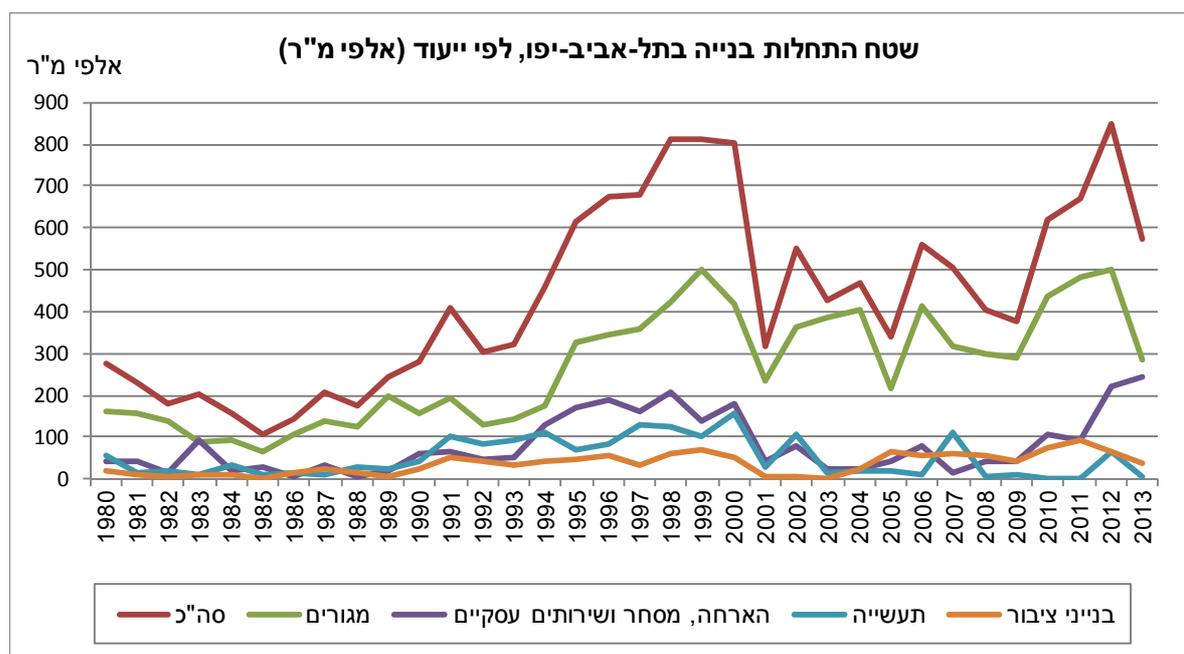
2. בינוי

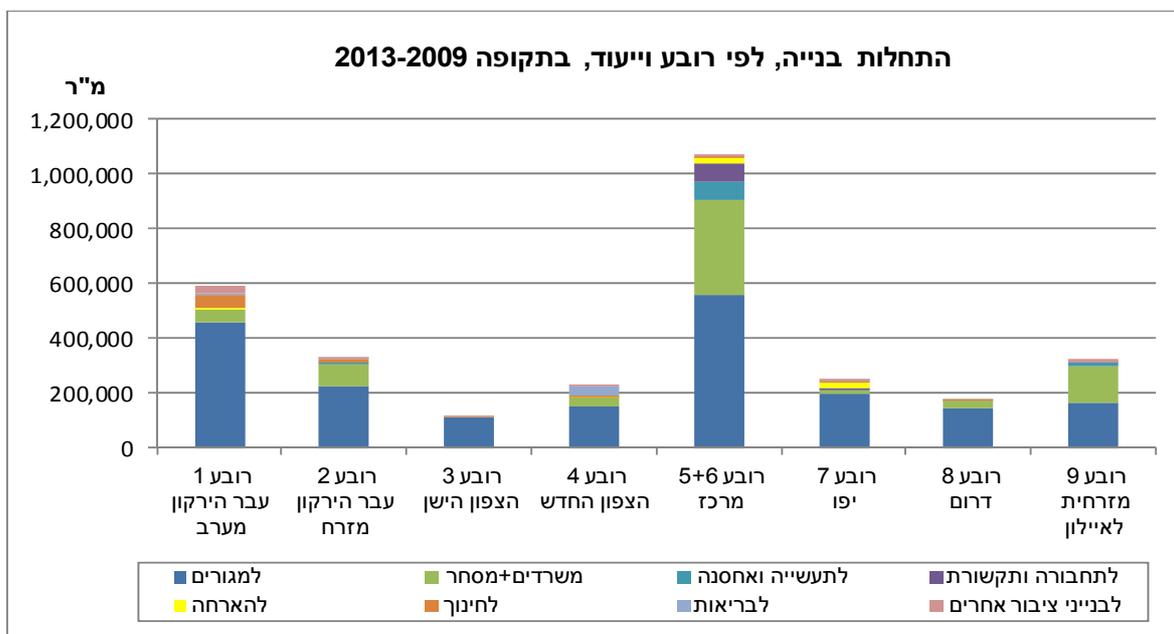
בשנת 2012 נרשם שיא בשטח התחלות הבנייה בתל-אביב-יפו. בשנתיים האחרונות (2012-2013) נרשם שיא בשטח התחלות הבנייה המיועדות להארכה, מסחר ושירותים עסקיים. וכן שיא באחוז הדירות הקטנות (2-1 חדרים) מתוך כלל הדירות אשר החלו לבנות.

התחלות בנייה

נתוני התחלת בנייה מלמדים על היקף הבניינים והדירות החדשות שהתחילה חפירת היסודות שלהם בתקופת זמן נתונה. נתון זה מסייע להבנת מצב הענף והאווירה השוררת בקרב יזמים, קבלנים, בנקים ורוכשי דירות.

מצב שטח התחלות בנייה בתל-אביב-יפו מתאפיין בתנודתיות: תקופות שיא בשטח התחלות בנייה נרשמו בתחילת שנות ה-70, ובאמצע שנות ה-90, ואילו תקופת שפל נרשמה בשנות ה-80. בשנת 2012 נרשם שיא חדש, כאשר שטח התחלות בנייה בתל-אביב-יפו היה הגבוה ביותר בחמישים השנים האחרונות והגיע לכ-847 אלף מ"ר. יחד עם זאת, בשנת 2013 נתון זה נמוך יותר (כ-575 אלף מ"ר). בעוד שבעשור האחרון רוב התחלות הבנייה היו מיועדות למגורים (בין 60%-91%), בשנת 2013 רק כמחצית מהתחלות הבניה מיועדות למגורים. שטח היחידות המיועדות להארכה, מסחר ושירותים עסקיים הוא הגבוה ביותר שנרשם עד כה: כ-245 אלף מ"ר, המהווים כ-43% מכלל התחלות הבנייה. יתר התחלות הבנייה (8%) מיועדות לתעשייה ולבנייני ציבור.

בעשור האחרון הגיע חלקן של סך התחלות הבנייה בתל-אביב-יפו לכ-5%-8% מכלל שטח התחלות הבנייה בישראל. בשנתיים האחרונות (2012-2013) חלקן של התחלות הבנייה להארכה, מסחר ושירותים הגיע לכרבע מכלל התחלות הבנייה למטרות אלה בישראל. עיקר התחלות הבנייה ב-5 השנים האחרונות (2009-2013) היו באזור מרכז העיר (כ-35%) ובאזור עבר הירקון המערבי (כ-19%). במרכז העיר, התחלות הבנייה למשרדים ולמסחר מהוות 50% מסך התחלות הבנייה למטרות אלו בעיר, התחלות הבנייה להארכה - 43% מסה"כ הבנייה בעיר והתחלות הבנייה למגורים - 28% מסך הבנייה למגורים העיר. התחלות הבנייה למגורים באזור עבר הירקון המערבי מהוות 23% מסך הבנייה למטרות אלו בעיר.

דירות - מספר הדירות שנבנות בתל-אביב-יפו מתאפיין בתנודתיות, אך בסה"כ, נמצא במגמת עלייה: ב-5 השנים האחרונות נבנו מדי שנה בממוצע כ-2,600 דירות. שטח הדירה הממוצע מאז שנת 1990 הוא 172 מ"ר לדירה שנבנתה, אולם בחמש השנים האחרונות הוא נמוך יותר - 161 מ"ר לדירה שנבנתה. שטח זה גבוה בהשוואה לירושלים ולחיפה (150 מ"ר לדירה) ונמוך במעט בהשוואה לאשדוד ולראשון לציון (166-168 מ"ר, בהתאמה). גם מתוך בחינה של מספר החדרים לדירה עולה כי קיימת מגמה של בניית דירות עם מספר קטן יותר של חדרים. לדוגמה, בשנים 1990-2000, רק כ-2% מהדירות שנבנו היו של חדר אחד או שניים, ואילו ב-3 השנים האחרונות, למעלה מ-20% מהדירות שהוחל בבנייתן, הן דירות של חדר אחד או שניים (בשנת 2012 נתון זה היה גבוה יותר - 37%).

גמר בנייה

באופן טבעי קיים קשר הדוק בין השינויים בשטח התחלות הבנייה לשינויים בשטח גמר הבנייה בעיר. תקופות שיא בשטח התחלות הבנייה מובילות בדרך כלל, לאחר כשנתיים-שלוש, לתקופות שיא בגמר בנייה וכך גם לגבי תקופות השפל בהתחלות הבנייה. ממוצע שטח גמר הבנייה בעשור האחרון עמד על כ-484 אלפי מ"ר לשנה. בשנת 2013 שטח גמר הבנייה בתל-אביב-יפו היה גבוה מהממוצע ועמד על כ-558 אלפי מ"ר, מתוכם 316 אלפי מ"ר נועדו למגורים, 99 אלפי מ"ר נועדו לתעשייה (הנתון הגבוה ביותר מאז שנת 2003), ו-77 אלפי מ"ר - להארכה, מסחר ושירותים עסקיים (יתר שטחי גמר הבנייה הוא למטרות בניית ציבור).

משנת 1990, שטח גמר הבנייה בתל-אביב-יפו מהווה בין 4%-8% מסה"כ שטח גמר הבנייה בישראל (יוצאת מן הכלל היא שנת 2005 - בשנה זו כ-10% מכלל הבנייה שהסתיימה בישראל הייתה בתל-אביב-יפו). מבין 1,831 יחידות הדיור שבנייתן הסתיימה בשנת 2013, דירות בנות 4 חדרים היוו את הרוב (30%) בדומה לשנתיים האחרונות 2011-2012 (אז חלקן היה אף גבוה יותר - 40%-48%). דירות בנות 3 חדרים היוו 26% ודירות בנות 1-2 חדרים - 22%.

האזור העיקרי בו הסתיימה הבנייה ב-5 השנים האחרונות (2009-2013) היה אזור עבר הירקון (כ-44% מסה"כ שטחי הבנייה שהסתיימה): באזור עבר הירקון המערבי נסתיימה עיקר הבנייה למגורים (כ-30% מהבנייה למגורים בעיר) ולחינוך (כ-54%); באזור עבר הירקון המזרחי נסתיימה עיקר הבנייה לתעשייה ולאחסנה (כ-96%), למשרדים ולמסחר (כ-35%) ולבריאות (כ-53% מהבנייה לבריאות בעיר).

עסקים ותעשייה

לעסקים בעיר ישנה חשיבות רבה לחוסנה הכלכלי. מגוון העסקים הקיים בעיר מגדיל את האטרקטיביות של העיר הן עבור תושבים הגרים בה והן עבור המבקרים המגיעים אליה לצורכי תעסוקה, תיירות, בילוי ומסחר. ישנה חשיבות רבה לקיומם של עסקים גדולים, יחד עם זאת העסקים הקטנים והבינוניים מהווים בסיס משמעותי לכלכלת העיר, להגברת הייצור וליצירת מקומות תעסוקה.

בבחינת פעילות העסקים בתל-אביב-יפו אנו מתייחסים לשני מאגרי נתונים: המאגר הראשון הוא קובץ חייבי ארנונה שלא למגורים (מאגר נתונים עירוני), אשר כולל את מספר יחידות העסקים והשירותים המחויבות בארנונה, עפ"י השימוש שלהן. המאגר השני הוא מרשם העסקים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אשר נסמך על מקורות מנהליים (מע"מ והמוסד לביטוח לאומי). בשל המטרות וההגדרות השונות של שני המאגרים, אין אפשרות השוואה בין נתוני העסקים המופיעים במרשם העסקים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לבין יחידות העסקים והשירותים בקובץ חייבי ארנונה שלא למגורים.

1. עסקים בתל-אביב-יפו (מרשם העסקים של הלמ"ס)

תל-אביב-יפו מהווה מרכז עסקים חשוב בישראל: בשנת 2013 פעלו בתל-אביב-יפו למעלה מ-68 אלף עסקים, אשר היוו כ-13% מכלל העסקים הפעילים בישראל. ההיקף הגדול של עסקים שנפתחים ונסגרים בעיר מצביע על דינאמיות: בשנת 2013 נפתחו ונסגרו בעיר אלפי עסקים, כך שבמאזן הכולל נוספו לעסקים בעיר בשנת 2013 עוד כ-1,000 עסקים חדשים.

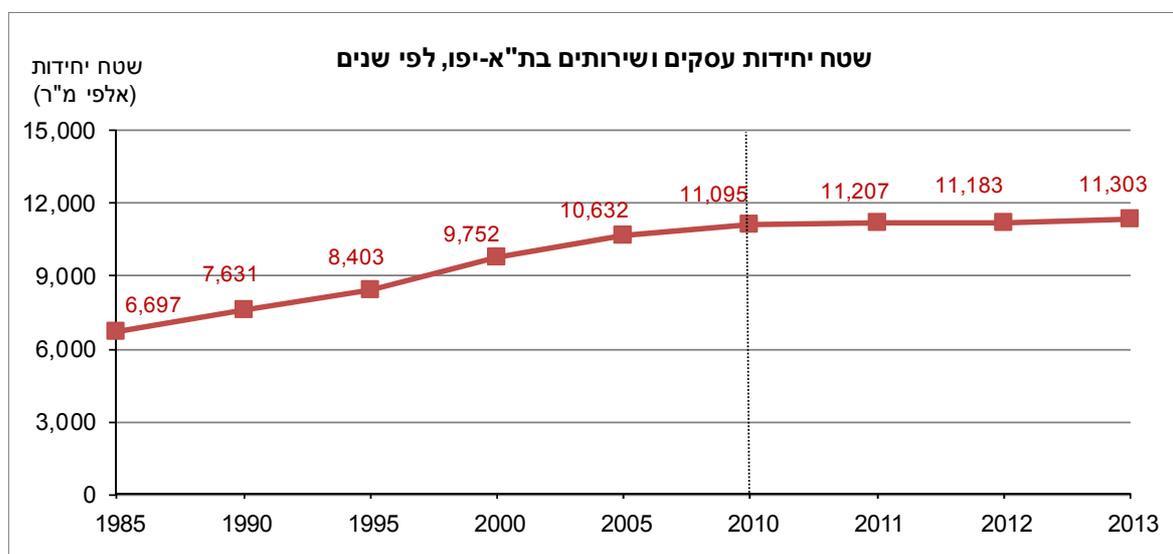
מספר העסקים הפעילים בתל-אביב-יפו הגיע בשנת 2013 ל-68,101 עסקים, אשר היוו כ-13% מכלל העסקים הפעילים בישראל. חלקה של ירושלים הגיע לכ-7% מכלל העסקים הפעילים בישראל (36,426 עסקים פעילים) ושל חיפה ל-4% (20,690 עסקים פעילים).

עסקים פעילים בתל-אביב-יפו לפי ענף כלכלי - הענפים בהם שיעור העסקים הפעילים הוא הגבוה ביותר הם נדל"ן, שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים ושירותי ניהול ותמיכה (38% מכלל העסקים הפעילים בעיר). גם בענף של מסחר סיטוני וקמעונאי ותיקון כלי רכב מנועיים שיעור העסקים הפעילים גבוה (16% מכלל העסקים הפעילים בעיר).

פתיחות וסגירות של עסקים פעילים - בשנת 2013 נפתחו בתל-אביב-יפו 5,944 עסקים שהיוו 8.7% מכלל העסקים הפעילים בעיר, ונסגרו בה 5,140 עסקים, שהיוו 7.5% מכלל העסקים הפעילים בעיר. סה"כ, בשנת 2013, גדלה כמות העסקים הפעילים בעיר ב-1.2%. השינוי נטו במספר העסקים הפעילים בעיר קטן בהשוואה לשינוי נטו במספר העסקים הפעילים בשנת 2013 בירושלים ובישראל (2.1% ו-1.7%, בהתאמה) וגדול בהשוואה לחיפה (0.9%). בשנים 2012-2013 גדל מספר העסקים בתל-אביב-יפו ב-1.2% בכל שנה. שיעור זה נמוך בהשוואה לשנים 2010-2011 בהן מספר העסקים בעיר גדל בכ-3% בכל שנה.

2. יחידות עסקים ושירותים בתל-אביב-יפו (קובץ חייבי ארנונה שלא למגורים)

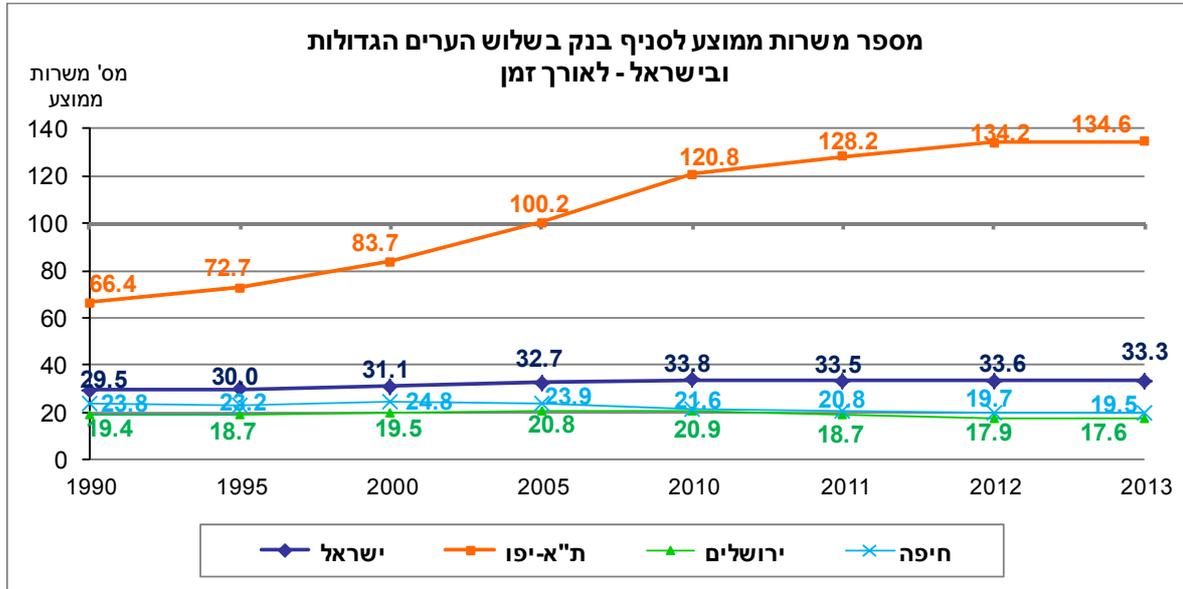
בסוף שנת 2013 הגיע מספר היחידות (הרשומות בארנונה) המשמשות לעסקים והשירותים בעיר ל-53,612 יחידות ושטחן הסתכם בכ-11.3 מיליון מ"ר. בין השנים 1985-2013 חלה עלייה של כ-14% במספר היחידות העסקיות בעיר ועלייה של 69% בשטחן.

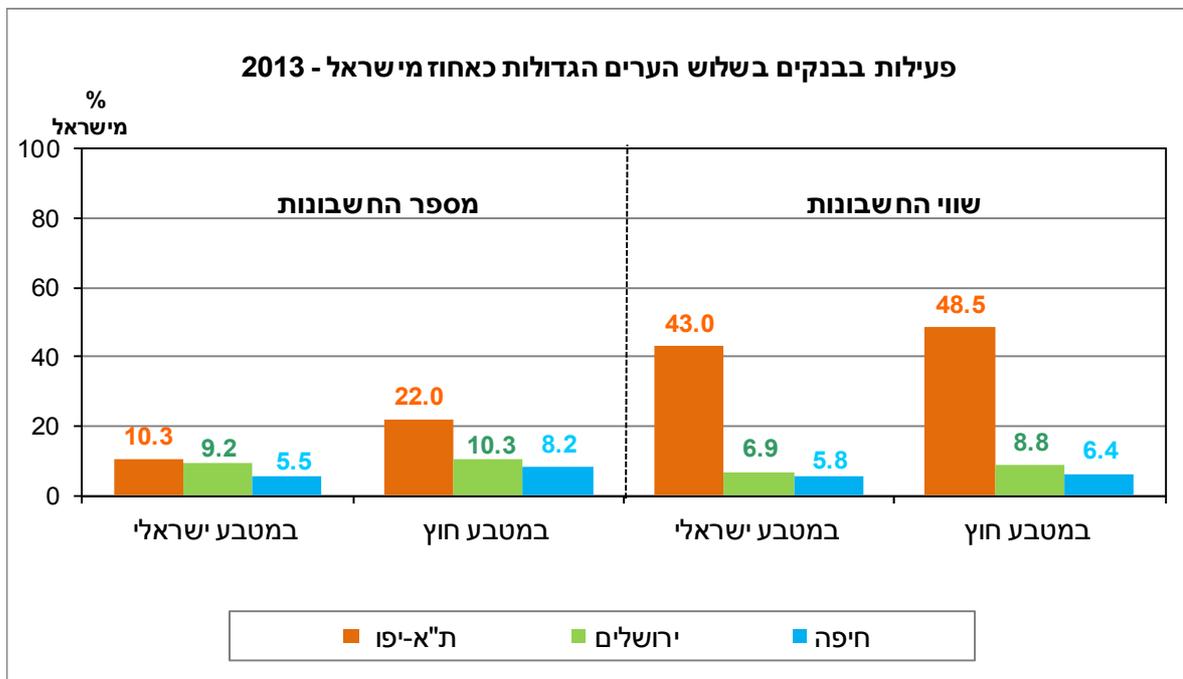
3. תל-אביב-יפו כמרכז פיננסי

בשנת 2013 פעלו בתל-אביב-יפו 159 משרדי בנקים, המהווים 14% מכלל משרדי הבנקים בישראל. מספר המשרות בסניפי הבנקים בעיר היווה למעלה ממחצית (57%) מכלל המשרות בסניפי הבנקים בישראל. גם היקף הפעילות הפיננסית המתבצעת בסניפי הבנקים בתל-אביב-יפו וחלקה היחסי מכלל הפעילות בישראל מזגישים את מרכזיותה של תל-אביב-יפו ואת היותה מרכז פיננסי בישראל.

בשנת 2013 פעלו בתל-אביב-יפו 159 משרדי בנקים המהווים 14.2% מכלל משרדי הבנקים בישראל. מספר המשרות במשרדי הבנקים הגיע בשנת 2013 ל-21,406 והם מהווים כ-57% מסה"כ המשרות במשרדי בנקים בישראל.

מספר המשרות בממוצע לסניף בנק גבוה במיוחד בתל-אביב-יפו בהשוואה לערים הגדולות ובהשוואה לכל הארץ. עם השנים, חל גידול משמעותי במספר המשרות הממוצע בסניפי הבנקים בתל-אביב-יפו, בעוד שבירושלים, בחיפה וגם בישראל לא היה שינוי משמעותי בנתון זה.

שווים היחסי של חשבונות לקוחות הבנקים בתל-אביב-יפו גדול משמעותית בהשוואה לשווים היחסי של חשבונות לקוחות הבנקים בירושלים ובחיפה (43%-49% לעומת 6%-9% משווי החשבונות בישראל), הן במטבע ישראלי ובעיקר במטבע חוץ. בנוסף, בתל-אביב-יפו מספר החשבונות במטבע חוץ גדול יותר השוואה לנתון המקביל בירושלים ובחיפה (22% מישראל לעומת 10%-8%, בהתאמה).

4. מפעלי תעשייה

בשנת 2011 היוותה התעשייה בתל-אביב-יפו כ-5% מהתעשייה בישראל, עם למעלה מ-18 אלף משרות ועם תמורה למשרות הקרובה לכ-3 מיליארד ש"ח. כ-75% ממפעלי התעשייה בעיר השתייכו לענפי כלכלה בעלי עצמה טכנולוגית גבוהה (טכנולוגיה עילית) או נמוכה (טכנולוגיה מסורתית), אשר מהווים את שני הקצוות המנוגדים על הרצף של עצמה טכנולוגית. ענף התעשייה הבולט הוא מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וציוד חשמלי.

משרות ותמורה למשרות - מספר המשרות במפעלי תעשייה בתל-אביב-יפו בשנת 2011 עמד על 18,106 משרות ותמורה למשרות (כלומר, ההוצאה לשכר ולמשכורת) הגיעה לכ-2,930 מיליוני ש"ח. הענף עם מספר המשרות הגדול ביותר היה מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וציוד חשמלי (כ-24% מכלל המשרות במפעלי תעשייה בעיר). התמורה למשרות בענף זה הייתה גבוהה באופן יחסי, והיוותה כמעט מחצית (47%) מהתמורה למשרות במפעלי תעשייה בעיר.

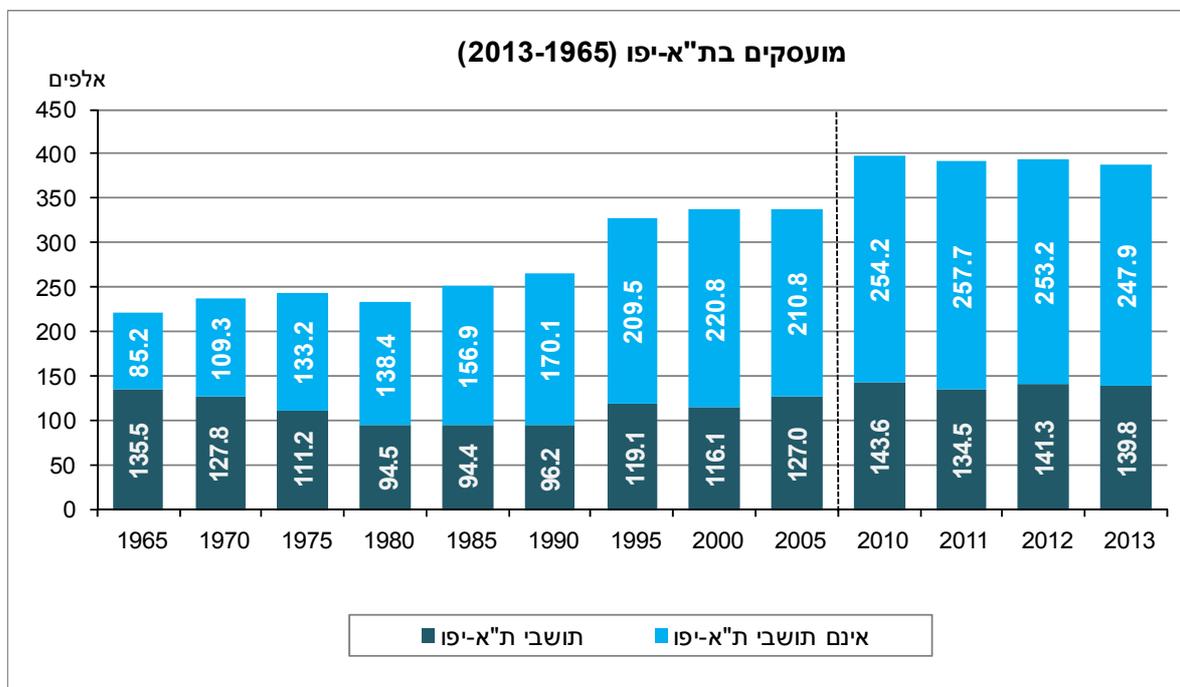
תעסוקה

המועסקים בעיר תל-אביב-יפו נחלקים למועסקים תושבי העיר ומועסקים שאינם תושבי העיר. בפרק זה נתייחס למבנה התעסוקתי בתל-אביב-יפו, ונציג את המאפיינים העיקריים של כלל המועסקים בעיר וגם את המאפיינים העיקריים של המועסקים תושבי העיר.

1. מועסקים בתל-אביב-יפו

תל-אביב-יפו היא מרכז תעסוקה כלל ארצי: בשנת 2013 מספר המועסקים בה עמד על כ-388 אלף איש, אשר היוו כ-11% מכלל המועסקים בישראל. שיעור המועסקים בענף של שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים הוא הגבוה ביותר בעיר (14%) בהשוואה ליתר הענפים. המועסקים בענף שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח מהווים כשליש מכלל המועסקים בענף זה בכל הארץ.

מספר המועסקים בתל-אביב-יפו הגיע בשנת 2013 לכ-388 אלף איש, אשר מהווים כ-11% מכלל המועסקים בישראל, בהשוואה לירושלים שחלקה מגיע לכ-8% מכלל המועסקים בישראל (293,200 מועסקים) וחיפה שחלקה מכלל המועסקים בישראל מגיע לכ-5% (167,000 מועסקים). בעשור האחרון (משנת 2003), חלה עלייה של כ-18% במספר המועסקים בעיר.

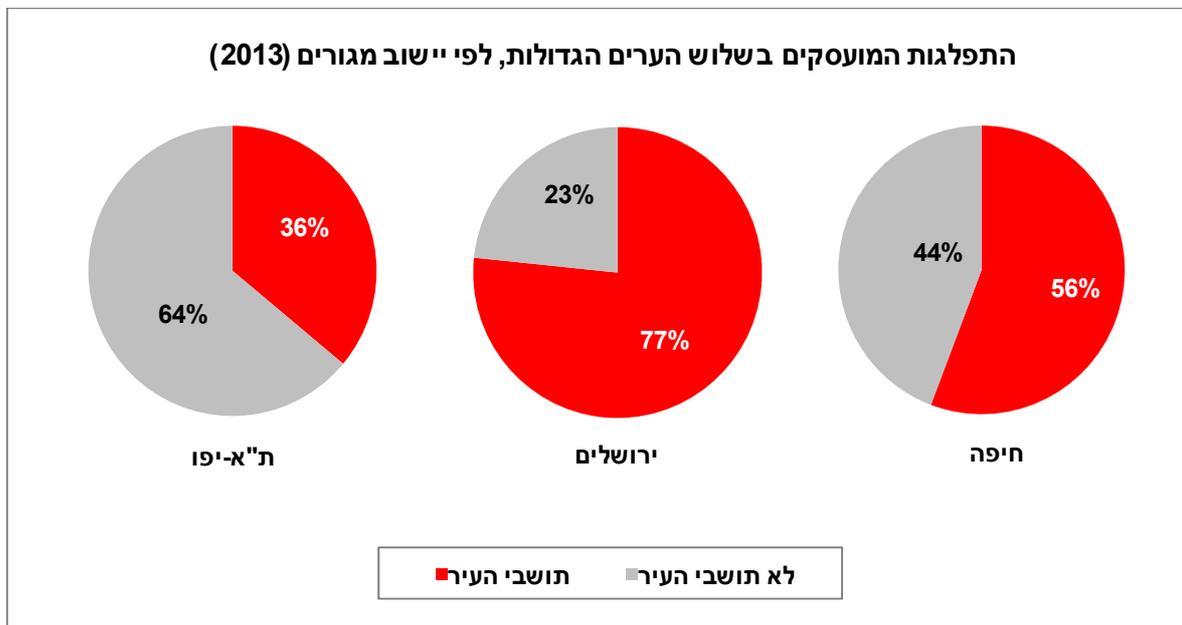

הערה: עד 2005 הנתונים מוצגים בדילוגים של 5 שנים. משנת 2010 הנתונים מוצגים ללא דילוגים בין השנים.

מועסקים בתל-אביב-יפו לפי ענף כלכלי - שיעור המועסקים בענף של שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים הוא 14% והוא הגבוה ביותר בהשוואה למועסקים בענפים אחרים. ענפים בולטים נוספים הם מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים ושירותים פיננסיים ושירותי ביטוח (10% בכל אחד

משני הענפים), מידע ותקשורת (9%) ושירותי בריאות, רווחה וסעד (8%). שיעור המועסקים בענפים נוספים הוא 7% או פחות. עם השנים, חלו תמורות בענפי התעסוקה בעיר: מספר המועסקים בענפים מסוימים הצטמצם (בתעשייה) ובמקומם גדל מספר המועסקים בענפים אחרים, למשל בענף שירותי אירוח ואוכל. ניתוח חלקם של המועסקים בתל-אביב-יפו מכלל המועסקים בישראל, לפי ענף, מדגיש את היותה של תל-אביב-יפו מרכז פיננסי-כלכלי כלל ארצי: בשנת 2013, בענף שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח עבדו בתל-אביב-יפו כ-33% מכלל המועסקים בענף זה בכל הארץ (בהשוואה ל-5% בירושלים ובחיפה); בענף שירותים מקצועיים, מדעיים וטכניים הועסקו בעיר 23% מסה"כ המועסקים בענף בישראל; ובענף מידע ותקשורת הועסקו בעיר 21% מהמועסקים בענף בישראל. כמו כן, בשנת 2013 כ-14% ממשרדי הבנקים בישראל היו בתל-אביב-יפו ומספר המשרות בהם הגיע לכ-57% מסה"כ המשרות במשרדי בנקים בכל הארץ.

מועסקים בתל-אביב-יפו לפי מקום המגורים - תל-אביב-יפו משמשת כמרכז מטרופוליני המספק תעסוקה לתושבי הערים הסמוכות ולתושבי יישובים מרוחקים יותר: מספר המועסקים בתל-אביב-יפו המתגוררים בעיר מהווה כ-36% מסה"כ המועסקים בעיר, וכל היתר (64%) מגיעים מחוצה לה. מצב זה היה שונה בעבר: בשנות ה-60' תושבי העיר שעבדו בה היוו כמעט כשני שלישים מהמועסקים בה (כ-60%), בשנות השבעים והשמונים הצטמצם חלקם בהדרגה, ומשנת 1990 תושבי תל-אביב-יפו העובדים בעיר מהווים כשליש (34%-38%) מכלל המועסקים בה. נתונים אלה משקפים את היותה של תל-אביב-יפו מרכז תעסוקתי של תושבי מטרופולין תל-אביב. ניתן לראות כי בירושלים ובחיפה, שיעור המועסקים המגיעים מחוץ לעיר בשנת 2013, נמוך בהשוואה לשיעור המקביל בתל-אביב-יפו (23% ו-44% לעומת 64%, בהתאמה).

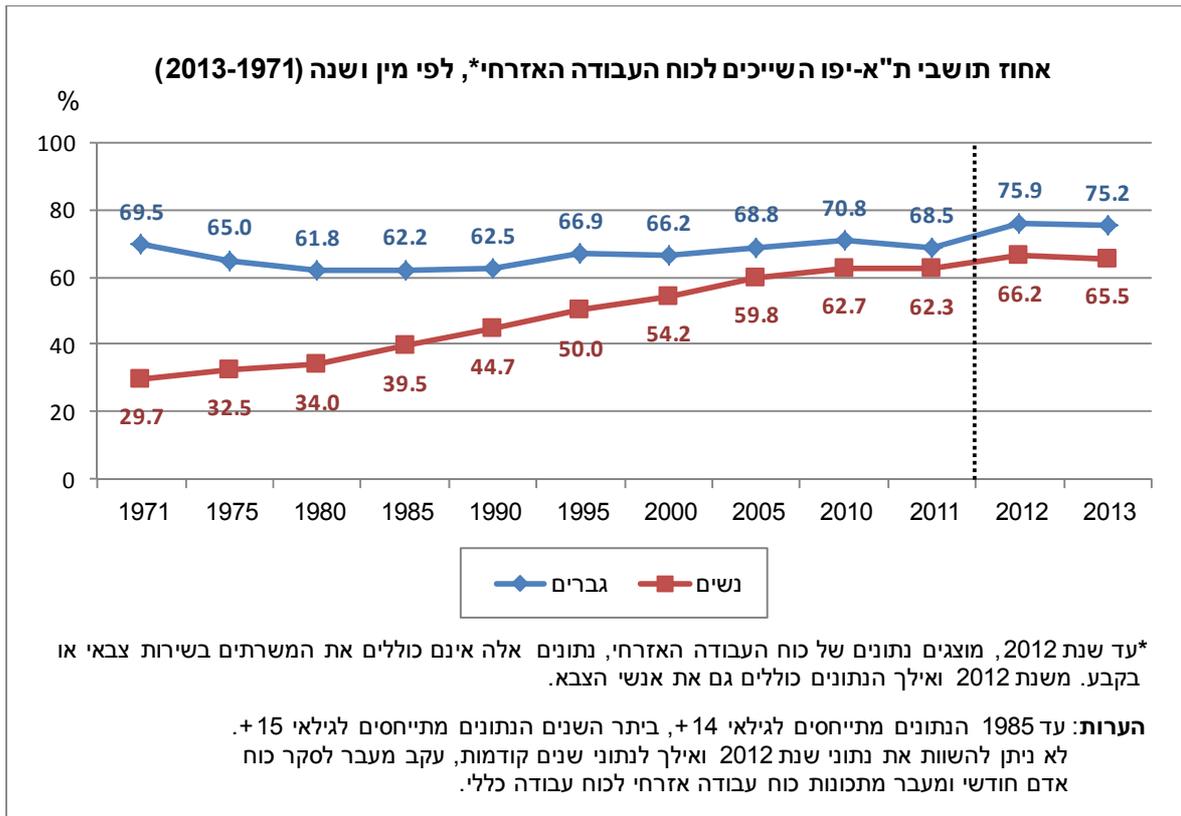
2. מועסקים ומאפייני כוח העבודה של תושבי תל-אביב-יפו

כוח העבודה של תושבי תל-אביב-יפו

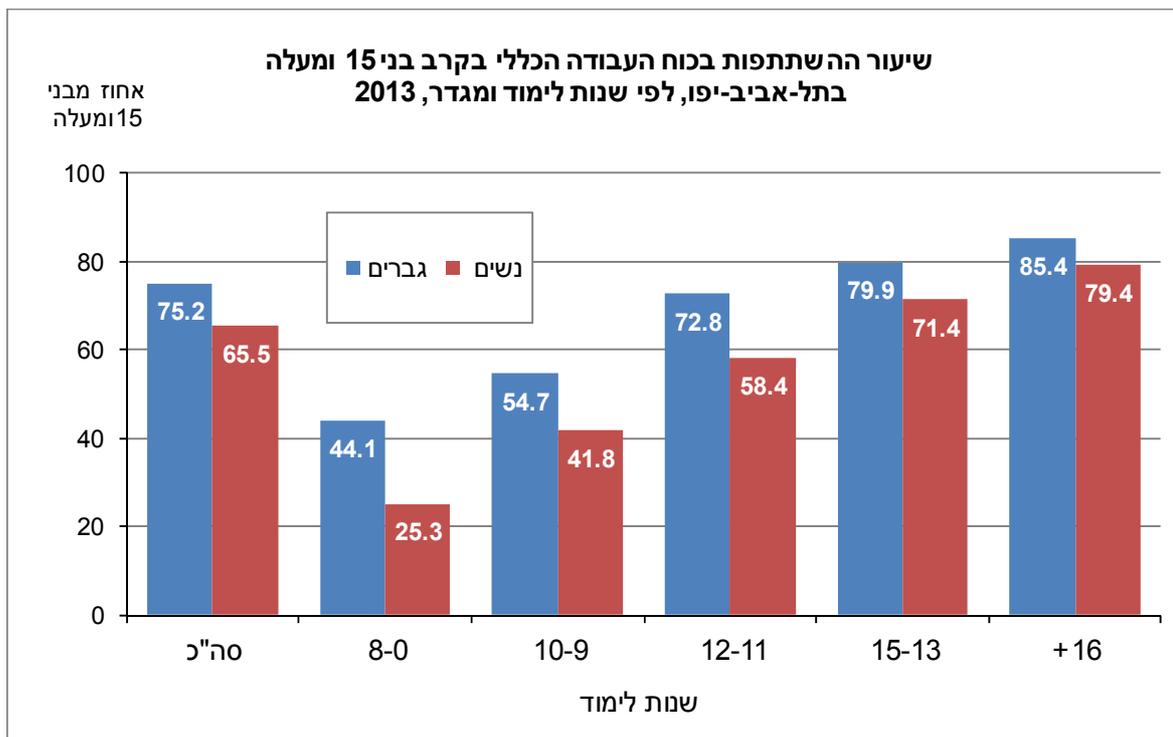
המשתתפים בכוח העבודה הינם בני 15 ומעלה, שעבדו או שחיפשו עבודה באופן פעיל. ההשתייכות לכוח העבודה גבוהה יותר בקרב תושבי תל-אביב-יפו בהשוואה לתושבי ירושלים, חיפה וישראל בכלל. עם השנים, עלה שיעור ההשתתפות בכוח העבודה בקרב התושבים בעיר. מגמה זו בולטת במיוחד בקרב נשים תושבות העיר: בשנות ה-70' רק 30% מהנשים תושבות העיר השתייכו לכוח העבודה בהשוואה ל-66% בשנת 2013.

בשנת 2013, כ-70% מתושבי תל-אביב-יפו היו שייכים לכוח העבודה, זאת בהשוואה לכ-51% בירושלים, כ-63% בחיפה וכ-64% בכל הארץ. **תושבי תל-אביב-יפו השייכים לכוח העבודה, לפי גיל ומין -** כ-66% מהנשים תושבות העיר השתייכו בשנת 2013 לכוח העבודה. בקרב הגברים תושבי העיר, שיעור ההשתתפות בכוח העבודה ב-2013 היה כ-

75%. היקף ההשתייכות לכוח העבודה בתל-אביב-יפו גדל בשני העשורים האחרונים, בעיקר בקרב נשים.

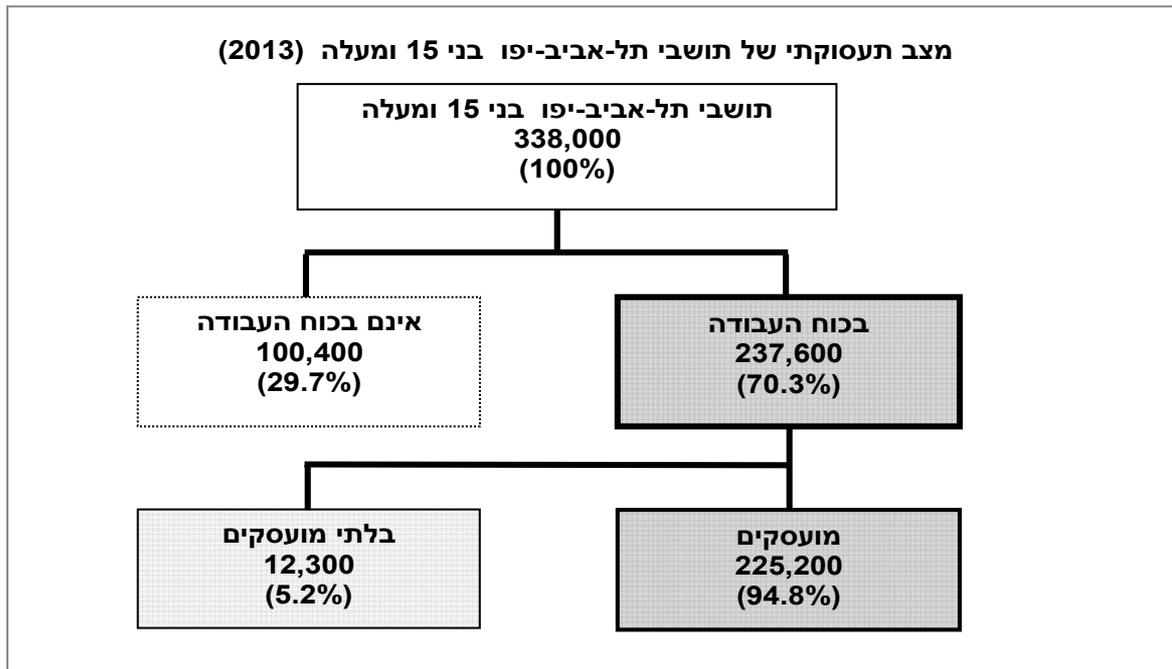

תושבי תל-אביב-יפו השייכים לכוח העבודה, לפי השכלה ומין - שיעור השייכים לכוח העבודה עולה יחד עם העלייה בהשכלה, הן בקרב גברים והן בקרב נשים. הפער בין המינים באחוז ההשתייכות לכוח העבודה, בולט במיוחד בקבוצת 0-8 שנות לימוד (כ-44% בקרב גברים לעומת 25% בקרב נשים). עם העלייה במספר שנות הלימוד, פער זה מצטמצם בהדרגה, והוא נמוך ביותר בקרב בעלי 16 שנות לימוד ויותר (85% אצל גברים לעומת 79% אצל נשים).

מצב תעסוקתי של תושבי תל-אביב-יפו

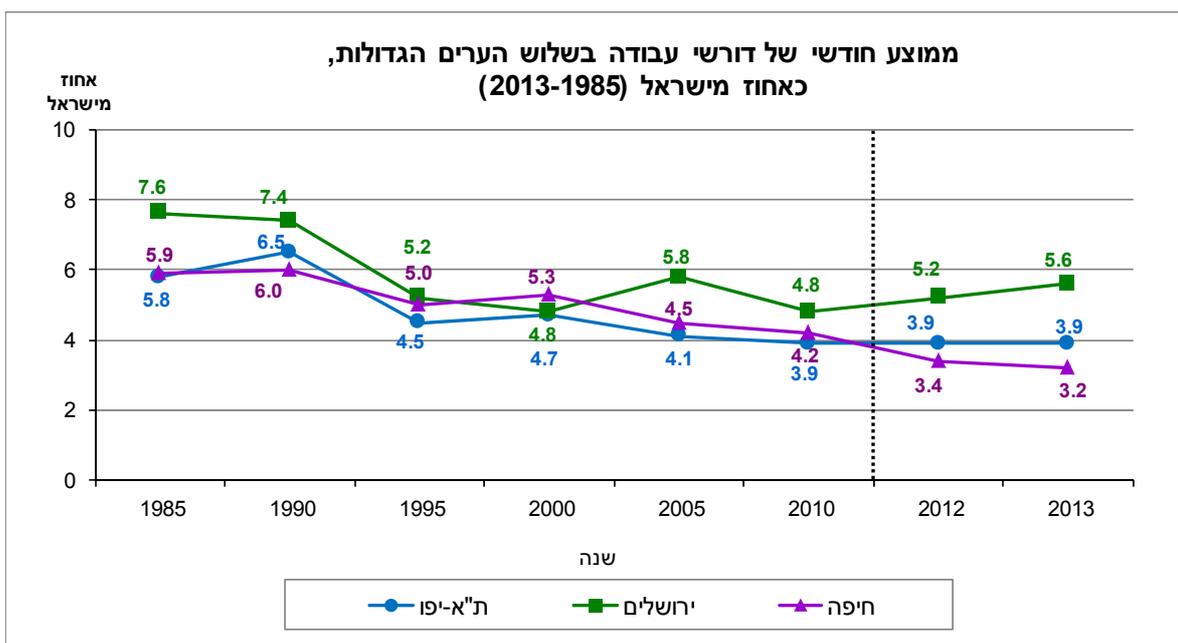
בשנת 2013 מספר המועסקים תושבי תל-אביב-יפו עמד על 225,200 איש, ומרביתם (62%) עבדו בעיר. מספר הבלתי מועסקים תושבי העיר הגיע בשנת 2013 ל-12,300, והם מהווים כ-5% מהמשתתפים לכוח העבודה בעיר (בהשוואה ל-6% בישראל, 7% בירושלים וכ-6% בחיפה). שיעור השכירים מכלל המועסקים תושבי העיר, הגיע בשנת 2013 לכ-82%.

מועסקים תושבי תל-אביב-יפו בעבודה בהיקף חלקי - בשנת 2013 כ-26% מהמועסקים תושבי תל-אביב-יפו עבדו בעבודה בהיקף חלקי. הנטייה לעבוד בהיקף חלקי תמיד בלטה יותר אצל נשים, כך שכ-59% מהמועסקים במשרה בהיקף חלקי הן נשים והשאר גברים. מקרב הנשים המועסקות - כ-37% מועסקות במשרה בהיקף חלקי, ומבין הגברים המועסקים - כ-26% מועסקים במשרה בהיקף חלקי.

דורשי עבודה בלשכות התעסוקה בתל-אביב-יפו

מספר דורשי העבודה בשנת 2013 בתל-אביב-יפו עמד על 8,505 איש בממוצע לחודש, והם היוו 3.9% מכלל דורשי העבודה בישראל. כמחצית מדורשי העבודה בעיר היו גברים והיתר נשים. כ-23% מדורשי העבודה בתל-אביב-יפו היו בעלי השכלה של 13 שנות לימוד או יותר, והם היוו כ-9% משיעורם של דורשי עבודה מקבוצה זו בישראל. לאורך העשורים האחרונים ניתן לראות כי חלה ירידה בחלקם היחסי של דורשי העבודה בתל-אביב-יפו מכלל ישראל.

הערה: עד 2010 הנתונים מוצגים בדילוגים של 5 שנים. משנת 2012 הנתונים מוצגים ללא דילוגים בין השנים.

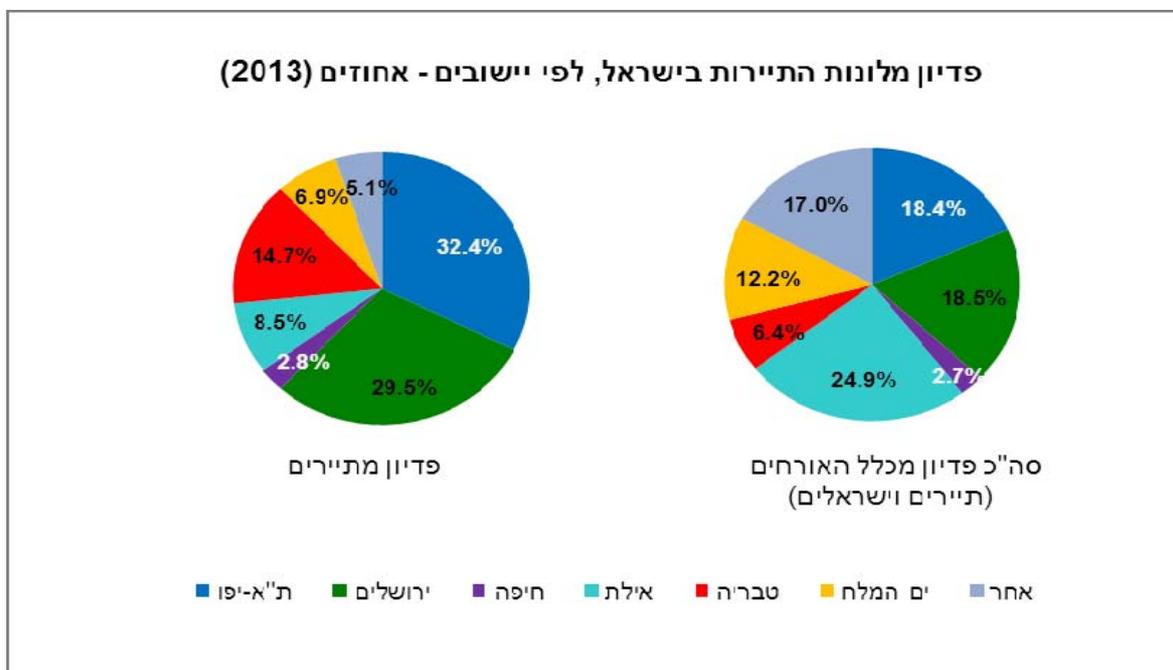
תיירות

התיירות בתל-אביב-יפו, בדומה לתיירות בישראל, מושפעת מגורמים הקשורים לתהליכים פוליטיים וכלכליים וגם מאירועים ביטחוניים המתרחשים בארץ ובעולם. בסוף שנת 2000 (עת פרוץ האינתיפאדה השנייה), פחתה התיירות והגיעה לשפל מבחינת מספר האורחים שהגיעו לעיר. שפל זה נמשך כשלוש שנים. לאחר מכן, בשנים 2003-2007, חלה התאוששות ועלייה במדדי התיירות בתל-אביב-יפו, שהגיעה לשיא בשנת 2008. בשנת 2009, בשל המשבר הכלכלי והמיתון העולמי, שוב חלה ירידה במדדי התיירות לעיר. החל בשנת 2010 החלה התאוששות שהביאה לעלייה הדרגתית במספר האורחים ולינותיהם, עד לשיא בשנת 2013, בה מספר האורחים ולינותיהם היה הגבוה ביותר מבכל הזמנים.

1. מלונות תיירות ופדיון ממלונות תיירות

פדיון מלונות התיירות בתל-אביב-יפו מכלל האורחים בהם (ישראלים ותיירים), הגיע בשנת 2013 ל-18% מסך הפדיון של מלונות התיירות בישראל. ואילו הפדיון מתיירים במלונות תיירות בתל-אביב-יפו אף גבוה יותר, והגיע בשנת 2013 לכשליש (32%) מהפדיון מתיירים במלונות תיירות בישראל. חלקה היחסי של תל-אביב-יפו בסך הפדיון (ישראלים ותיירים) במלונות תיירות בכלל ובפדיון מתיירים בפרט, גבוה באופן משמעותי מחלקם היחסי של מלונות התיירות והחדרים בהם מכלל מלונות התיירות (16%) והחדרים שבהם (15%), בישראל.

בסוף שנת 2013 פעלו בתל-אביב-יפו 57 מלונות תיירות, בהם 7,124 חדרים. בתחילת העשור הקודם (בשנת 2000) פעלו בעיר 44 מלונות תיירות שכללו 5,855 חדרים. כלומר, משנת 2000 ועד 2013 חל גידול של כ-30% במספר מלונות התיירות בעיר ושל כ-22% במספר החדרים בהם. הפדיון ממלונות תיירות בישראל מורכב מפדיון המגיע מישראלים (תיירות פנים) ומפדיון המגיע מתיירים (תיירים שהגיעו מחוץ לארץ). הפדיון מכלל האורחים (תיירים וישראלים) במלונות תיירות בתל-אביב-יפו בשנת 2013 הגיע בקירוב ל-1.7 מיליארד ש"ח, שהיוו כ-18% מסך כל פדיון הענף בישראל. שיעור זה גבוה מחלקם היחסי של מלונות התיירות בתל-אביב-יפו מכלל מלונות התיירות בישראל (16%) ומחלקם היחסי של החדרים בהם (15%). משנת 2003 ואילך, הפדיון במלונות בעיר נמצא במגמת עלייה, כשבשנים 2009-2012 נשמרת יציבות, עם ירידה קטנה בשנת 2013. בשנת 2013, **מרבית הפדיון ממלונות תיירות בתל-אביב-יפו (73%) היה מתיירים, והוא היווה כ-32% מסך כל הפדיון מתיירים בישראל.**

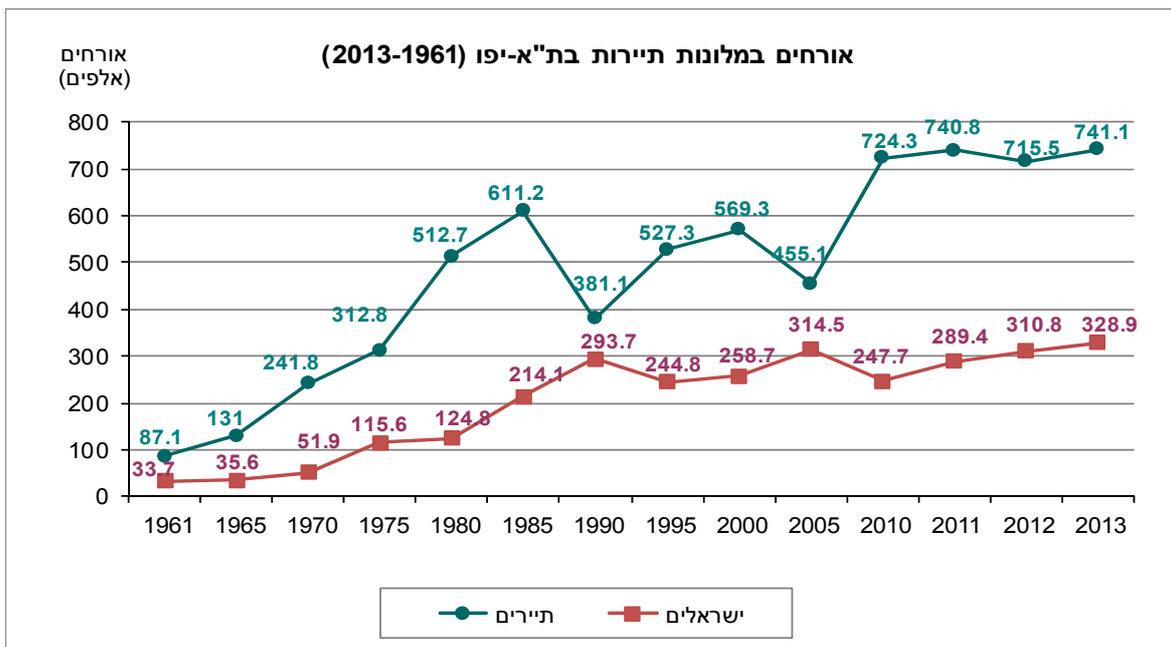
סה"כ הפדיון מכלל האורחים ממלונות תיירות בתל-אביב-יפו דומה בהיקפו לזה של ירושלים, למרות שמספר מלונות התיירות בתל-אביב-יפו נמוך מזה שבירושלים (57 לעומת 73, בהתאמה), ולמרות שמספר לינות התיירים בתל-אביב-יפו נמוך בכ-23% מהנתון המקביל בירושלים (2,341,100 לינות תיירים לעומת 3,057,100, בהתאמה).

תפוסת החדרים הממוצעת במלונות תיירות בעיר עמדה בשנת 2013 על 73% ותפוסת המיטות על 56%, זאת עלייה קלה בתפוסת החדרים והמיטות בהשוואה ל-2012. בעשור האחרון (משנת 2004) תפוסת החדרים במלונות התיירות בתל-אביב-יפו גבוהה מזו שבירושלים ובחיפה ובכל הארץ, ותפוסת המיטות בתל-אביב-יפו גבוהה או דומה לשיעורה בישראל.

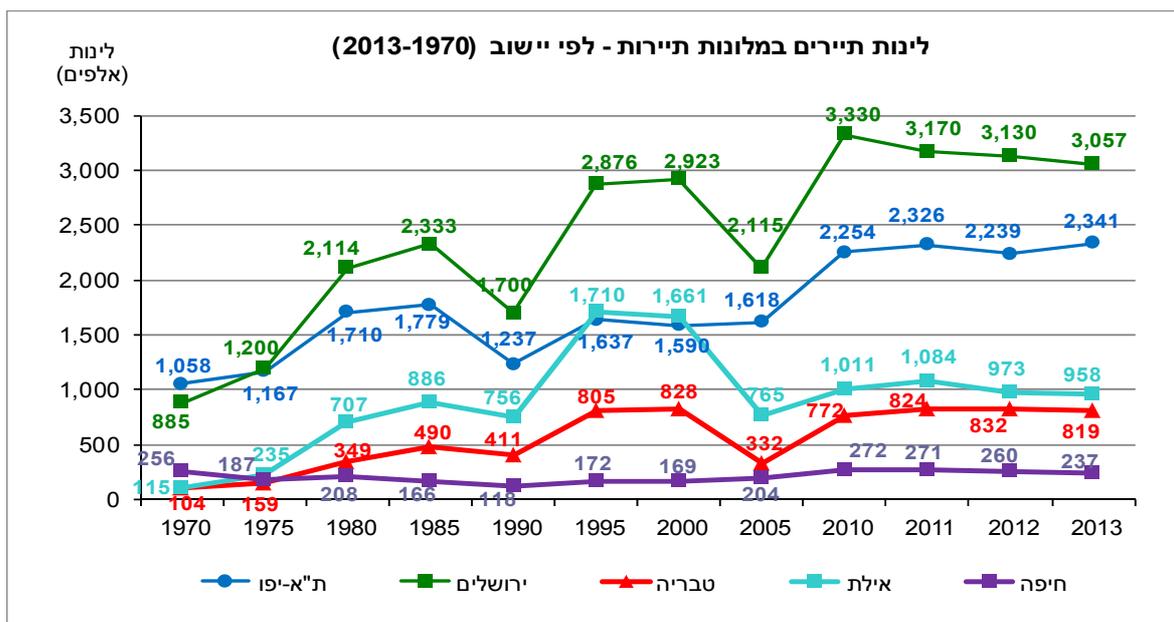
2. אורחים ולינות

בעשור האחרון (2004-2013), מספר האורחים ולינותיהם בעיר גדל בכ-60%, כך שבסוף שנת 2013 הגיעו לעיר למעלה ממיליון אורחים, שלנו בה קרוב לכ-3 מיליון לינות.

שנת 2013 הייתה שנת שיא במספר האורחים ולינותיהם: בשנת 2013 הגיעו למלונות התיירות בתל-אביב-יפו 1,070,000 אורחים (תיירים מחו"ל וישראלים). בשנת 2013, חלקם של התיירים מתוך סה"כ האורחים בבתי מלון בעיר עמד על כ-70%. שיעור זה יציב בשנים האחרונות.

בשנת 2013 מספר התיירים שהתארחו במלונות התיירות בתל-אביב-יפו ומספר הלינות שלהם בעיר היוו כל אחד כ-24% מהסך הכל הארצי. שיעור זה יציב למדי לאורך העשור האחרון.

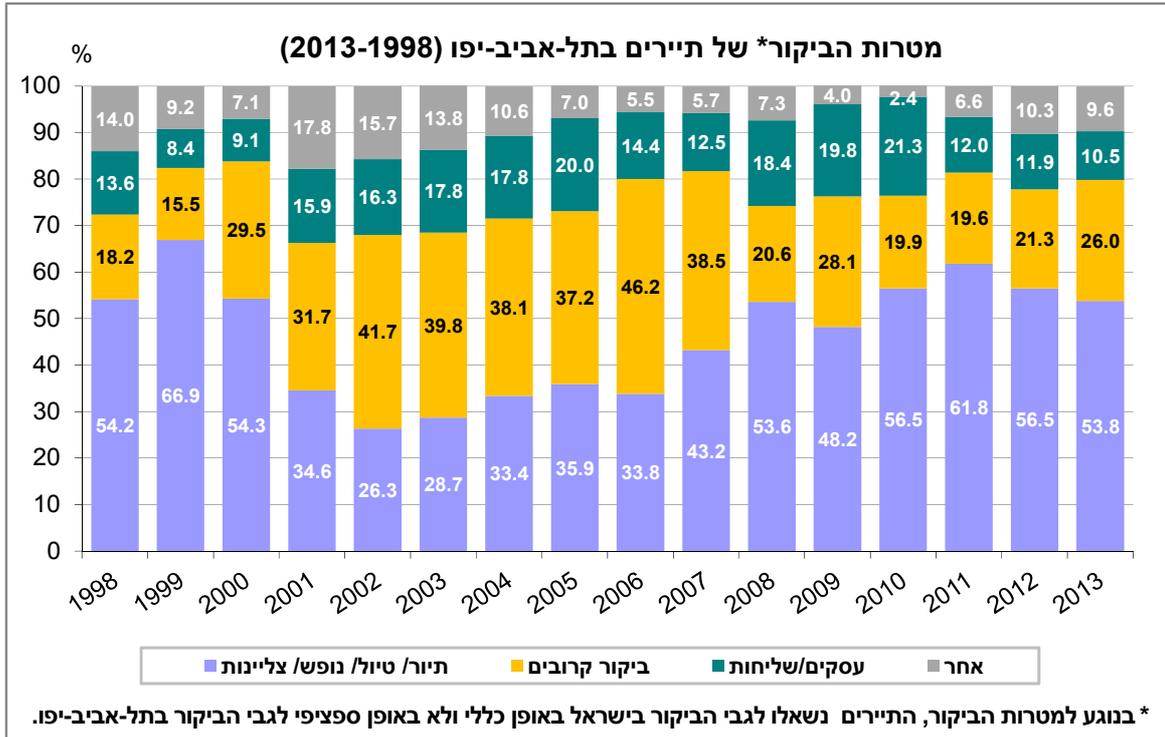

החל בשנות ה-70, חל גידול במספר לינות התיירים בישראל, כשבתל-אביב-יפו מספר לינות התיירים יותר מהכפיל את עצמו.

3. מאפייני תיירים

בשנת 2013, מרבית התיירים שביקרו במלונות תיירות בתל-אביב-יפו היו מאירופה (58%) ומצפון אמריקה (25%). שתי הסיבות העיקריות לביקור בישראל, בקרב המבקרים בעיר בשנת 2013 הן תיור/טיול (27%) או ביקור קרובים (26%).

כמחצית מהתיירים שביקרו בתל-אביב-יפו בשנת 2013 היו נוצרים וכ-30% נוספים היו יהודים. כשני שלישי מהתיירים שביקרו בעיר בשנת 2013 הגיעו לארץ באופן עצמאי ולא במסגרת של חבילת תיור או טיול מאורגן. עבור למעלה ממחצית (53%) מהתיירים שביקרו בעיר ב-2013, זהו הביקור הראשון בישראל. מאפייני התיירים בתקופה של גיאות בתיירות שונים ממאפייניהם בתקופה של שפל: בתקופת התאוששות בתיירות חלקם של היהודים מכלל התיירים קטן. כמו כן, חלקם של התיירים שביקרום הוא ביקור ראשון בארץ גדל וכך גם חלקם של התיירים שמטרת ביקורם היא חופשה, תיור או צלינות.

סדר ציבורי

בין שנת 2000 לשנת 2013, חלה ירידה של כ-22% במספר תיקי החקירה של אירועים פליליים שאירעו בעיר.

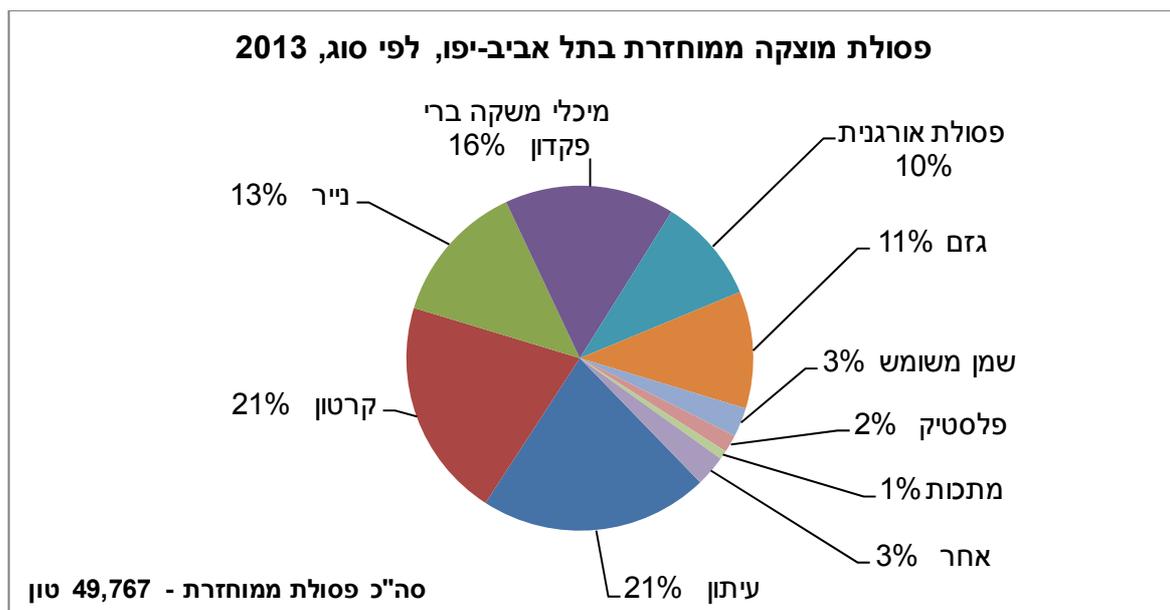
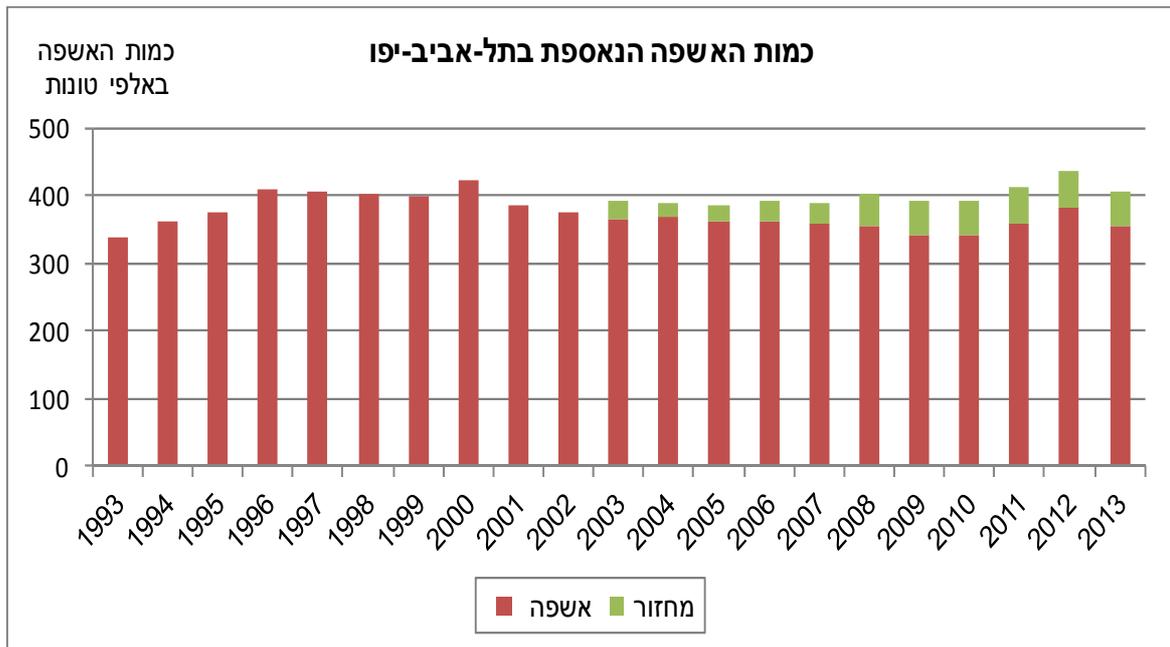
ב-2013 נפתחו במשטרה 37,796 תיקי חקירה של אירועים פליליים שאירעו בעיר. בשנים 2000-2013, אחוז התיקים שנרשמו בעיר מסה"כ התיקים שנרשמו בישראל נע בין כ-11% ל-13%, בעוד שאוכלוסיית תל-אביב-יפו בשנת 2013 מהווה רק 5% מאוכלוסיית ישראל. אולם, יש לקחת בחשבון, שתל-אביב-יפו היא מרכז מטרופוליני ובעיר שוהים מדי יום מאות אלפי אנשים שאינם תושבי העיר, וגם הם נופלים קורבן למעשים פליליים. כך, למשל, 25% ממקרי הכייסות, 36% ממקרי חטיפת הארנקים ו-37% ממקרי השוד בארץ, אירעו בתל-אביב-יפו.

בשנת 2012 הורשעו בדין 1,762 עבריינים מבוגרים שגרו בעיר בעת ביצוע העבירה (כאשר העבירות בוצעו הן בתל-אביב-יפו והן ביישובים אחרים). שיעור המבוגרים (בני 19 ומעלה) היהודים המורשעים בדין ל-1,000 תושבי תל-אביב-יפו היה 3.8, מעט נמוך מהשיעור המקביל בישראל שעמד על 4.0. לעומת זאת, שיעור המבוגרים הערבים שהורשעו בדין ל-1,000 תושבי העיר הערביים היה 13.1, מעט גבוה יותר מהשיעור המקביל בישראל שעמד על 10.9.

בשנת 2013, כמות הפסולת לאדם בתל אביב-יפו: 2.7 ק"ג ליום, והיא מהגבוהות בישראל. שיעור הפסולת למחזור בעיר - 12%.

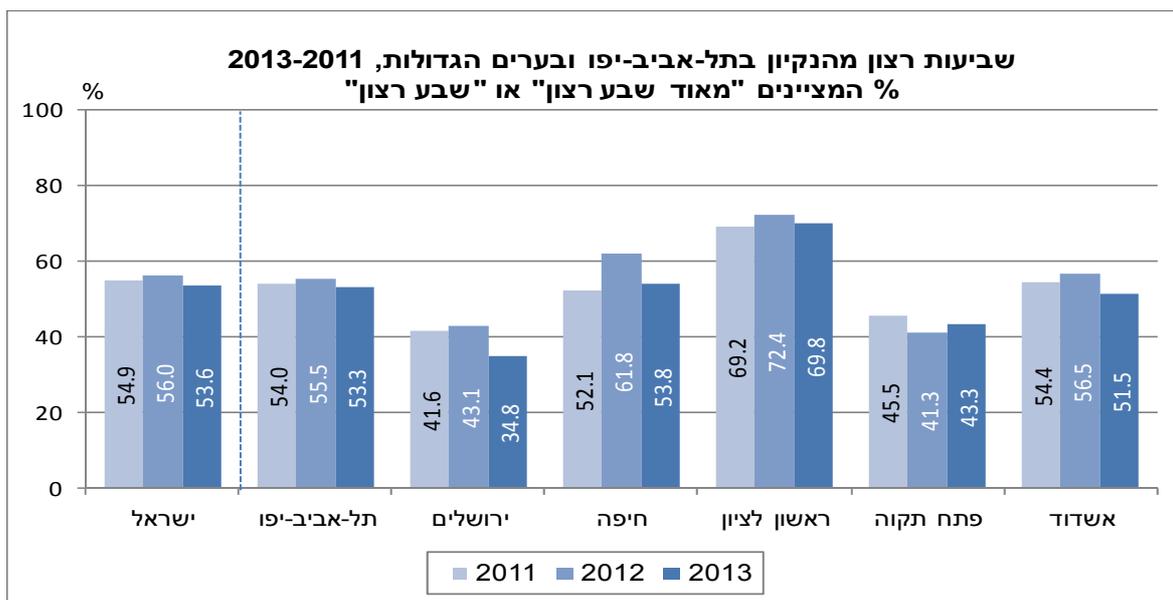
בשנת 2013 פונו כ-405 אלפי טון פסולת מתל-אביב-יפו. כ-12% מפסולת זו עברה למחזור. תל-אביב-יפו היא בין הרשויות המקומיות בהן כמות הפסולת לאדם היא הגבוהה ביותר בישראל. בשנת 2013, כמות הפסולת לתושב ליום בעיר הייתה 2.7 ק"ג, זאת בהשוואה ל-1.7 ק"ג לאדם ליום בישראל. לנתון זה מספר הסברים: בעיר מבקרים מדי יום רבבות אנשים, המגיעים אליה לצורכי עבודה, בילוי ומסחר וכן חיה בה אוכלוסיית עובדים זרים ומבקשי מקלט. אוכלוסיות אלו מייצרות פסולת, אולם אינן נכללות בחישוב הממוצע של פסולת לתושב.

כמו כן, קיים קשר בין המצב הכלכלי-חברתי של אוכלוסיית עיר לבין כמות הפסולת שהיא מייצרת, כך למשל כמות הפסולת לנפש באשכול כלכלי-חברתי 10, גבוהה פי 6 מהכמות הממוצעת לנפש בישראל (האשכול הכלכלי חברתי של תל אביב-יפו הוא 8 בסולם 1-10).

ניקיון

ע"פ הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנים 2011-2013, כ-53% מתושבי העיר שבעי רצון או מאוד שבעי רצון מהניקיון בעיר, בדומה לחיפה ולאשדוד. נתון זה גבוה בהשוואה לירושלים ולפתח תקווה, ונמוך בהשוואה לראשון לציון.

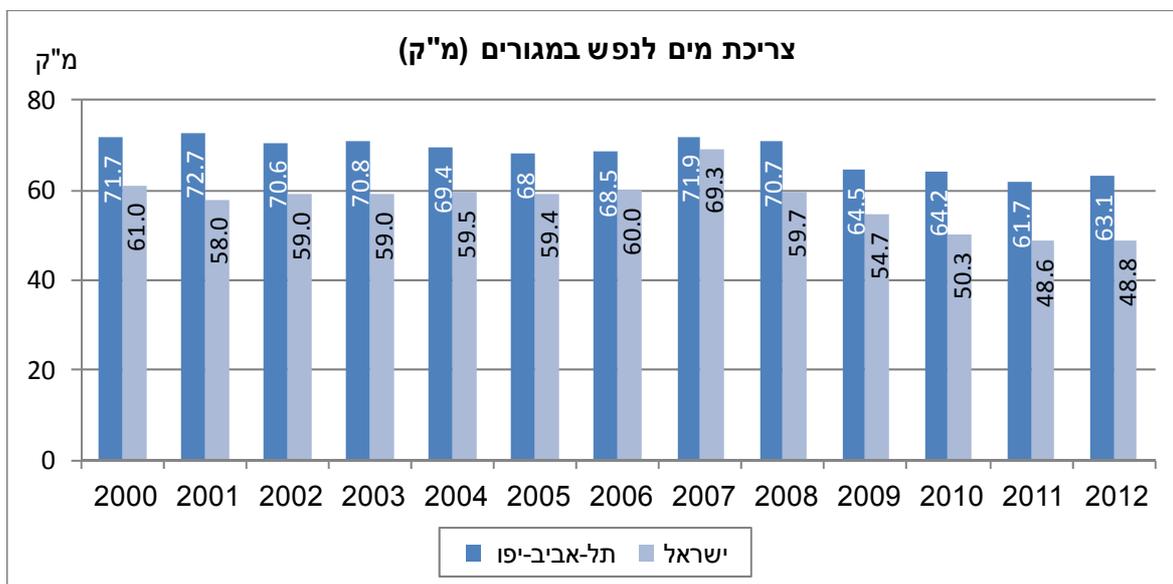
3. אנרגיה

מים

צריכת המים השנתית לתושב בתל-אביב-יפו יורדת לאורך השנים. עם זאת, בשנת 2012, צריכה זו גבוהה מזו שבכלל ישראל.

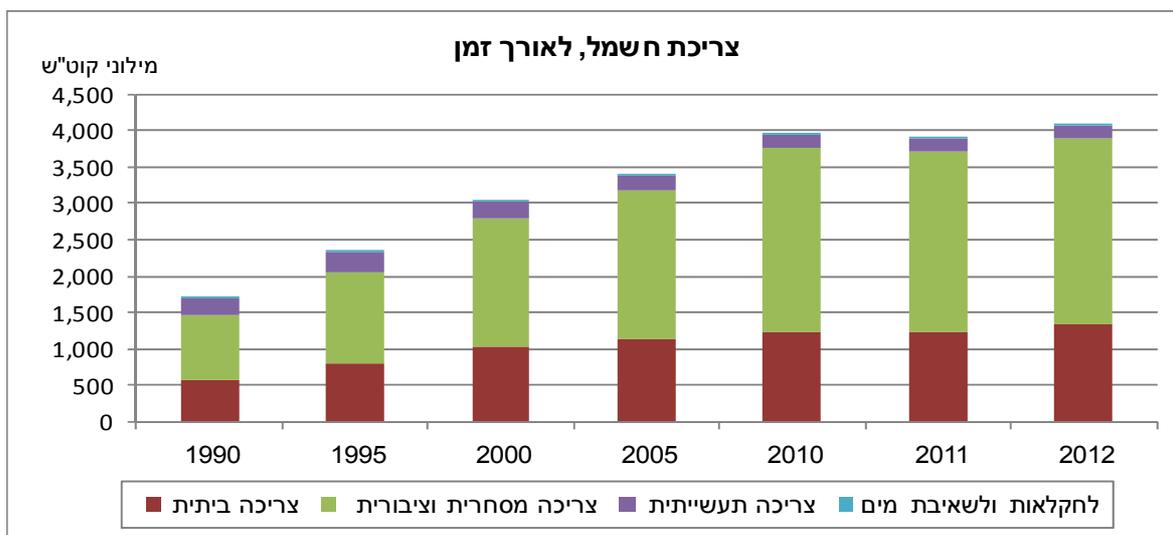
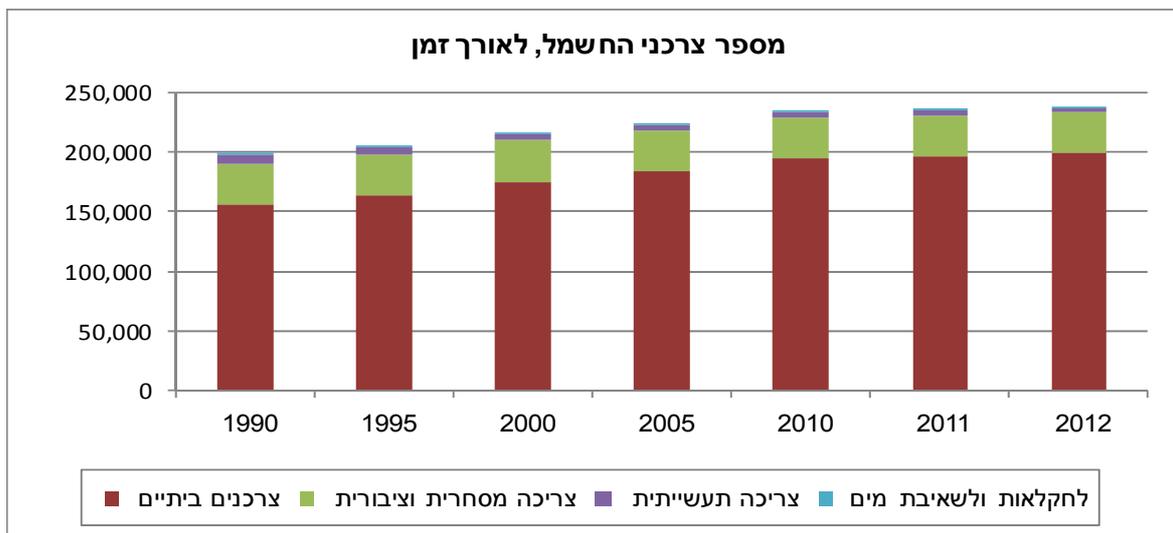
אספקה - כמות המים שסופקה לעיר בשנת 2012 הסתכמה בכ-45.9 מיליון מ"ק, זאת בהשוואה לכ-48.4 מיליון מ"ק בשנת 2000.

צריכה - כ-64% מסה"כ צריכת המים בעיר ב-2012 נצרכה על-ידי התושבים, בדומה לנתון בכלל ישראל (67%). הצריכה השנתית לתושב בתל-אביב-יפו נמצאת במגמת ירידה: בשנת 2000 הייתה 71.7 מ"ק ובשנת 2012 - 63.1 מ"ק. יחד עם זאת, צריכה זו גבוהה ב-29% מזו שבשאר ישראל (48.8 מ"ק). ישנן מספר סיבות לתופעה זו: בחישוב הצריכה השנתית הממוצעת, אין התייחסות לכ-60,000 עובדים זרים ומבקשי מקלט (אומדן) השהים בעיר. צריכת המים שלהם נזקפת לצריכה של תושבי העיר ומגדילה את צריכת המים לתושב; כמו כן, קיים קשר בין **המצב הכלכלי-חברתי** של אוכלוסיית עיר לבין כמות המים שצורכים תושביה - צריכת המים באשכול כלכלי-חברתי 10, גבוהה פי 5-6 מהצריכה באשכול 1, ופי 3-4 מהממוצע הארצי (האשכול הכלכלי חברתי של תל אביב-יפו הוא 8 בסולם 1-10).

בעשור האחרון צריכת החשמל הביתית עולה בהתמדה ואילו צריכת החשמל התעשייתית ירדה.

בשנת 2012 הגיעה צריכת החשמל בתל-אביב-יפו לכ-4,086 מיליון קוט"ש. רוב צרכני החשמל הם צרכנים ביתיים והיתר, מסחריים וציבוריים (הצריכה התעשייתית והצריכה לחקלאות ולשאיבת מים מהווה אחוזים בודדים). אף על פי כן, צריכת החשמל הביתית מהווה רק כשליש מסה"כ צריכת החשמל ואילו צריכת החשמל המסחרית והציבורית מגיעה לכשני שליש מסה"כ צריכת החשמל בעיר. משנת 1990 חלה עליה של 27% במספר הצרכנים הביתיים (בהתאם לגידול באוכלוסיית העיר) ושל 129% בצריכה הביתית. במקביל, חלה ירידה של 49% במספר הצרכנים התעשייתיים ושל 29% בצריכה התעשייתית.

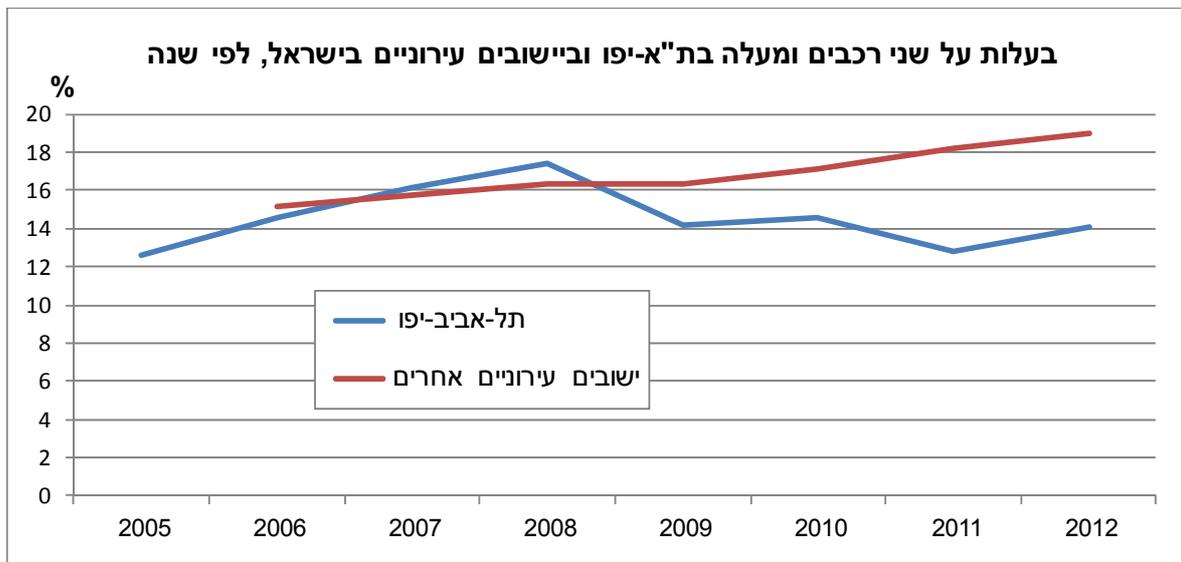
4. תנועה ותחבורה

רכבים

אחוז משקי הבית בתל-אביב-יפו להם יש שני רכבים ומעלה נמוך בהשוואה לכלל ישראל.

בשנת 2012 ל-63% ממשקי הבית בתל-אביב-יפו הייתה מכונית אחת לפחות. אחוז זה נמוך מעט בהשוואה לכלל ישראל (66%), גבוה מירושלים (48%) וגבוה מעט מחיפה (59%). לאחר שבשנת 2005 רק למחצית ממשקי הבית היה רכב, בחמש השנים הבאות (2006-2011) נתון זה עמד בממוצע על 59%, ובשנת 2012 כאמור עלה במעט ל-63%.

בשנת 2012, אחוז משקי הבית אשר להם שני רכבים ומעלה היה 14.1%, בדומה לחיפה (16.1%) ולירושלים (12.2%), ונמוך מכלל ישראל (20.3%). נתון זה יציב בעשור האחרון, זאת בשונה מהתופעה בכלל ישראל, בה אחוז זה דווקא עלה (מ-13.4% בשנת 2002 ל-20.3% בשנת 2012).

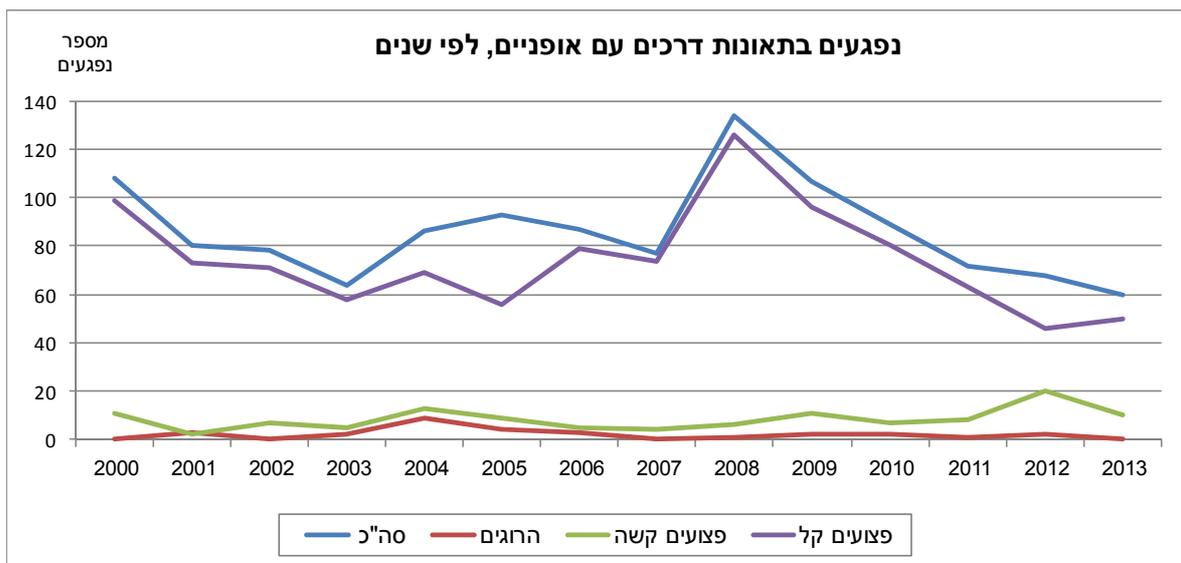

אופניים ותל-אופן

בשנים האחרונות הורחבה סלילת שבילי אופניים, חל גידול בהיקף השכרת אופניים ובמספר הרוכבים לעבודה, ובמקביל ירד מספר תאונות הדרכים בהן מעורבים אופניים.

עיריית תל-אביב-יפו מעודדת את השימוש בתחבורה ציבורית, את הרכיבה על אופניים ואת ההליכה ברגל, כחלופה לאמצעי תחבורה אחרים ולצורך הפחתת זיהום האוויר מכלי הרכב. על מנת לקדם מדיניות זו, ננקטות פעולות שונות:

- החל בשנת 2000 נסללו בעיר כ-120 ק"מ של שבילי אופניים.
- בנוסף, במאי 2011 החל לפעול השירות העירוני "תל אופן" להשכרת אופניים. במהלך 2013 בוצעו במסגרת שירות זה 2,831,222 השכרות אופניים ב-180 תחנות עגינה ברחבי העיר (עלייה של 19% בהשוואה לשנת 2012), על ידי 241,738 מנויים יומיים, 7,427 מנויים שבועיים ו-17,283 מנויים שנתיים. מספר ההשכרות היומי הממוצע עמד על 7,757.
- בין השנים 2010-2012 חל גידול של כ-54% במספר התושבים העובדים בעיר, אשר משתמשים באופניים ככלי תחבורה עיקרי להגעה לעבודה (מכ-7,700 רוכבים בשנת 2010 לכ-18,300 בשנת 2012 - מתוך סקר "פיצול נסיעות" שנערך ע"י המרכז למחקר כלכלי חברתי בעיריית תל-אביב-יפו).
- על אף השימוש הגובר באופניים, בין השנים 2008-2013, חלה ירידה של 55% בכמות תאונות הדרכים עם נפגעים בעיר, אשר בהן מעורבים רוכבי אופניים.

5. בנייה ירוקה

במסגרת אמנת פורום ה-15 להפחתת פליטות גזי חממה, התחייבה עיריית תל-אביב-יפו להפחתה של 20% מייצור גזי החממה עד לשנת 2020. תהליכי הבנייה והשימוש במבנים אחראים לייצור של כ-67%

מפליטת גזי החממה בעיר. לפיכך, אישרה העירייה הוראות והנחיות מחייבות לתכנון ויישום בנייה ירוקה על-פי ת"י 5281 לבנייה בת קיימא העוסק בתחומים של חסכון באנרגיה, חסכון במים, בריאות הדייר במבנה ועוד. הוראות אלה מחייבות ומהוות תנאי לאישור רוב היתרי הבנייה בעיר - מבני מגורים מעל 9 קומות, משרדים, מבני חינוך ועוד.

החל משנת 2011 אושרו למעלה מ-250 היתרים לבנייה ירוקה. מספר זה כולל מעל 60 מבני ציבור בעיר שנבנו או נמצאים בהליכי תכנון מתקדמים. כמו כן, קיימות הנחיות מחייבות לבנייה ירוקה בתכניות בניין עיר ותכניות פיתוח עיצוב אדריכלי. בסך הכל מעל 1,000,000 מ"ר בנייה ירוקה אושרו נכון להיום.

תכנון סביבתי

ב-2013 ליוותה הרשות לאיכות הסביבה פרויקטים רבים המתבצעים ברחבי העיר והקשורים לתחבורה, פיתוח מתחמי תעסוקה, מתחמי בינוי ופרויקטים של פינוי ובינוי. הרשות לאיכות הסביבה אחראית להכנת תסקירים ודוחות סביבתיים ומתן המלצות לצוותי התכנון. הרשות נתנה חוות דעת אקלימית למספר פרויקטים, חלקם גדולים וחלקם נקודתיים, כחלק מתהליכי אישור התב"ע או כתגובה לתביעות, וכן המשיכה בליווי קידום הקו האדום של הרכבת הקלה ובדיקת מסמכים סביבתיים בהתייחס לתחנות הרכבת בתחום תל-אביב-יפו. בנוסף, הרשות לאיכות הסביבה אחראית על בחינת אספקטים סביבתיים של תכניות מדיניות העירייה, ומסייעת ליישם את המלצות סקר טבע עירוני בפיתוח חוף הים והטיילת מצפון העיר ועד בת-ים.

6. חברה

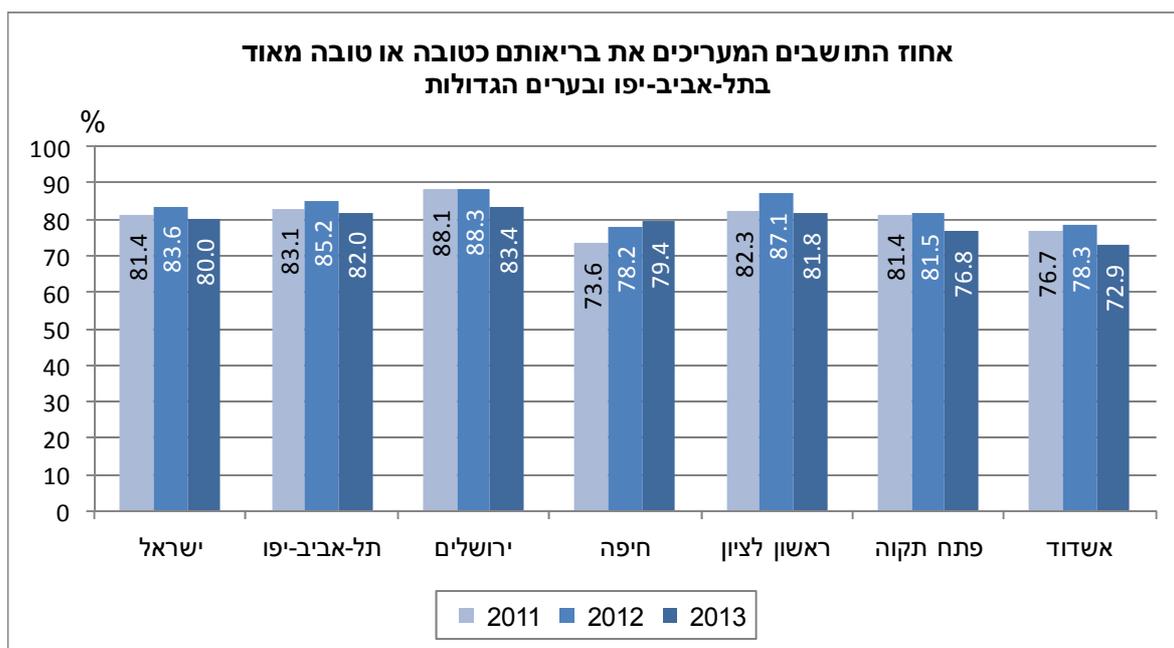
חינוך סביבתי

הרשות לאיכות הסביבה בשיתוף עם מינהל החינוך בעיריית תל-אביב-יפו מובילה תכניות לימוד המשלבות בתוכן גם עשייה בקהילה. בשנת הלימודים תשע"ג (2012/13) הופעלו תכניות אלה ב-120 גני ילדים ו-70 בתי ספר יסודיים והחינוך המיוחד. התוכניות העירוניות עסקו במספר נושאים כגון: חיסכון במים ובאנרגיה, הפרדת פסולת אורגנית וייצור קומפוסט לשימוש בגינה האקולוגית שבחצר המוסד החינוכי, השבת הטבע לעיר ונושא הניקיון, הכולל הסברה לאיסוף צואת כלבים וטיפול הגנים הציבוריים והחופים. במסגרת התוכנית להפרדת אשפה אורגנית מאשפה יבשה, הוכנסו 600 קומפוסטרים לבניינים משותפים ולמוסדות חינוך וקהילה בעיר, המתוחזקים ע"י תושבים מתנדבים. את הקומפוסט מפזרים בחצר הגינה לדישון הקרקע וכך חוסכים שינוע הפסולת להטמנה. בעזרת תוכניות שיתוף ציבור של העירייה, התפתחה קהילה של פעילים "ירוקים" בעיר וקיימות 21 גינות קהילתיות המתוחזקות על-ידי קבוצות תושבים.

7. בריאות

הערכה עצמית של בריאות

ע"פ הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2013, כ-82% מתושבי העיר מעריכים את בריאותם כטובה או כטובה מאוד.

תקציב העירייה

בחמש עשרה השנים האחרונות (1998-2013) חלה עלייה של כ-92% בהכנסות העירייה ועלייה של כ-88% בהוצאות העירייה. משנת 2003 ואילך, כל שנת תקציב הסתיימה בעודף תקציבי, זאת בניגוד לגירעון התקציבי שהיה בשנים שקדמו.

הצעת התקציב הכולל לשנת 2014 עמדה על סך של 5.23 מיליארד ש"ח, מתוך זה 4.35 מיליארד ש"ח הוא התקציב הרגיל. הכנסות העירייה בתקציב הרגיל בשנת 2013 הסתכמו בכ-4.15 מיליארד ש"ח והוצאות העירייה בתקציב הרגיל הסתכמו בכ-4.13 מיליארד ש"ח. המטרופוליניות של העיר מגדילה מצד אחד את הוצאות העירייה, אך מצד שני היא תורמת להגדלת הכנסותיה. העסקים הרבים שבה (שעם לקוחותיהם נמנים רבים שאינם תושבי העיר) משלמים ארנונה, שמהווה מקור עיקרי להכנסות העירייה.

הכנסות

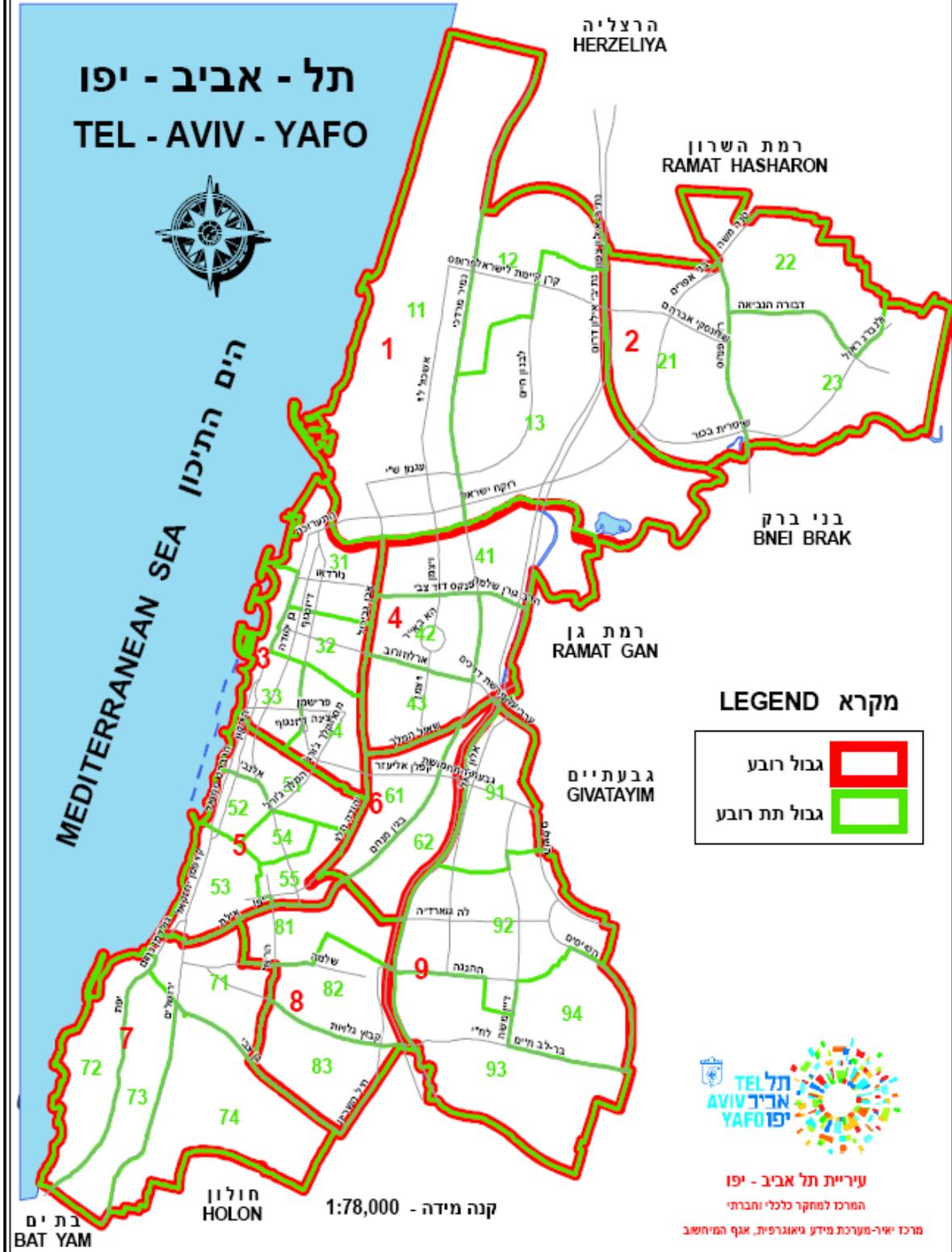
אחוז ההכנסות העצמיות בתל-אביב-יפו מסה"כ ההכנסות בתקציב הרגיל עמד ב-2012 על 86.7%. חלקה של הארנונה מסך ההכנסות בתל-אביב-יפו גבוה בהשוואה לערים אחרות; בשנת 2012 חלקה של הארנונה מסה"כ ההכנסות בעיר היה 67%, בירושלים 43%, בחיפה 53% וממוצע העיריות בישראל - 46%. יש לציין שהחלק הארי מההכנסות מהארנונה הכללית נבע מארנונה שלא למגורים (ב-2013 הם היוו 71% מהכנסות הארנונה הכללית). דהיינו, בשנת 2013, 49% מכל ההכנסות בתקציב הרגיל הגיעו מהארנונה הכללית שלא למגורים.

הוצאות

36.5% מכלל הוצאות העירייה בשנת 2013 - כ-1.51 מיליארד ש"ח, יועדו לשירותים ממלכתיים (חינוך, בריאות ורווחה) ו-31.8% מכלל הוצאות העירייה - כ-1.31 מיליון ש"ח, יועדו לשירותים מקומיים (תברואה, פיקוח עירוני ובינוי ותשתית).

שנת 2013 הסתיימה בעודף של כ-15 מיליון ש"ח ומלבד זאת העירייה ייעדה עוד 20 מיליון ש"ח מהפעילות השוטפת לשם הקטנת הגרעון הנצבר לאורך השנים. לפיכך, סך הגירעון הנצבר של העירייה בתקציב הרגיל ירד מ-471 מיליון ש"ח בסוף שנת 2012 ל-435 מיליון ש"ח בסוף שנת 2013.

רבעים ותת-רבעים
 QUARTERS AND SUB-QUARTERS

מטרופולין תל-אביב
METROPOLITAN AREA OF TEL-AVIV

תל - אביב - יפו
TEL - AVIV - YAFO

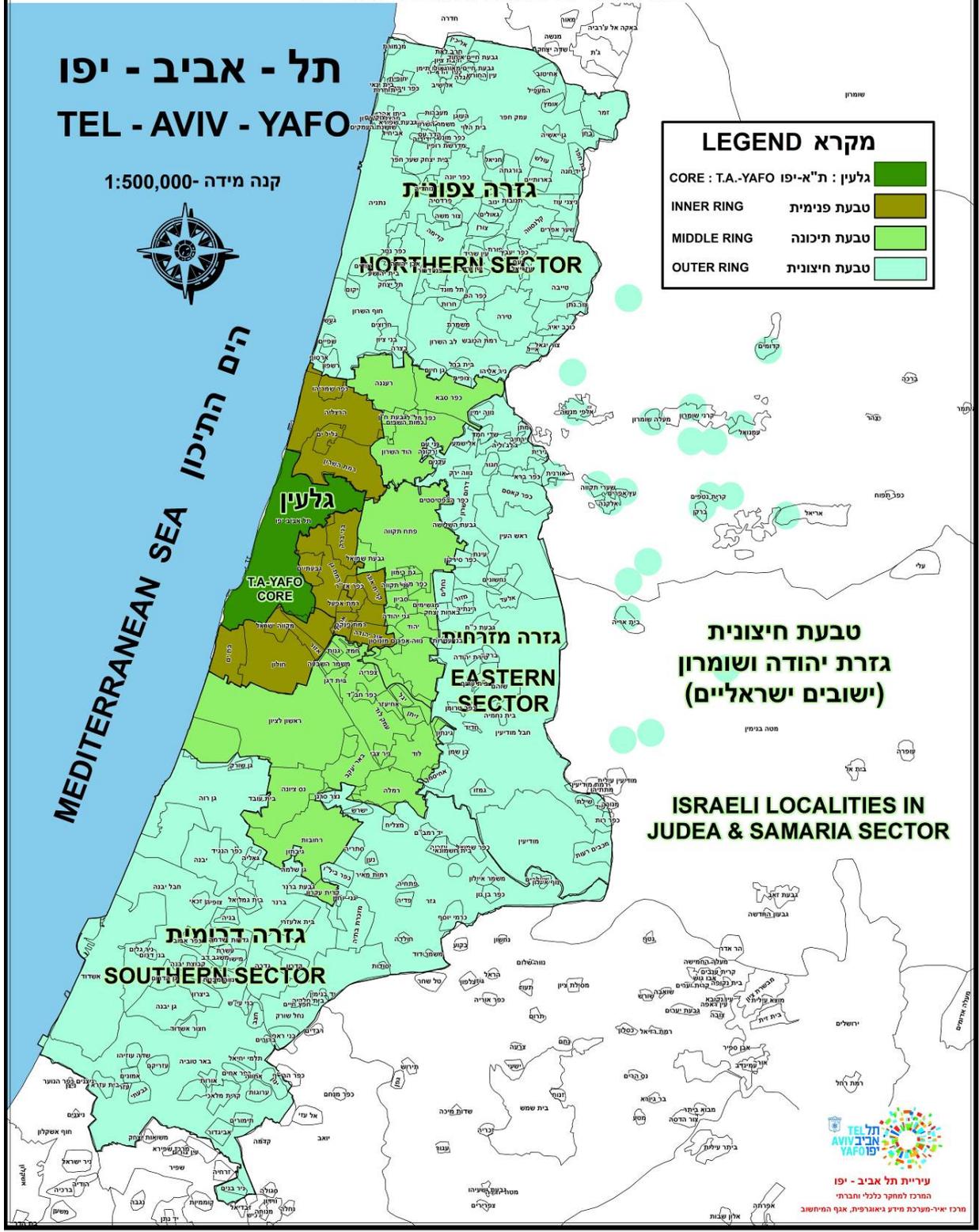
קנה מידה - 1:500,000

הים התיכון
MEDITERRANEAN SEA

מקרא LEGEND

גלעין : ת"א-יפו CORE	
טבעת פנימית INNER RING	
טבעת תיכונה MIDDLE RING	
טבעת חיצונית OUTER RING	

טבעת חיצונית
גזרת יהודה ושומרון
(ישובים ישראליים)

ISRAELI LOCALITIES IN
JUDEA & SAMARIA SECTOR

עיריית תל אביב - יפו
המרכז למחקר כלכלי וחברתי
מרכז ישר-מערכת מידע גיאוגרפית, אגף המיחשוב